

ΚΟΝΙΤΣΑ

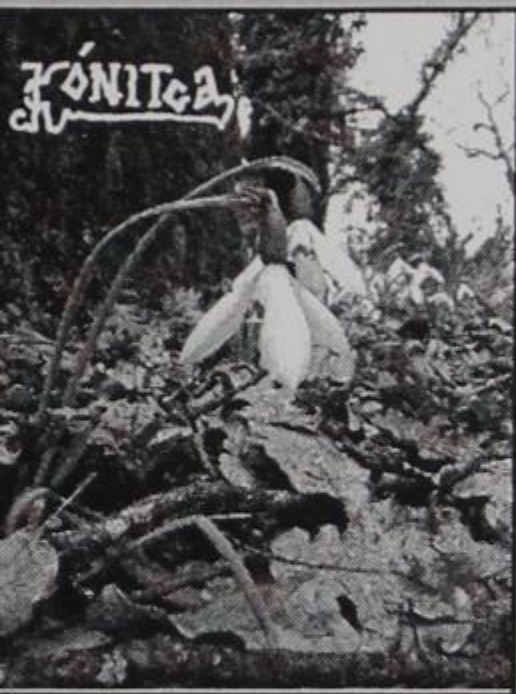
150



150. Γενάρης - Φλεβάρης 2010



## Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α



150. Γενάρης-Φλεβάρης 2010

Φωτ. εξωφ. Π.Σ.Τ.

(Ο Φλεβάρης κι αν φλεβίσει...)

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. 26550 22464 - 22212

Fax: 26550 22464

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

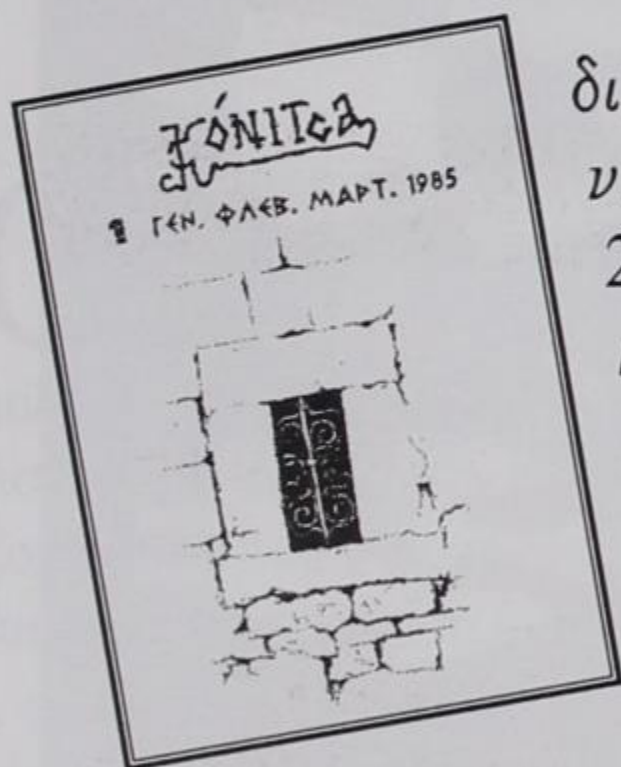
στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

Σελ.

- |    |  |
|----|--|
| 3  | Έκτορος και Ανδρομάχης συνομιλία, <i>Ν. Ρεμπέλη</i>  |
| 8  | Εριφίλειο Έπαθλο                                     |
| 11 | Το Β. Πωγώνι κατά τους ΙΔ'-ΙΘ' αι. <i>Χ. Γκούτου</i> |
| 18 | Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος, <i>Β. Τσιαλιαμάνη</i>        |
| 27 | Η Αναγνωστοπούλειος έκλεισε, <i>Ι. Παπαϊωάννου</i>   |
| 36 | Η Εκκλησία στο Παλαιοσέλι, <i>Α. Ανδρέου</i>         |
| 37 | Αώος και χωματερή, <i>Κατερίνα Τσούβαλη</i>          |
| 39 | Η Ελληνική Κυβέρνηση, <i>Καϊρου Ι. Δάφνη</i>         |
| 42 | Η Γειτονιά μου, <i>Π. Μπούνα</i>                     |
| 45 | Βιβλιοπαρουσίαση, <i>Ι.Τ.</i>                        |
| 47 | Διαβάζοντας τα βιβλία, <i>Βασ. Γκότζου</i>           |
| 53 | Ο Αώος και η φύση του, <i>Σ. Παρασκευόπουλου</i>     |
| 55 | Ποίηση <i>Σ.Κ.-Α.Π.</i>                              |
| 59 | Η ζωή γράφει εύθυμα, <i>Κ. Τσούβαλη</i>              |
| 60 | Εξωρ. Σύλλογος Κόνιτσας                              |
| 61 | Ο χορός του Εξωρ. Συλλόγου, <i>Β. Αθανασόπουλου</i>  |
| 62 | Ο χορός Λαγκάδας                                     |
| 63 | Αδ/τα Λαγκάδας, <i>Π. Νάτση</i>                      |
| 65 | Κοπή πίτας, <i>Ι. Ιατρού</i>                         |
| 67 | Βούρμπιανη, <i>Α. Φούντου-Λ. Σωτηρίου</i>            |
| 70 | Εξωρ. Σύλλογος Ευλεθέρου                             |
| 71 | Αδ/τα Μοναστηρίου                                    |
| 72 | Για την Περιφέρεια, <i>Γ. Γκιώκα</i>                 |
| 74 | Ειδήσεις - Κοινωνικά                                 |



# 25 Χρόνια



Με το παρόν 150ο τεύχος το περιοδικό μας έκλεισε τα είκοσι πέντε χρόνια έκδοσης στην Κόνιτσα (1985-2010). Ξεκίνησε με δέκα έξι σελίδες και έφτασε τις ογδόντα.

Όλο αυτό το διάστημα ασχολήθηκε με θέματα ιστορικά, λαογραφικά και επίκαιρα γεγονότα, καλύπτοντας, όσο μπορούσε, τα δρώμενα στην Κόνιτσα και στην επαρχία της.

Πιστεύουμε ότι όλα αυτά θα είναι χρήσιμα σ' αυτούς που θα ξεφυλλίζουν τις σελίδες του στο μέλλον.

Στήριξη του περιοδικού μας από την αρχή της έκδοσής του είχε από τους συνεργάτες και φίλους καθώς και από τους συνδρομητές, χωρίς την οικονομική βοήθεια των οποίων δεν θα μπορούσε να υπάρξει.

Βαδίζοντας στον εικοστό έκτο χρόνο είμαστε σίγουροι ότι η συμπαράσταση όλων θα συνεχιστεί προς όφελος του τόπου, ώστε ν' ακούγεται και η φωνή της ακριτικής Κόνιτσας πιο πέρα.

Με τις λίγες αυτές σκέψεις ευχαριστούμε φίλους και συνδρομητές και ευχόμαστε σε όλους



«Καλή Χρονιά»

Η ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ





Τα Χριστουγεννιάτικα κάλαντα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από τη χορωδία Αδ/τας Αγ. Παρασκευής Κόνιτσας



# Έκτορος και Ανδρομάχης συνομιλία (Όμ. Ιλ. Ζ, στ. 407-493)

(ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΙΚ. ΡΕΜΠΕΛΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΟ, ΠΡΩΗΝ ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ)



Ο Όμηρος, ο μέγιστος επικός ποιητής της αρχαίας Ελλάδος, γεννήθηκε τον 8ο π.Χ. αι. μάλλον στη Σμύρνη της Ιωνίας της Μ. Ασίας. Το ότι υπήρξε φημισμένος και ξακουστός ανά τους αιώνες, φαίνεται και από το γεγονός ότι και άλλες πόλεις, όπως, η Χίος, Κολοφών, Ιθάκη, Πύλος, Άργος, Αθήνα κ.λ. διεκδικούσαν την καταγωγή του.

Τα δύο έπη του, Ιλιάς και Οδύσσεια, δεν είναι μόνο τα αρχαιότερα μνημεία του ελληνικού Λόγου, αλλά και τα πιο μεγαλόπνοα δημιουργήματα μιάς γνήσιας και ζηλευτής ποιητικής φαντασίας.

Βέβαια, και πριν από τον Όμηρο υπήρχαν άλλα σύντομα άσματα, που αναφέρονταν στα ανδραγαθήματα ηρώων «κλέα ανδρών», ούτως ώστε δεν χωρεί αμφιβολία ότι η τελειότητα της Ιλιάδος και της Οδύσσειας προϋποθέτει πολύχρονη παράδοση και γόνιμη καλλιέργεια του ηρωικού έπους.

Οι αρχαίοι Έλληνες τα θεωρούσαν υψίστης παιδευτικής και μορφωτικής

αξίας κι ενώρις τα εισήγαγαν στα σχολεία, για να παραδειγματίζονται οι ελληνόπαιδες και να μιμούνται τις αρετές των ηρώων. Ο φιλόσοφος Πλάτων, αφού διεπίστωσε το ηθικό φρόνημα, που διατρέχει όλο το έργο του ποιητή, αποφάνθηκε επιγραμματικά: «Την Ελλάδα πεπαίδευκεν ούτος ο Ποιητής» και ο Δίων ο Χρυσόστομος (Α΄ αι. μ.Χ.)

έγραψε: «Όμηρος δε και πρώτος και μέσος και ύστατος παντί παιδί και ανδρί και γέροντι».

Αξιοπρόσεκτη είναι και η παρατήρηση του Γίγαντος Γερμανού φιλόλογου Κάρ. Μύλλερ, ο οποίος είπε; «Αμφιβάλλω, αν εν τω μέλλοντι χρόνω θα κρούσει ποτέ ποιητής, ούτως επιτυχώς, την επικήν χορδήν, όπως ο Όμηρος...» (Ιστορία αρχ. ελλην. φιλολογίας (μετάφρ. Α. Κυπριανού, τ. Α, σ. 2).



Ο Έκτορας, με το παιδί στην αγκαλιά, παρακαλεί το Δία να γίνει ο γιός του ανώτερος από αυτόν.

\*\*\*

Πολύ σύντομα σημειώνω ότι στη ραψ. Ζ, πριν από τη συνάντηση, ο Έκτορας έρχεται στην πόλη, για να δει τους δικούς του, σα να προαισθανόταν



ότι δεν θα τους ξανάβλεπε. Επιπλήπτει τον Πάρη, που, ενώ η Τροία κινδύνευε, αυτός καθόταν στο παλάτι και περιεργαζόταν τα όπλα του. Η Ελένη, σύζυγος του Πάρη, τον παρακαλεί να μπει μέσα να καθίσει λίγο, αλλά ο Έκτορας διακριτικά αρνείται, λέγοντάς της μόνο «όρνυθι τούτον» δηλ. σήκωσέ τον (η αντωνυμία «τούτον» με αρκετή περιφρόνηση). Θα πάω, της λέει, να ιδώ την Ανδρομάχη και το γιό μου, γιατί δεν ξέρω, αν θα ξαναγυρίσω ζωντανός. Στην κατοικία του δεν τους βρήκε κι όταν πληροφορήθηκε ότι η γυναίκα του με το βρέφος και την παραμάνα έφυγαν για τις Σκαιές πύλες του κάστρου, ο Έκτορας έσπευσε εκεί.

Μόλις είδε το βρέφος (Αστυάναξ λεγόταν), γέλασε, χωρίς να πει τίποτε άλλο. Η σύζυγός του με δάκρυα στα μάτια τον έπιασε από το χέρι και του είπε: (Από το σημείο αυτό, σιχ. 407) αρχίζει η συνομιλία Έκτορα και Ανδρομάχης).

\* \* \*

Θεότρελε, θα σε καταστρέψει η ορμή σου και δεν λυπάσαι το παιδάκι μας ούτε' εμένα τη δύστυχη, που γρήγορα θα γίνω χήρα. Γιατί όλοι οι Αχαιοί θα ορμήσουν και θα σε σκοτώσουν· σε μένα, αν σε χάσω, θα ήταν προτιμότερο «χθόνα δύμεναι», να μπω στη γη (να πεθάνω).....

Έκτορά μου, εσύ είσαι για μένα και πατέρας και μητέρα και αδελφός και τρυφερός σύντροφος· αλλά, έλα τώρα, λυπήσου μας και μείνε εδώ στον πύργο, μήπως αφήσεις το μωρό μας ορφανό κι

εμένα χήρα.

.... Σ' αυτήν απάντησε ο ορμητικός Έκτορας: Στ' αλήθεια, γυναίκα μου, όλα αυτά τα σκέφτομαι κι εγώ, αλλά πολύ ντρέπομαι τους Τρώες και τις μακρόπεπλες Τρωαδίτισσες, αν, σα δειλός, αποφεύγω τον πόλεμο...., επειδή έμαθα να είμαι πάντοτε γενναίος και να πολεμώ στην πρώτη γραμμή της μάχης... Διότι εγώ τούτο ξέρω καλά μέσα μου: Θά'ρθει μιά μέρα που θα καταστραφεί η ιερή Τροία και ο Πρίαμος και ο λαός του· αλλά δε με μέλει τόσο η μελλοντική συμφορά των Τρώων... όσο η δική σου, όταν κάποιος από τους Έλληνες σε οδηγήσει με δάκρυα αιχμάλωτη στο Άργος, όπου εκεί θα υφαίνεις στον αργαλειό, κατ' εντολή άλλης, και θα κουβαλές νερό από τη βρύση αναγκαστικά και άθελα.

Και όταν κάποτε κάποιος σε ιδεί δακρυσμένη, θα πει: Αυτή είναι η γυναίκα του Έκτορα, που διέπρεπε στις μάχες... Έτσι κάποτε κάποιος θα πει· και τότε εσύ νέες στενοχώριες θα τραβάς, γιατί δεν θα έχεις εμένα να σ' ελευθερώσω. Αλλά μακάρι πεθαμένο η γη να με σκεπάσει, προτού ν' ακούσω τις κραυγές σου και την απαγωγή σου.

Έτσι είπε ο λαμπρός Έκτορας κι άπλωσε τα χέρια στο παιδί του, αλλά αυτό έγγειρε πίσω με φωνές στο στήθος της παραμάννας του, επειδή φοβήθηκε την όψη του πατέρα του και τρόμαξε από τα χάλκινα όπλα και από το λοφίο της χαίτης τ' αλόγου, που ανέμιζε φοβερά στο άκρο της περικεφαλαίας.



Έσκασε στα γέλια ο πατέρας κι η μητέρα. Αμέσως ο Έκτορας έβγαλε από το κεφάλι του την περικεφαλαία, την ακούμπησε στη γη, πήρε στα χέρια του το μωρό, το φίλησε, το χόρεψε στα χέρια κι ευχήθηκε στο Δία: Ω Ζευ και οι άλλοι θεοί, δώστε αυτός ο γιος μου να είναι πρώτος στις μάχες, όπως εγώ, ώστε, όταν κάποιος θα τον βλέπει κάποτε να επιστρέφει από τη μάχη, φέροντας αιματωμένα λάφυρα, να λέει: Αυτός ξεπέρασε τον πατέρα του... Έπειτα έβαλε το παιδί του στην αγκαλιά της μητέρας του κι αυτή το δέχτηκε στο μυρωμένο στήθος της με δάκρυα και γέλια μαζί («δακρυόμεν γελάσασα») Ο Έκτορας το αντελήφθη, της χάιδεψε το χέρι και της είπε: Καημένη, μη μου στενοχωριέσαι τόσο πολύ ... γύρισε στο σπίτι, κοίταξε τις δουλειές σου, τον αργαλειό, τη ρόκα και δώσε εντολές στις παραδουλεύτρες ν' ασχοληθούν με τις εργασίες τους. Οι άντρες όλοι θα φροντίσουν για τον πόλεμο και προπάντων εγώ».

Έτσι αφού είπε ο Έκτορας έβαλε την περικεφαλαία και η Ανδρομάχη ξεκίνησε για το παλάτι. Φεύγοντας, έστρεψε το πρόσωπό της πίσω για να τον χαιρετίσει».

\* \* \*

Εδώ τελειώνει ο συγκινητικός διάλογος Έκτορα και Ανδρομάχης και θα ήθελα επ' αυτού λίγες σκέψεις να κάνω:

Την Ανδρομάχη δεν την «έπιανε ο τόπος» στο σπίτι και ανήσυχη κι αλλό-

φρων πήρε το δρόμο για τις Σκαιές πύλες. Ψυχικά αναστατωμένη αποκαλεί τον Έκτορα «δαιμόνιε» (στ. 407), θα φας το κεφάλι σου με το φιλότιμο και την ορμή, που σε δέρει. Επειδή ξέρει πόσο πολύ αγαπά κι αυτήν και το παιδί του, του μιλάει ευθέως για τον Αστυάνακτα, που θα μείνει ορφανός κι αυτή χήρα. Καλύτερα θα είναι σ' αυτήν τότε «χθόνα δύμεναι» (411) να πεθάνει.

Η Ανδρομάχη χρησιμοποιεί την περιφραση αυτή σαν πιο έντονη και πιο φρικτή, με τη μακάβρια εικόνα της ταφής της (να μπω στη γη), αποσκοπώντας με αυτόν τον τρόπο να συγκινήσει τον Έκτορα, να τον πείσει και να μη βγει έξω από τα τείχη....

Θέλοντας τώρα να κρούσει άλλη λεπτή χορδή της ευαισθησίας του, συνεχίζει: «Έκτορα, δεν έχω άλλον στον κόσμο, παρά μόνο εσένα, στήριγμα και παρηγοριά, υπενθυμίζοντάς του και πάλι την ορφάνια του Αστυάνακτα και τη δική της χηρεία. Σε αυτά τα δύο υπολογίζει να τον πείσει να μείνει στον πύργο, μακριά από τη μάχη.

Η Ανδρομάχη, συναισθηματικά φορτισμένη, ευαίσθητη και τρυφερή, δεν μπορεί να νιώσει την ψυχική διάθεση τ' αντρός της. Δεν είναι Σπαρτιάτισσα, η οποία, δίνοντας την ασπίδα στον άντρα της ή το γιο της, τους έλεγε: «*Ηταν ή επί τας*», ή να τη φέρεις νικητής ή να σε φέρουν νεκρό πάνω σ' αυτή. Σκληρός ο λόγος. Η Ανδρομάχη με τα λεπτά αισθήματα μιας τρυφερής γυναίκας, πονάει και υποφέρει. Ο Έκτορας, φυσικά,



είναι αμετάπειστος. Προέχει σ' αυτόν το καθήκον προς τον εαυτόν του και το ιερό χρέος προς την πατρίδα.

Ο Άγγλος ελληνιστής Kitto (μεταφρ. Λάμψα), που στο βιβλίο του «οι Έλληνες» (σ. 54) ονομάζει την Ιλιάδα και την Οδύσσεια «Βίβλο των αρχ. Ελλήνων», στην σ. 72 επισημαίνει: «Αυτό που παρακινεί τον Έκτορα σε πράξεις ηρωισμού δεν είναι ένα αίσθημα καθήκοντος απέναντι σε άλλους. Είναι μάλλον το αίσθημα του καθήκοντος απέναντι στον εαυτό του». Και ο «κορυθαίολος» Έκτορας συνεχίζει: «έσσει' ήμαρ, ότ' αν ποι' ολώλη Ίλιος ιρή». Ο Έκτορας, το καμάρι των Τρώων και των Τρωαδιτισσών, προαισθάνεται των καταστροφή της Τροίας. Ο στίχος αυτός έγινε παροιμιώδης και πολυθρύλητος στους αιώνες. Τον ανέφερε και ο Σκίπιων ο νεότερος στο δασκαλό του Πολύβιο, όταν είδε την Καρχηδόνα να καίεται, προφητεύοντας ότι και η Ρώμη κάποτε θα καεί. «Εν Άργει εούσα προς άλλης ιστόν υφαίνοις» (στ. 456). Στους ηρωικούς χρόνους, αλλά και μετέπειτα, δεν ήταν ντροπή ευγενείς γυναίκες και βασίλισσες να υφαίνουν στον αργαλειό. Προσβολή ήταν να υφαίνουν κατ' εντολή άλλων, πράγμα που πληγώνει βαθιά τον Έκτορα και δεν θέλει ούτε καν να το σκέφτεται.

«Αλλά με τεθνηώτα χυτή κατά γαία καλύπτοι...» (στ. 464). Ο Έκτορας με το στίχο αυτό δείχνει όλη την αγάπη του και τη συμπόνια στην Ανδρομάχη. Αν συρθεί αιχμάλωτη στην Ελλάδα, δεν θα

το αντέξει. (Πρβλ. Δ, 182. «τότε μοι χάνοι ευρεία χθών» = τότε ν' ανοίξ' η γη να με καταπιεί (όπως λέμε και σήμερα). (Χαίνω = ανοίγω το στόμα).

Βλέπομε ότι σε πολλές ομηρικές φράσεις υπάρχουν αντίστοιχες νεοελληνικές. Στίχ. 474 «πήλε χερσί». Ο Έκτορας χόρεψε το παιδί στα χέρια. Η πατρική σιοργή σε όλο της το μεγαλείο. Προηγουμένως ο Αστυάναξ τρόμαξε από την περικεφαλαία του πατέρα του κι άρχισε να κλαίει, πράγμα που προκάλεσε το γέλιο και στους δυο. Στιγμιαία ευχάριστη νότα μέσα στην αγωνία και τη θλίψη· σύντομες στιγμές πρόσκαιρης οικογενειακής γαλήνης κι ευτυχίας, που ένας θεός ποιητής (divus poeta) ξέρει να μας χαρίζει. Και σήμερα, πόσοι και πόσοι γονείς, χορεύουν στα χέρια τους τα παιδάκια τους, τραγουδώντας το νανούρισμα:

Του παιδάκι μου το γάμο  
καλοκαίρι θα τον κάνω,  
να είναι τα νερά κρασιά,  
τα μερμήγκια πρόβατα,  
και τα χώματα ψωμιά,  
να καλέσω το ντουινιά  
τα μισά τα Γιάννενα.

(Χ.Ρ. Κονιτσιώτικα, σ. 113)

Στίχ. 484 «δακρυόεν γελάσασα. Όταν ο Έκτορας της έδωσε το βρέφος, η Ανδρομάχη δάκρυσε και γέλασε (κλαυσιγελως). Το βρέφος την έκανε να γελάσει κι η αγωνία της για την τύχη του Έκτορα, να κλάψει.

Στίχ. 496 «εντροπαλιζομένη». Φεύ-



γοντας η Ανδρομάχη για το σπίτι της, συχνά πυκνά γύριζε το πρόσωπό της πίσω να τον ξαναδεί.

\* \* \*

Στη συνομιλία αυτή ξεχωρίζει η συζυγική αγάπη, η μεγάλη σποργή και των δύο προς τον Αστυάνακτα, η συγκίνηση, η φιλοπατρία του Έκτορα και συναισθηματικές στιγμές απaráμιλλης, εκατέρωθεν, βαθιάς αφοσίωσης. Ο καθηγητής Β. Καλογεράς στο περισπούδατο βιβλίο του «Αισθητική ερμηνεία της Ιλιάδος, (σ. 261) παρατηρεί: «Οι σκηνές του Έκτορα και της Ανδρομάχης είναι αριστουργηματικά σμιλεμένες στο σύνολο και στις λεπτομέρειες ... η ευγένεια των αισθημάτων τους γίνονται αιώνια πρότυπα».

Ο διάλογος αποτελεί και μια αλλαγή του πολεμικού κλίματος, μια όαση, μια αναγκαία ποικιλία, ένα διάλειμμα, σε αντίθεση με τις ιαχές του πολέμου, τις μονομαχίες κ.λ. των προηγούμενων ραψωδιών. (Πρβλ. επ' αυτού το κεφ. 38 του επιτάφιου του Περικλή, που μιλάει όχι για πολεμικά γεογνότα, αλλά για τις πνευματικές και υλικές απολαύσεις των Αθηναίων πολιτών στην ιδιωτική τους ζωή).

Ο Έκτορας είναι ο γενναίος προασ-

πιστής της Τροίας, το πρότυπο του μαχητή. Η έννοια του καθήκοντος τον διακατέχει πάντοτε, γιατί πίστευε ότι η τελειότητα ενός ήρωα ή και κοινού ανθρώπου έγκειται στην από καθήκοντος εκτέλεση του καθήκοντός του.

Η Ανδρομάχη, τρυφερή σύζυγος, λεπταίσθητη και συμπαθέστατη βλέπει τον Έκτορα απαραίτητο σύντροφο στη ζωή της, αναγκαίο προστάτη, σα να είναι φύλακας άγγελός της και ο επίγειος θεός της.

Η αγάπη, που φλογίζει την καρδιά της, δεν της αφήνει περιθώρια να συμφωνήσει μαζί του· δεν μπορεί να αρθεί, όπως εκείνος, στο ύψος των κρισίμων περιστάσεων. Η καρδιά του συζύγου της πάλλεται και δονείται από βαθύ αίσθημα φιλοπατρίας και ευθύνης.

Όλη η συνάντηση αποτελεί μια εξαιρετική ζωγραφική εικόνα, με τον Έκτορα, χωρίς περικεφαλαία, να έχει στην αγκαλιά το βρέφος και ν' απευθύνει παράκληση στους θεούς. Δίπλα του η Ανδρομάχη και η παραμάννα.

Σε λίγο θα φύγει για τη μάχη, γιατί το καθήκον τού επιβάλλει:

«Αιέν αριστεύειν και υπείροχον έμμεναι άλλων» (Ζ. 208).





## ΕΡΙΦΙΛΕΙΟ ΕΠΑΘΛΟ

Πανηγυρική ήταν και φέτος η απονομή του «ΕΡΙΦΙΛΕΙΟΥ ΕΠΑΘΛΟΥ» που έγινε για 12<sup>η</sup> συνεχή χρονιά στις 29 Ιανουαρίου 2010, όπως πάντα στο Δημαρχιακό Μέγαρο της Κόνιτσας, Ως γνωστόν πρόκειται για ένα ετήσιο τιμητικό έπαθλο που συνοδεύεται από μια εφ' άπαξ τραπεζική επιταγή δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ΕΥΡΩ και που απονέμεται στον φοιτητή η φοιτήτρια που πέτυχε την μεγαλύτερη βαθμολογία στις εισαγωγικές εξετάσεις στις Ανώτατες Σχολές (ΑΕΙ) της Ελληνικής Επικράτειας του έτους της απονομής, με τη βασική προϋπόθεση ότι «... ένας τουλάχιστον από τους γονείς του παραμένει εγγεγραμμένος στα Μητρώα του Δήμου Κόνιτσας». Το εν λόγω έπαθλο καθιερώθηκε με συμβολαιογραφική πράξη από τον Δρα Πολιτικό Μηχανικό Δημήτριο Κωνστ. Κούσιο, στη μνήμη της μητέρας του Εριφίλης Οικονομίδου-Κουσίου, που γεννήθηκε και έζησε όλα τα μαθητικά της χρόνια στην Κόνιτσα και παρέμεινε -παρά τις αναγκαστικές

μακρόχρονες απουσίες της στην Ρουμανία, στην Αγγλία, στο Βέλγιο- μέχρι τον θάνατό της, τον Ιανουάριο του 1997, λάτρης της γενέτειράς της.

Η απονομή γίνεται μετά από ομόφωνη απόφαση της καθορισμένης 3μελούς Επιτροπής, που αποτελείται από α) τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης, β) τον εκλεγμένο Δήμαρχο της Κόνιτσας και γ) τον Αθλοθέτη.

Ας δούμε όμως που βρίσκονται σήμερα οι αξιόλογοι αυτοί εκπρόσωποι της τοπικής νεολαίας μας, που αποτελούν πλέον μία πολυάριθμη ομάδα με κοινό τους χαρακτηριστικό το ΕΡΙΦΙΛΕΙΟ ΕΠΑΘΛΟ

- **Θωμάς Ευαγγέλου ΓΑΖΩΝΑΣ** (απονομή 1998-1999) -Απεφοίτησε το 2003 από Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΑΣΟΕ), εργάζεται στην Εταιρεία ΣΟΓΙΑ ΕΛΛΑΣ Α.Ε. και συνεχίζει Μεταπτυχιακές σπουδές στο Πάντειο Πανεπιστήμιο – Τηλ. Επικοινωνίας: 210-27.71.724 κινητό:6937-30.85.77.

- **Δημήτριος Αποστόλου ΝΑΚΟΣ** (απονομή 1999-2000) – Απεφοίτησε το 2003 από τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (ΣΣΑΣ )αλλά και από το τμήμα Οικονομικών και Νομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Σήμερα υπηρετεί στο Γενικό Επιτελείο Ναυτικού ως οικονομικός επιτελής. – Τηλ. Επικοινωνίας:26550- 22624 κινητό: 6972 77.86.43.





- **Χρυσουγή Κωνσταντίνου ΓΑΖΩΝΑ** (απονομή 2000-2001) – Απεφοίτησε το 2004 από την Φιλοσοφική Σχολή Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και τον ίδιο χρόνο εισήχθη στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, όπου διανύει το 4<sup>ο</sup> έτος σπουδών και από το 2005 διορίστηκε Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας στην Αιτωλοακαρνανία και από το 2006 διδάσκει στο 1<sup>ο</sup> Δημοτικό Σχολείο Κόνιτσας. Τηλ. Επικοινωνίας: 26550-23009.

- **Αθανάσιος Νικολ. ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ** (απονομή 2001-2002) -Συνεχίζει τις σπουδές του στην Πολυτεχνική Σχολή Μηχανικών ηλεκτρονικών υπολογιστών και Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πατρών και κατά την διάρκεια των σπουδών του έχει εργαστεί 28 μήνες στο Κέντρο Τηλεφωνικής Εξυπηρέτησης του ΟΤΕ αλλά και ως κειμενογράφος σεναριογράφος σε δημιουργικό τομέα διαφημιστικών εταιρειών. Τηλ. Επικοινωνίας: 2610-344233 κινητό: 6973-65.53.20.

- **Σοφία Αριστείδη ΡΑΠΤΗ** (απονομή 2002-2003) - Απεφοίτησε από τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (ΣΣΑΣ) αλλά είναι και απόφοιτος από τη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, από το 2007 υπηρετεί ως ανθυπολοχαγός Στρατολογικού στο Στρατολογικό Γραφείο Λάρισας όπου και είναι μόνιμα εγκατεστημένη. Τηλ. Επικοινωνίας: 26510-66119 κινητό 6948-30.77.52.

- **Βασιλική Πανταζή ΠΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ** (απονομή 2003-2004) - Εξακολουθεί να φοιτά στη Νομική Σχολή Θεσσαλονίκης,

κατέχει δύο διπλώματα ξένων γλωσσών (Αγγλικής και Γερμανικής) και παράλληλα εργάζεται ως βοηθός σε δικηγορικό γραφείο στη Θεσσαλονίκη. Τηλ. Επικοινωνίας: 26510 678913 κινητό 6947 99.35.10.

- **Στεφανία Ευαγγέλου ΜΑΚΑΡΙΟΥ** (απονομή 2004-2005) - Εξακολουθεί να φοιτά στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και είναι κάτοχος πτυχίων δύο ξένων γλωσσών (Αγγλικής και Γερμανικής). Τηλ. Επικοινωνίας: 6972-24.69.21.

- **Μαρία Σπυρίδωνος ΤΣΟΓΚΑ** (απονομή 2005-2006) – Εξακολουθεί να φοιτά στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και είναι κάτοχος πτυχίων δύο ξένων γλωσσών (Αγγλικής και Γερμανικής). Τηλ. Επικοινωνίας: 2410-28373 / κινητό 6947-56.69.18.

-**Ηλίας Σταύρου ΜΠΟΥΣΜΠΟΥΛΑΣ** (απονομή 2006-2007)- Εξακολουθεί να φοιτά στη Φαρμακευτική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και είναι κάτοχος πτυχίων δύο ξένων γλωσσών (Αγγλικής και Γερμανικής). Τηλ. Επικοινωνίας: 210-613.14.00 / κινητό 6945-65.91.29.

- **Απόστολος Νικολάου ΖΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ** (απονομή 2007-2008)-Εξακολουθεί να φοιτά στην Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Μηχανικών του Εθνικού Μετσοβείου Πολυτεχνείου (Ε.Μ.Π.). Τηλ. Επικοινωνίας: 210-612.23.00 / 6942-48.67.38.

-**Ραφαήλ Άγγελος ΕΖΝΕΠΙΔΗΣ** (απονομή 2007-2008)- Εξακολουθεί να φοιτά στην Ανωτάτη Σχολή Μηχανολόγων Μηχανικών του Εθνικού Μετσοβείου Πολυτεχνείου (Ε.Μ.Π.).



- Για την εφετινή χρονιά η ως άνω Επιτροπή απένειμε ομόφωνα το «ΕΡΙΦΙΛΕΙΟ ΕΠΑΘΛΟ» στην **Παναγιώτα Κωνσταντίνου ΖΩΤΟΥ** η οποία πέτυχε στην Ανωτάτη Σχολή Παιδαγωγικής Εκπαίδευσης και πληροί απόλυτα όλους τους όρους καθιέρωσης του επάθλου Τηλ: 210-7717.8.04

Είναι γεγονός ότι δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην εφετινή απονομή του “ΕΡΙΦΙΛΕΙΟΥ ΕΠΑΘΛΟΥ” για το έτος 2009-2010 αφού με πρωτοβουλία του Λυκειάρχη κ. Καλλιντέρη συνέπεσε με τον μαθητικό εορτασμό των Τριών Ιεραρχών και έγινε, όπως πάντα στο Δημαρχιακό Μέγαρο στις 29 Ιανουαρίου 2010 και ώρα 12.00 μ., όπου παρευρέθησαν, μεταξύ συγγενών και φίλων του Αθλοθέτη αλλά και της τιμώμενης αριστούχου φοιτήτριας, προσωπικά ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσας κ. Ανδρέας, ο Δήμαρχος κ. Χαράλαμπος Εξάρχου, ο Αντιδήμαρχος κ. Στ. Κίσιος, ο υπεύθυνος

**Προς:**

**Κον Δημήτρη Κούσιο**

**Δρ. Πολιτικό Μηχανικό**

**Οδός Δελφών αρ. 7**

**145 61 Κηφισιά**

*Αγαπητέ φίλε Κε Κούσιε,*

Εκ μέρους του Δ.Σ. του Ζαππείου και εμού προσωπικώς παρακαλώ δεχθείτε τις ευχαριστίες μας και τα ειλικρινή μας συγχαρητήρια για την δημοσίευση στο περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ του εξαιρετικά ενδιαφέροντος κειμένου σας, σχετικά με την εκδήλωση, που έλαβε χώρα στο

του περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ» κ. Σωτ. Τουφίδης,... η ψυχή του Δήμου Κόνιτσας κ<sup>α</sup> Αμαλία Κύρκου, οι γονείς και η αξιαγάπητη γιαγιά της τιμώμενης, αλλά και εντυπωσιακή αντιπροσωπεία μαθητών του Λυκείου Κονίτσας, κ.α. και κολούθησε η απονομή του Επάθλου από τον Αθλοθέτη κ. Δ.Κ. Κούσιο.

Την σύντομη εισαγωγή του Δημάρχου κ. Εξάρχου, ακολούθησε μια συγκινητική παρέμβαση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσας κ. Ανδρέα, για την καθιέρωση του Επάθλου.

Στη συνέχεια, η τιμώμενη Δις Παναγιώτα Ζώτου ευχαρίστησε την τριμελή Επιτροπή για την τιμή που της έγινε, με μια σεμνή αλλά αξιοσημείωτη ομιλία και δέχθηκε τις ειλικρινείς ευχές όλων των παρισταμένων για μια λαμπρή σταδιοδρομία.

Η όλη εκδήλωση έκλεισε σε πολύ ευχάριστο κλίμα στη μικρή δεξίωση που ακολούθησε, με τις ευχές όλων για του χρόνου.

Ζάππειο, επ’ ευκαιρία των 150 χρόνων από την διεξαγωγή των Ολυμπίων.

Εργασίες παρόμοιες με αυτήν συμβάλλουν ουσιαστικά στην πολιτιστική πρόοδο της πατρίδας μας, προβάλλουν την ιστορική κληρονομιά του Ζαππείου και περιποιούν τιμή στον συντάκτη.

Σας εύχομαι συνέχιση της δραστηριότητάς σας, με στόχο τον εμπλουτισμό της ελληνικής γραμματεία με πολύτιμες εκδόσεις.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΟΜΑΓΕΡ



## Το Βόρειο Πωγώνι κατά τους αιώνες ΙΔ΄-ΙΘ΄

Χαρίλαος Γ. Γκούτος

(συνέχεια από το προηγούμενο)

### ΣΤ. Το κυρίως Πωγώνι σε παρακμή

1. Τον 17ο αιώνα επήλθαν οι ακόλουθες μεταβολές στο οθωμανικό κράτος, το οποίο είχε αρχίσει ήδη να παρακμάζει: Ευνοήθηκε η σύσταση τσιφλικιών σε βάρος των ραγιάδων, με συνέπεια να αυξηθεί η αγροτική παραγωγή και να αναπτυχθούν η βιοτεχνία, το εμπόριο και οι μεταφορές. Οι στρατιώτες των τιμαριούχων-σπαχήδων, που χρησιμοποιούσαν μέχρι τότε αρχαία όπλα, αντικαταστάθηκαν από τυφεκιοφόρους, οι οποίοι ανήκαν στο κράτος, αλλά δεν είχαν καλή οργάνωση και καλή αμοιβή, γι' αυτό επιδίδονταν και σε λεηλασίες· πολλοί από αυτούς ήσαν Αλβανοί. Το τιμαριωτικό σύστημα υποβαθμίσθηκε επειδή πλέον εφαρμοζόταν παράλληλως και το σύστημα της εκμίσθωσης των εισπρακτέων δημοσίων προσόδων (ιλτιζάμι), με συνέπεια να ενταθεί η διαφθορά στην κεντρική διοίκηση και να ατονήσει η πειθαρχία των επαρχιακών διοικητών και των γενιτσάρων. Από το 1635 οι χριστιανοί εδικαιούνται να είναι σπαχήδες μόνο αν είχαν εξισλαμισθεί. Οι φόροι αυξήθηκαν σημαντικά προς κάλυψη ιδίως των αυξημένων στρατιωτικών δαπανών, με συνέπεια να ενταθεί η οικονομική κρίση. Οι μισθωτές των φόρων (ιλτιζαμτζήδες) συμμαχούσαν ή αντιμάχονταν μεταξύ τους και ενεργούσαν βίαια ή καταχρηστικά έναντι των ραγιάδων για να διατηρήσουν ή να αυξήσουν τις γαίες και τα κέρδη τους και έτσι εξελίχθηκαν σε ισχυρούς διοικητικούς και οικονομικούς τοπικούς παράγοντες. Ένεκα τούτων, οι ραγιάδες αναγκάζονταν να παρέχουν αμοιβή σε κάποιον από τους ισχυρούς του τόπου τους για να τους προστατεύει από τους αυθαιρετούντες και να τους χορηγεί δάνεια προς πληρωμή των χρεών τους (σύστημα «προστασίας», «αγαλίκι»), πλήν όμως πολλοί από τους «προστάτες», εκμεταλλευόμενοι τις ανάγκες των «προστατευομένων», μετατρέπονταν σε τσιφλικάδες. Στην Ήπειρο η εφαρμογή του συστήματος της «προστασίας» άρχισε γύρω στο 1640, εντάθηκε μετά το 1680 και γενικεύθηκε μετά το 1735. Εξ αιτίας των παραπάνω αυθαιρεσιών, πολλά χωριά ερημώθηκαν<sup>100</sup>.

2. Οι αφηγητές που αποδίδουν σχετικές παραδόσεις αναφέρουν ότι η Διπαλίτσα και γενικότερα το κυρίως Πωγώνι και η κυρίως Καραμουρατιά άκμαζαν μέχρι τις αρχές ή τα μέσα του 17ου αιώνα, μερικοί δε ότι έκτοτε η περιοχή αυτή ερημώθηκε δύο φορές<sup>101</sup>.

---

100. Για τα παραπάνω, βλ. Ψιμούλη, ό.π., 86-111, Γκούτος, Η επαρχία ... 20-22, 35-38, 41-43, και την εκεί βιβλιογραφία. Για τους χριστιανούς σπαχήδες, βλ. Ν. Ζιάγκος, Τουρκοκρατούμενη Ήπειρος, 1974 57, Ψιμούλη ό.π., 78.

101. Η Διπαλίτσα ήκμαζε μέχρι τον 16ο αιώνα (Αραβαντινός, Περιγραφή... Α΄ 72) ή επί δύο τουλάχιστον αιώνες προ της τουρκοκρατίας, δηλαδή στην περίοδο 1431-1631 (Λαμπρίδης,



και ότι ο ένας από τους δύο “χαλασμούς” της συνέβη όταν οι Καραμουράτες διεκδίκησαν την “προστασία” της από τους Λιαλιάτες (κατωτ. υπό 3).

Η χρονολογία του πρώτου χαλασμού προκύπτει έμμεσα από τις ακόλουθες πληροφορίες: Σύμφωνα με την παράδοση, όταν καταστράφηκε η Διπαλίτσα, η ετήσια εμποροπανήγυρη “Πωγωνιανή” μεταφέρθηκε στα Γιάννενα<sup>102</sup>. Εκεί εξακολούθησε να λειτουργεί και μετά την ίδρυση δεύτερης εμποροπανήγυρης, στην Μπουνίλα Ιωαννίνων, από τον Αλή πασά Τεπελενλή<sup>103</sup>. Το 1722 ο επίσκοπος Βελλάς Ιωαννίκιος έγγραψε ότι στα Γιάννενα λειτουργούσε η εμποροπανήγυρη “Πωγωνιανή”<sup>104</sup>. Ο Εβλιγιά Τσελεμπή

---

Παρνασός, τ. 1887 271, ο ίδιος, Απικόν Ημερ. τ. 1888 125). Η Διπαλίτσα καταστράφηκε μετά τον 16ο αιώνα, όταν οι κάτοικοί της μετανάστευσαν (Σαμαράκης, ό.π. ή περί τα μέσα του 17ου αιώνα (Γεωργίου, Γεωγραφικά, 1879 17-18), καθώς και το 1770 (Μυστακίδης, Φωνή της Ηπείρου 7.4.1895). Και στο Χρονικό των Τσαραπλανών (Ηπ. Εστία, τ. 1952 800) γίνεται λόγος για δύο συμφορές, αλλά με χρονολογικά σφάλματα: Το 1453 οι Τούρκοι αγρίεψαν, “εχάλασαν τις εκκλησιές και τα κάστρα και έγιναν μεγάλες ταραχές”, τα χωριά Διπαλίτσα, Μεσαριά, Οσανίτσα, Αβαρίτσανη “έμειναν ακατοίκητα από εντόπιους, μόνον μετά καιρού εμαζώνονταν ολίγοι πτωχοί και εντόπιοι όσον και ξένοι και καταστάθηκαν ετούτα τα χωριά και εζούσαν όχι τόσον ταχτικά, μόνον με χυδαία και βάρβαρη ζωή. Και από καιρόν εις καιρόν αυξάνοντας οι Τούρκοι (= οι μουσουλμάνοι) οι χριστιανοί δεν είχαν ειρήνην από αυτούς, τους επείραζαν, και έτσι έπιαναν αφεντάδες ο κάθε ένας, οπού να τους φυλάγουν από τους κακούς και διεφθαρμένους”. Οι αφεντάδες από Πρεμετή “τα είχαν κυριεύσει έως τα 1700. Από τα 1700 και ύστερα τα εκυρίευσαν από το Αργυρόκαστρο και τους έδιωξαν τους Πρεμετινούς και τα όσα χωριά ήσαν αποκείθεν ήγουν Διπαλίτσα και υπόλοιπα και βαστούσαν κάμποσον καιρό, έως έγιναν μποσιάδες από Φράσαρι τους έδιωξαν και τα εκυρίευσαν αυτοί οι Φρασιαλήδες, έως αύξησαν οι λεγόμενοι Καραμουρατάτες και ετότε τα επήραν οι κραμουρατάτες από τους Φρασιαλήδες τάχα ως αγορά κατά το έτος 1740”.

102. Γεωργίου, Πολιτικόν κάτοπτρον, 1880 91, Φωνή της Ηπείρου 9.7.1893. Κατά τον Πουκεβίλ (ό.π. 71), οι Έλληνες λένε ότι, όταν καταστράφηκε η Διπαλίτσα από τους Τρυβαλλούς (= Σλάβους), οι κάτοικοί της επήγαν στα Γιάννενα, όπου μεταφέρθηκε και η εμποροπανήγυρη της. Κατά τον Αραβαντινό (Χρονογραφία ... Β 138), η εμποροπανήγυρη ελειπούργησε μέχρι τον 17ο αιώνα, μεταφέρθηκε δε στα Γιάννενα στις αρχές του 18ου αιώνα, οπότε οι κάτοικοι εκπατρίστηκαν επειδή καταπιέζονταν από τους Καραμουράτες. Κατ’ άλλη γνώμη, η μετάθεση της «Πωγωνιανής» έγινε στις αρχές του 17ου αιώνα (Γ. Γάγαρης, Ημερολόγιο Δωδώνη, 1896 20, Φωνή της Ηπείρου 13.8.1893), κατά δε τον Λαμπρίδη (Ηπ. μελ. τχ Ζ’ 53) έγινε το 1792.

103. Κατά τον Ν. Παπαδόπουλο (Ερμής ο Κερδώος, τ. Δ’ 1815 314), στα Γιάννενα λειτουργούσε η εμποροπανήγυρη “Πωγωνιανή”, καθώς και η εμποροπανήγυρη που καθιέρωσε ο Αλή Πασάς “εις την Βωνίαν” (= Βωνίλαν=Μπουνίλαν). Κατά τον Vaundocourt, ο Αλή πασάς εθεσμοθέτησε στα Γιάννενα νέα εμποροπανήγυρη, στην Μπουνίλα, τις αρχές του 19ου αιώνα (Κ. Καρανάτσης, Τα Ιστορικά, τ. 1994 320).

104. Βλ. Θεολογία, τ. ΙΔ 1926 112.



μαρτυρεί ότι το 1670, στην νοτιοανατολική πλευρά των Ιωαννίνων, δίπλα στον δρόμο προς την Άρτα, λειτουργούσε μεγάλη ετήσια εμποροπανήγυρη, η οποία είχε περίμετρο 3.000 βημάτων και 366 καταστήματα και είχε ιδρυθεί από τον γαζή Αλή πασά<sup>105</sup>. Αυτός ο Αλή πασάς διοίκησε το πασαλίκι Ιωαννίνων κατά τα έτη 1660-62<sup>106</sup>. Κατά τον Μελέτιο τον Γεωγράφο, το 1692 τα χωριά του κυρίως Πωγωνιού ήσαν σχεδόν ερημωμένα<sup>107</sup>. Από τις προεκτεθείσες πληροφορίες, συνάγεται ότι η εμποροπανήγυρη που άρχισε να λειτουργεί στα Γιάννενα κατά τα έτη 1660-62 ήταν η “Πωγωνιανή”, όταν η καθιέρωσή της εκεί έγινε επειδή η λειτουργία της στην Διπαλίτσα είχε καταστεί ανέφικτη λόγω καταστροφής της περιοχής πριν από λίγα χρόνια και ότι συνεπώς ο πρώτος χαλασμός της περιοχής έγινε λίγα χρόνια πριν από το 1660.

Αυτή η χρονολόγηση ενισχύεται έμμεσα από τις εξής πληροφορίες: Κατά τα έτη 1650-57, στην αρχιεπισκοπή Πωγωνιανής, υπηρέτησαν διαδοχικά δύο αρχιεπίσκοποι που είχαν το όνομα Δανιήλ· το 1651 ο Δανιήλ επισκέφθηκε την Μόσχα για να ζητήσει από τον τσάρο οικονομική βοήθεια για την Μολυβδοσκεπάστη μονή· το 1657 το Πατριαρχείο αποφάσισε την καθαίρεση του Δανιήλ, ως “καταλιπόντος την επαρχίαν του και εις αλλοπαδούς τόπους απελθόντος”<sup>108</sup>. Από τις πληροφορίες αυτές, συνάγεται ότι ο αρχιεπίσκοπος εγκατέλειψε την επαρχία του μάλλον το 1656 και ότι η φυγή του οφειλόταν πιθανότατα στον πρώτο χαλασμό που το κυρίως Πωγώνι υπέστη κατά το έτος εκείνο.

Επομένως, η αναγωγή από τον Λαμπρίδη του πρώτου χαλασμού στο 1687<sup>109</sup> συνιστά ανακρίβεια, αφού άλλωστε ο Εβλιγιά Τσελεμπή υπονοεί το 1670 η εμποροπανήγυρη «Πωγωνιανή» είχε μεταφερθεί στα Γιάννενα.

3. Στις αρχές του 17ου αιώνα και κυρίως μετά το 1620, άρχισε η καταπίεση των χριστιανών του κυρίως Πωγωνιού και της κυρίως Κραμουρατιάς από τους μουσουλμάνους Καραμουράτες (ίσως και επειδή τότε οι δεύτεροι απέκτησαν τουφέκια), γι’ αυτό μερικές χριστιανικές οικογένειες μετοίκησαν από την Οστανίτσα στην Βεσσαραβία (1632-87), από την Μεσαριά στην Ζαραβίνα (1632-45) και από την Αβαρίτσανη στην Καστάνιανη Πωγωνίου<sup>110</sup>. Ήδη το 1616 οι επίσκοποι και κάποιοι

---

105. Βλ. Κοκολάκης, Σκουφάς, τ. 1991 334. Η τοποθεσία εκείνη λεγόταν “Πωγωνιανή” και τον 19ο αιώνα (Φωνή της Ηπείρου, 13.8.1893).

106. Βλ. Ζιάγκος, ό.π., 296, 293, Αραβαντινός, Χρονογραφία... Α΄ 229.

107. Μελέτιος, Γεωγραφία παλαιά και νέα, 1728 319.

108. Βλ. Κ. Σάθας, Μεσαιωνική βιβλιοθήκη, 1872 561, 580, Γερμανός μητροπολίτης Σάρδεων, Ηπ. Χρονικά, τ. 1937 93, Γκατσόπουλος, Ηπ. Εστία, τ. 1975 616-7, τ. 1960 221-2, Παπαδοπούλου/Καραμπερίδη, ό.π., 29.

109. Λαμπρίδης, Αττικόν Ημερ. τ. 1888 126-7, ο ίδιος Ηπ. μελ. τχ. Ζ΄ 62.

110. Λαμπρίδης, Ηπ. Μελ. τχ Ζ΄ 61-62, ο ίδιος Αττικόν... 126. Την ίδια εποχή, μουσουλμάνοι του Αργυροκάστρου, του Τεπελενιού και της Φράσαρης καταπίεζαν τους χριστιανούς των χωριών του Νοτίου Πωγωνίου Φρασανά, Πολίτσανη, Δολβίστα, Πάρα κ.ά. (Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ. Ζ΄ 61, 63, 64).



μοναχοί των Ιωαννίνων, της Βελλιάς και του Δέλβινου εβολιδοσκοπήσαν τις βενετικές αρχές της Κέρκυρας αν θα τους δέχονταν εκεί ως μέτοικους επειδή οι μουσουλμάνοι τους απειλούσαν συνεχώς, “εξ αιτίας προσεχών δήθεν εξεγέρσεων, τας οποίας διαδίδουν μερικοί από τον τόπον τούτον και ιδία ο Πατριάρχης της Όχριδος μετά των συντρόφων του”<sup>111</sup>.

Την ίδια εποχή οι μονές της περιοχής και η αρχιεπισκοπή άρχισαν να εξασθενούν οικονομικά «ένεκα των συμφορών των χρόνων εκείνων», οι οποίες επήλθαν και εξ αιτίας “της παρατεταμένης διαμονής διερχομένων Αλβανικών σιφών»<sup>112</sup>.

Για να μπορέσουν να εξοφλήσουν τα χρέη τους, οι αρχιεπίσκοποι επήγαν στην Μόσχα οι ίδιοι ή αντιπρόσωποί τους, αιτούμενοι από τον τσάρο οικονομική βοήθεια κατά τα έτη 1630, 1641 και 1651, ενώ εκπρόσωποι των μονών διενήργησαν εράνους στις παραδουνάβιες χώρες<sup>113</sup>. Το Πατριαρχείο το 1641 και το 1647 δέχθηκε να του καταβάλλονται μόνον 5.000 άσπρα ως ετήσια εισφορά από την αρχιεπισκοπή<sup>114</sup>.

Επειδή η ως άνω δυσμενής κατάσταση χειροτέρευε, οι δε χριστιανοί τιμαριούχοι καταργήθηκαν το 1635 (ανωτ. υπό 1), οι χριστιανοί κάτοικοι της εν λόγω περιοχής αναγκάστηκαν κατά τα έτη 1635-45 να συμφωνήσουν με τους μουσουλμάνους Λιαλιάτες της Μεσαριάς ότι οι Λιαλιάτες θα τους προστατεύουν από τις αυθαιρεσίες τρίτων, έναντι αδρής αμοιβής, και επί πλέον θα προστατεύουν την εμποροπανήγυρη έναντι σημαντικού χρηματικού ποσού προερχόμενου από την ειδική φορολόγηση των εμπορών που μετείχαν σε αυτήν. Την πατριά (=φάρα) των Λιαλιατών, «υποβλέπουσα και φθονούσα η των Καραμουρατάτων, προσέβαλε διαρκούσης της πανηγύρεως, ίνα εξοντώση και αναλάβη ακολούθως την υπεράσπισιν των πανηγυριστών και τους δασμούς αυτή. Αγών λοιπόν και πόλεμος πεισματώδης συνήφθη μεταξύ των δύο τούτων πατριών εφονεύθησαν δ' εκ των

111. Κ. Μέρτζιος, Ηπ. Χρονικά, τ. 1938 90. Η φήμη για επικείμενη εξέγερση ίσως δεν ήταν αβάσιμη, διότι ήδη το 1600 Ηπειρώτες και Μακεδόνες ειδοποίησαν τον Πάπα ότι μπορούσαν να εξεγερθούν επειδή οι Τούρκοι ήσαν λίγοι (Βρανούσης / Σφυρόερας, Ήπειρος, 1997 245-6), το δε 1611 έγινε η αποτυχημένη εξέγερση του Σκυλόσοφου.

112. Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ Στ' 25, 42. Στις ως άνω συμφορές ίσως συνετέλεσε και η αύξηση των μουσουλμάνων, διότι και στο Δέλβινο, μετά το 1635, οι αυξηθέντες μουσουλμάνοι μετέτρεψαν τις εκκλησίες σε τζαμιά και κακοφέρονταν στους χριστιανούς, γι' αυτό οι χριστιανοί σταδιακά εκπατρίσθηκαν (βλ. Β. Μπάρας, Το Δέλβινο, 1966 76). Κατά τα έτη 1610-50, η επισκοπή Δρυϊνούπολης περιήλθε σε οικονομική κρίση, ένεκα της οποίας έγιναν αλληπάλληλες παραιτήσεις επισκόπων της (Φ. Οικονόμου, Η εκκλησία της Β. Ηπείρου, 1969 31, 37).

113. Παπαδοπούλου/Καραμπερίδη, ό.π. 29, Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ. ΣΤ' 26.

114. Βλ. Αποστολόπουλος/Μιχαηλιάρη, ό.π. 433, 194. Φάλαγκας, ό.π., 430 Γκατσόπουλος, Ηπ. Εστία, τ. 1975 616, 772. Ο επίσκοπος Βελλιάς καθαιρέθηκε επειδή αρνήθηκε να εκπληρώσει τις οικονομικές υποχρεώσεις του έναντι του Πατριαρχείου κατά τα έτη 1622-6 (Κορακίδης, ό.π. 88). Φαίνεται ότι αυτός δεν επικαλέσθηκε οικονομική αδυναμία του ένεκα αυθαιρεσιών των μουσουλμάνων.



διαμαχομένων πλείστοι και συν αυτοίς και εκ των παρατυχόντων εμπόρων και θεατών ουκ ολίγοι, εν οίς και γέροντες και γυναίκες και παίδες, υπερίσχυσαν δ' επί τέλους οι Καραμουρατάται και προέβησαν εις γενικήν δήωσιν. Σημειωτέον δ' ότι ο αγών και πόλεμος των δύο τούτων πατριών συνετέλεσε και προς εξόντωσιν αυτών, διαρκέσας, μετά την γενικήν την Διπαλίτσης δήωσιν, τρεις όλους μήνας, της μεν των Λιαλιατών εγκλεισθείσης εντός του τείχους της Μονής, της δε των Καραμουρατάτων έξωθεν ταύτης ισταμένης και πολιορκούσης εκείνην. Έκτοτε δε και σιδηρά του τείχους της Μονής πύλη φέρει χιλιάδας μολύβδων εμπειπαρμάνων. Από της εποχής ταύτης χρονολογείται δικαίως η ερήμωσις της Διπαλίτσης και των προαστείων αυτής και η παρακμή της πανηγύρεως». Διότι «σωρηδόν οι δυνάμενοι εκ πάσης τάξεως μετηνάστευσαν εις Πρεμετήν, Ελεούσαν, Κόνιτσαν, Ιωάννινα, Βλαχίαν, Μολδαυαν, Ρωσσίαν και Κέρκυραν»<sup>115</sup>. Ο χαλασμός αυτός πιθανότατα έγινε το 1656 (ανωτ. υπό 2).

4. Ύστερα από τα προεκτεθέντα γεγονότα, οι χριστιανικές οικογένειες που παρέμειναν στην περιοχή (όπως των Γκανιατών και των Κατσιουλατών στην Διπαλίτσα) εξακολούθησαν να τελούν υπό την “προστασία” των Λιαλιατών και γενικότερα των Καραμουρατών, όπως και οι λίγες οικογένειες που μετοίκησαν εδώ από τα Φρασανά και από τα Άνω Ραβένια<sup>116</sup>.

---

115. Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ. Ζ' 62-63, τχ Β' 9, ο ίδιος Απικόν Ημερ. τ. 1888 126-7, ο οποίος όμως χρονολογεί την μάχη εκείνη εσφαλμένα στο 1687 και στο 1759. Ο Αραβαντινός (Χρονογραφία ... Β' 138-9) γράφει σχετικώς τα εξής: «Οι Λιαλιάται επώπτευον προνομαίως εις εξασφάλισιν των εν τη Διπαλίτσα εμπορευομένων, παρ' ων ελάμβανον φορολογική τινά αμοιβήν, προνόμιον όπερ οι εκ της αυτής πατριάς καταγόμενοι Καραμουρατάται τοις διεφιλονείκουν ενόπλως, και εκ της έριδος ταύτης επήλθε τέλος πάντων η ερήμωσις της Διπαλίτσης”. Η μετάθεσις της εμποροπανήγυρης έγινε “αφού οι Δεπαλιτσιώται και οι κάτοικοι της γειτνιαζούσης πόλεως Ωστανίτσης, αδιαλείπτως και αφορήτως καταπονούμενοι υπό των συμφύλων και περιοίκων Οθωμανών της Καραμουρατατίας, ηναγκάσθησαν κατά τας αρχάς της παρελθούσης εκατονταετηρίδος ίνα οι πλείστοι αυτών εκπατρισθώσιν, αποικήσαντες οι πλείστοι εις Βλαχίαν και τινες εις Ιωάννινα. Μεταξύ των Πωγωνιανικών σώζεται το επισυναπτόμενον εννεάστιχον εις δείγμα της αρπαγής, ην συνεχώς οι γείτονες Καραμουρατάται έπραπτον εις την αγοράν της Δεπαλίτσης:

Σαν απόψε και σαν τώρα

Κ' ενωρίτερα ακόμα

Επιασθήκαν οι Λιαλιάταις

Με τους Καραμουρατάταις

Κ' εδιαγούμησαν το παζάρι

Πάει κι ο Ντάκος του Μουράτη

Παίρνει ένα σακκί στην πλάτη

Πάντεχε κ' ήτανε μεταξύ

Κι' αυτό έτυχε καννάβι».

Κατά τον Γ. Γαζή (ό.π. 201), οι πλούσιοι και οι άρχοντες μετοίκησαν “όπου έκαστος εύρισκεν ασφάλειαν και συμφέρον”, όπως στο Δελβινάκι, στην Κέρκυρα και στο Αρβανποχώρι της Κων/πολης. Κατά τον Σαμαράκη (ό.π.), οι κάτοικοι “εκποιήσαντες τας εστίας των μετώκησαν εις διάφορα μέρη”, “οι πλούσιοι μετηνάστευσαν εις Κόνιτσαν και Καστορίαν”, “τινές των κατοίκων, ίνα μη υποταχθώσι εις τους όνυχας των ισχυροτέρων, επνίγησαν εν τω εκείσε παραρρέοντι ποταμώ”.

116. Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ Ζ' 63, ο ίδιος, Απικόν Ημερ. τ. 1888 127.



Στις τελευταίες δεκαετίες του 17ου αιώνα και στις πρώτες του 18ου, τα χωριά του Δυτικού Ζαγοριού έγιναν τσιφλίκια των Καραμουρατών και εντάχθηκαν στον καζά της Κόνιτσας, ενώ το Λαχανόκαστρο λεηλατήθηκε και τα Τσαραπλανά ετέθησαν υπό την “προστασία” Αργυροκαστριτών<sup>117</sup>. Και στο Βόρειο Πωγώνι επιδεινώθηκε η κατάσταση, όπως προκύπτει και από την εξής φράση συστατικής επιστολής που έγραψε το 1701 πρωτοπαπάς της Κέρκυρας: Το Μολυβδοσκεπάστο μοναστήρι “εις βαρύτατον χρέος δια τας ανωμαλίας του καιρού και των πολέμων τας ταραχάς εμπесόν και αυτών των ιερών στερηθέν παρά των αλλοφύλων, εν εσχάτη, ταλαιπωρία διάκειται και κινδυνεύει του απολέσθαι”<sup>118</sup>. Οι αυθαιρεσίες αυξήθηκαν όταν κυριάρχησε ο Καραμουράτης Μπέικος, ο οποίος μαζί με συντοπίτες του πολέμησε γενναία κατά την πολιορκία της Κέρκυρας το 1716 και γι’ αυτό βραβεύθηκε από τον καρα Μουσταφά πασά<sup>119</sup>. το 1735 έγιναν τσιφλίκια των Καραμουρατών και τα χωριά Υψηλοτέρα, Βλάχοι, Διπαλίτσα, Οσανίτσα και Λαχανόκαστρο<sup>120</sup> και έτσι το κυρίως Πωγώνι και η κυρίως Καραμουρατιά υπέστησαν ένα δεύτερο ισχυρό πλήγμα (ύστερα από το πρώτο που υπέστησαν το 1656).

Κατά μία πληροφορία, το 1710 τα 26 χωριά της Καραμουρατιάς συγκρότησαν αυτοοργάνωτη αμυντική ομοσπονδία υπό τον αρχιεπίσκοπο και πολέμησαν προς απόκρουση των επιθέσεων και των αυθαιρεσιών των μουσουλμάνων της Πρεμετής, της Κολώνιας και του Λεσκοβικιού, μέχρι το 1760, οπότε, επειδή οι προσευχές τους προς λύτρωση δεν ετελεσφόρησαν, εξισλαμίσθηκαν ομαδικά (ενώ όσοι δεν αλλαξοπίστησαν εκπατρίστηκαν) και συμπεριφέρονταν πλέον στους δυνάστες τους όπως εκείνοι σε αυτούς, ο δε τόπος τους έγινε καταφύγιο ληστών και τυχοδιωκτών, μέχρι το 1789, οπότε ο Αλή πασάς, “την διχόνοϊαν και αλληλομαχίαν διασπείρας μεταξύ των διαφόρων εκεί φατριών, υπέταξεν αυτούς και περιώρισεν”. Ο Λαμπρίδης αμφισβητεί τον ως άνω ομαδικό εξισλαμισμό με το επιχείρημα ότι το 1760 δεν είχαν απομείνει χριστιανοί στην Καραμουρατιά, ενώ ο Αραβαντινός γράφει ότι “το ανέκδοτον τούτο ουκ ηδυνήθημεν, πολλούς εξετάσαντες, ίνα το ακούσωμεν διαβεβαιούμενον”<sup>121</sup>.

5. Μετά το 1760, περιήλθαν σε παρακμή και οι μουσουλμάνοι της Καραμουρατιάς “ένεκα των προς αλλήλους ερίδων και αντεκδικήσεων και του μυσσαρού και κτηνώδους

117. Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ Η΄ 43-54, τχ Θ΄ 40-42, τχ Ζ΄ 31, 64, 66.

118. Σ. Στούπης, Πωγωνησιακά και Βησσανιώτικα τ. Α΄ 1962 75.

119. Λαμπρίδης, Αττικόν Ημερ. τ. 1888 129, ο ίδιος, Ηπ. μελετ. τχ Ζ΄ 32.

120. Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ Ζ΄ 68.

121. Βλ. ανωτ. σημ. 4, 46, Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ Ζ΄ 31, 32, ο ίδιος, Αττικόν Ημερ. τ. 1888 126-7, 128, Αραβαντινός, Χρονογραφία... Β΄ 72, ο ίδιος, Περιγραφή ... Γ΄ 72, M. Vickers, οι Άλβανοί, 197 41, Γκούτος, Ηπ. Ημερολ. τ. 2005 247. Κατά την σποδεία των αρχών του 18ου αιώνα, οι κάτοικοι του Κουρβελεσιού εξισλαμίσθηκαν επειδή ο επίσκοπός τους δεν επέτρεψε την κατάλυση της νηστείας της τεσσαρακοστής (Αραβαντινός, Χρονογραφία... Α΄ 245).



αυτών βίου”<sup>122</sup>. Το 1822 και μετέπειτα, κάποιοι Καραμουράτες, μαζί με οπαδούς τους, δραστηριοποιήθηκαν ως “προστάτες” χωριών του Πωγωνιού, του Ζαγοριού και της Κόνιτσας, όταν δε ο Κιουταχής αδυνατούσε να πληρώσει τους μισθούς τους, εκείνοι απαίτησαν τους μισθούς από τους κατοίκους και εξελίχθηκαν σε λησπαντάρτες και σε τσιφλικάδες. Μεταξύ αυτών ήταν και ο κωλός και ιδιαίτερα τυραννικός Αλήκος Λιάμτσε, ο οποίος, καταδιωκόμενος το 1830 επειδή αρνήθηκε να συναντήσει τον Κιουταχή στα Γιάννενα, οχυρώθηκε στην μονή της Οστανίτσας επί 20 ημέρες, όταν δε η μονή πυρπολήθηκε, κατόρθωσε να διαφύγει στην Κολώνια<sup>123</sup>.

Στα χωριά του κυρίως Πωγωνιού και της κυρίως Καραμουρατιάς, οι χανέδες τους (φάρες τους) υπολογίσθηκαν ως εξής κατά τα έτη 1793, 1805 και 1834: Οστανίτσα 5 1,1, Μποντσικό 1, 1/2, 1/4, Διπαλίτσα 31/2, 11/2,1, Μεσαριά 11/4,1, 1/2<sup>124</sup>.

Η απογραφή του 1846 έδωσε τους εξής αριθμούς για τις χριστιανικές οικογένειες (κάθε οικογένεια είχε 7 μέλη κατά μέσο όρο): Οστανίτσα 40, Μποντσικό 13, Διπαλίτσα 13, Μεσαριά 26, Βλάχοι 42, Βαλοβίστα 27<sup>125</sup>. Το 1877 αριθμήθηκαν ως εξής οι χριστιανικές οικογένειες (στις παρενθέσεις οι μουσουλμανικές): Οστανίτσα 68, Διπαλίτσα 42, Μεσαριά 1 (15), Αβαρίτσανη 1 (5), Υψηλοτέρα 13, Βλάχοι 39 (1), Βαλοβίστα 40 (3)<sup>126</sup>, ενώ σε δημοσιεύματα του 1880 οι κάτοικοι υπολογίσθηκαν ως εξής: Οστανίτσα 414, Διπαλίτσα 324, Μεσαριά 156, Βλάχοι, 228, Βαλοβίστα 210<sup>127</sup>.

---

122. Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ Ζ΄ 63, Απικόν Ημερ. τ. 1888 126. Βλ. και σημ. 101.

123. Βλ. Γεωργίου, Πολιτικόν κάτοπτρον, 1880 89-90, Αραβαντινός, Περιγραφή ... Β΄ 258-9, Γ΄ 282, Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ ΣΤ΄ 18, Γκούτος, Ηπ. Ημερολ. τ. 2005 248. Σε χειρόγραφη ενθύμηση η πυρπόληση της μονής χρονολογείται στο 1828 (βλ. Κόνιτσα, τχ 81/1969). Κατά τα έτη 1853, 1876, 1878, στο Μπογοντσικό ληστεύθηκαν οι οικίες του Χρ. Κιτσιώνη και του Παπα Αθανασίου (Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ Ζ΄ 83).

124. Βλ. Λ. Βασιλειάδης, Ηπ. Ημερολόγιον τ. 1911 169. Στην Μεσαριά το 1783 υπήρχαν 20 χριστιανικές οικογένειες, στην δε Αβαρίτσανη το 1806 υπήρχαν 100 μουσουλμανικές οικογένειες (Λαμπρίδης, Απικόν Ημερ. τ. 1888 125-6).

125. Όλα τα χωριά αυτά ήσαν τσιφλίκια (βλ. Αραβαντινός, Χρονογραφία... Β΄ 367).

126. Λαμπρίδης, Ηπ. μελ. τχ Ζ΄ 38-39. Στις σελ. 72-74 καταγράφονται τα χωριά που ήσαν αυτοκέφαλα ή τσιφλίκια ή βακούφικα.

127. Υπουργείον Στρατιωτικών, Οδοιπορικά Ηπείρου και Θεσσαλίας, 1880 104-5, όπου αναπαράγεται στατιστική του 1874 που δημοσιεύθηκε στην Επετ. του εν Κων/πόλει Ηπειρ. Φίλεκπ. Συλλόγου, 1875 190 επ. Σε εκκλησιαστική στατιστική του 1888, μετρήθηκαν ως εξής οι οικογένειες των χωριών (κάθε οικογένεια είχε 5 μέλη κατά μ.ό.): Οστανίτσα 75, Μποντσικό 37, Διπαλίτσα 41, Βλάχοι 34, Βαλοβίστα 30 (Κοκολάκης, ό.π. 485). Το 1913 οι μουσουλμανικές οικογένειες στην Μεσαριά ήσαν 15 και στην Αβαρίτσανη 5 (Γκατσόπουλος, Ηπ. Εστία τ. 1975 772).



.....

ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, του Μεγάλου Παπιγκιώτη, του Ευεργέτη της Κόνιτσας, του Φλογερού Έλληνα Παριώτη, του Φιλελεύθερου Αμερικανού Πολίτη, του Φιλανθρώπου της Ανθρωπότητας, του Αγίου των Τυφλών ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗ

**α. Η ζωή του.** Ο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος γεννήθηκε στο Πάπιγκο το 1837. Χρόνια τουρκοκρατίας, σκλαβιάς, σκοταδιού, βαρβαρότητας, αμάθειας, φτώχειας, πείνας. Στο χωριό του έμαθε τα πρώτα γράμματα. Τα γυμνασιακά γράμματα τα μαθαίνει στην περίφημη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων και με «δαπάναις Μοναστηριακών προσόδων» φοίτησε και αποφοίτησε με άριστα από την Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου σπούδασε Ελληνική Φιλολογία και ανακηρύχτηκε και διδάκτορας. Πριν είχε φοιτήσει στην Νομική Σχολή του ίδιου Πανεπιστημίου, την οποία όμως γρήγορα εγκατέλειψε. Εργάζεται ως συντάκτης στην αθηναϊκή εφημερίδα «Εθνοφύλαξ» και με την αιχμηρή πένα του καυτηριάζει την αυθαιρεσία του μονάρχη Οθωνα. Φυλακίζεται επί εξάμηνο για την κριτική των κρατούντων. Τα χρόνια της Κρητικής Επανάστασης 1866-1867 είναι βοηθός του ένθερμου φιλέλληνα Σαμουέλ Χάου, που ήρθε από την Αμερική στην Ελλάδα για να περιθάλψει τους Κρήτες πρόσφυγες. Ο Χάου ήταν στην Ελλάδα και τα χρόνια 1825-1829 βοηθώντας τους επαναστατημένους Έλληνες ως ιατρός χειρουργός, έγραψε δε και Ιστορία-Ημερολόγιο για την Ελληνική Επανάσταση των ίδιων ετών.

Αναγνωρίζοντας το ήθος, την ευφυΐα και την εργατικότητα του ανδρός ο Χάου τον παίρνει μαζί του στην μεγάλη φιλελεύθερη χώρα, επιστρέφοντας στην Βοστώνη το 1867. Αναλαμβάνει γρήγορα διδακτική (διδασκαλία Ελλήνων και Λατίνων συγγραφέων) και διοικητική δουλειά στην Σχολή Τυφλών Πέρκινς, που είχε ιδρύσει ο Χάου στην Βοστώνη το 1829 και την οποία διύθυνε επιτυχώς (ο Χάου) μέχρι το θάνατό του το 1876. Το 1870 ο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος νυμφεύεται την Ιουλία-Ρωμάνα, πρωτότοκη κόρη του Χάου, ποιήτρια, συγγραφέα και πρόεδρο του Συλλόγου Φιλοσόφων της Βοστώνης. Μετά τον θάνατο του πεθερού του (το 1876) ορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο του Ιδρύματος διευθυντής της Σχολής Τυφλών. Ιδρύει στην Σχολή και νηπιαγωγείο και εισάγει νέες παιδαγωγικές μεθόδους διδασκαλίας, και την γυμναστική και την μουσική, για τους τυφλούς και τους τυφλούς-κωφάλαλους μαθητές, οργανώνει δε τυπογραφείο με την ειδική γραφή για τους τυφλούς και εκδίδει βιβλία. Η φήμη της Σχολής απλώνεται σε όλη την Αμερική και σε όλο τον κόσμο. Οι απόφοιτοι της Σχολής μετέχουν στην κοινωνική ζωή ως κανονικά άτομα. Η πιο διάσημη μαθήτρια αναδείχθηκε η Έλλεν Κέλερ, η πρώτη στον



κόσμο τυφλοκωφάλαλη με πανεπιστημιακό δίπλωμα (στον τομέα της φιλοσοφίας), συγγραφέας 14 βιβλίων, μεταφρασμένων στις περισσότερες γλώσσες του κόσμου, το «παιδί θαύμα» του αιώνα. Έγινε γνωστή σε όλη την ανθρωπότητα από τους αγώνες της υπέρ των ατόμων με αναπηρία και από την δράση της υπέρ της εργασίας, της ειρήνης, της δικαιοσύνης. Είχε επισκεφθεί και την Ελλάδα και γνώριζε από τις μελέτες της και αγαπούσε τους αρχαίους Έλληνες συγγραφείς. Πέθανε ήρεμα το 1968. Η ζωή της, η «θέλησή της» έγινε κινηματογραφικό έργο, έγινε θεατρικό έργο και το περασμένο καλοκαίρι παίχθηκε στα Γιάννενα από αθηναϊκό θίασο με τίτλο «Το θαύμα της Αννυ Σάλιβαν (ήταν η δασκάλα τής Ελλεν Κέλερ, επίσης σχεδόν τυφλή, και αυτή μαθήτριά της Σχολής τυφλών Πέρκινς)». Ο Φιλάνθρωπος Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος θεωρείται ο μεγαλύτερος τυφλολόγος τουλάχιστον του 19ου αιώνα. Στο παγκόσμιο συνέδριο των καθηγητών και φίλων των τυφλών, που έγινε στο Παρίσι το 1900, μετέχει ως απεσταλμένος της Αμερικάνικης κυβέρνησης και εκλέγεται αντιπρόεδρος, την προεδρία αναθέσαντες οι σύνεδροι, για λόγους αβροφροσύνης, σε εκπρόσωπο της φιλοξενούσας χώρας.

**β. Ήταν φλογερός πατριώτης.** Ο Παπιγκιώτης Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος παραμένει φλογερός πατριώτης και ενδιαφέρεται στην Αμερική καθημερινά για τα ελληνικά πράγματα. Το ελληνικό

κράτος, όπως αναγνωρίσθηκε με την συνθήκη του Λονδίνου το 1830, είναι μικρών ορίων (γωνία ελεύθερη κατά τον Ευεργέτη), πάμπτωχο, και τους προϋπολογισμούς του ακόμη και τα δύο δάνειά του (από γενέσεως του ελληνικού κράτους με δάνεια ζούμε και με το άσμα η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει) των ετών 1824 και 1825 από την Αγγλία} τους «τρώνε» οι «βδέλλες» της εποχής, στρατιωτικά και ναυτικά ανοργάνωτο και οι περισσότεροι Έλληνες (και οι Ηπειρώτες) παραμένουν ακόμη υπό τον τουρκικό ζυγό, η Ρωσία προσπαθεί να εκσλαβίσει την Μακεδονία με βουλγάρικες ληστοσυμμορίες, για να βγει στο Αιγαίο και να ανταγωνιστεί την αντίπαλό της Αγγλία, οι αγωνιστές του 1821 γίνονται επαίτες καθώς και οι διωγμένοι από τις τουρκοκρατούμενες ελληνικές περιοχές. Ο μεγάλος Έλληνας, αναγνωρισμένος από τους συμπολίτες του Αμερικανούς αλλά και από την Ελληνική διασπορά, Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος, ιδρύει, με δημοσίευση προκήρυξης, στην Αμερική την **Εθνική Ένωση Ελλήνων** και συσπειρώνει σ' αυτή τους απόδημους. Στην προκήρυξη αφού κρούει τον κώδωνα του κινδύνου από τις επιβουλές των δραστηρίων εχθρών, ασκεί σκληρή κριτική στους Έλληνες πολιτικούς που «αλόγως επεβάρυναν τον προϋπολογισμόν, φοβούμενοι να εγγίσωσι την σφηκιάν της συναλλαγής και των αργομίσθων αυτής παρασίτων». Τον Αύγουστο του έτους 1904 απευθύνει βαθυστόχαστη **«επίκληση προς τους**



**Αμερικανούς Έλληνες»** και τους καλεί να συγκεντρώσουν χρήματα για την ταχεία διοργάνωση των στρατιωτικών δυνάμεων του ελλαδικού κράτους γιατί προφητικά έβλεπε ότι **«η ώρα της εκρήξεως δεινού σάλου εγγίζει, μακάριοι έσονται όσοι αν ευρεθώσι γρηγορούντες και ουχί ραθυμούντες»** και πράγματι το 1912-1913 έχουμε τους Βαλκανικούς πολέμους και την απελευθέρωση της Ηπείρου, το 1914 ξεσπάει ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος, το 1917 επαναστατούν οι μπολσεβίκοι στην Ρωσία, το 1922 πάθαμε την μικρασιατική καταστροφή. Στην επίκλησή του εκφράζει την πίστη του ότι πνευματικό κέντρο του γένους των Ελλήνων είναι η περί τον Ιερό Ναό της Αγίας Σοφίας Κωνσταντινούπολη και ότι πολιτικό και υλικό κέντρο και «προσωρινός στρατηγικός σταθμός» είναι το σε στενά όρια τότε ελεύθερο ελλαδικό κράτος. Ορίζει ως ταμία αυτής της προσπάθειας τον φιλόπατρι Ιωάννη Παρμενίδη, που θα συναντήσουμε και παρακάτω.

**γ. Η ίδρυση και λειτουργία των «Καλλινείων Σχολείων». «Ο εξοδεύων υπέρ παιδείας δανείζει Θεώ».** Το 1888 έρχεται στα Γιάννινα επικοινωνεί με τους συγχωριανούς του και ιδρύει και χρηματοδοτεί την δωρεάν για τους μαθητές λειτουργία στο τουρκοκρατούμενο Πάπιγγο νηπιαγωγείου (μόλις πέρσει η προσχολική αγωγή έγινε υποχρεωτική στην Ελλάδα), δύο δημοτικών σχολείων, σχολαρχείου, τα ονομασθέντα «Καλλίνεια Σχολεία» (στην μνήμη

της μητέρας του Καλλίνης) και συντάσσει τον κανονισμό τους ζητώντας την φοίτηση όλων των παιδιών της περιοχής, **ανεξάρτητα από θρησκεία, εθνικότητα, φύλο, καταγωγή και κοινωνική κατάσταση** και με την εντολή να διδάσκονται σ' αυτά η ελληνική γλώσσα ως **«κυρία και κρατούσα γλώσσα ες αεί»**, η τουρκική, η αγγλική, η γαλλική και αργότερα, ει δυνατόν, και η γερμανική. Και μόνο από την διδασκόμενη πολυγλωσσία φαίνονται οι υψηλοί σχολικοί στόχοι του Ευεργέτου. Για τα παιδιά των συν-ποιμένων του στα μαθητικά του χρόνια, τα φτωχόπαιδα της γενέτειράς του, και της ευρύτερης περιοχής (ζητάει να φοιτούν και τα παιδιά από τα πλησιέστερα αλλά και από τα απομακρυσμένα προς το Πάπιγγο χωριά) ήθελε, τίποτε λιγότερο από, τα πάντα. Ο σχολάρχης (ο διευθυντής) διορίζεται από την Εφορεία «τη υποδείξει του Μητροπολίτου Βελλάς και Κονίτσης, εκ των επ' αρετή διακεκριμένων διδασκόντων Φιλοσοφικής Σχολής...» Το όραμά του, την οργάνωση του σχολείου, την κατάρτιση κάθε χρόνο της διδακτέας ύλης από το σύνολο των διδασκόντων, τον έλεγχο ανά εξάμηνο της εκπαιδευτικής καταστάσεως του Σχολείου με σύνταξη εκθέσεων από τον σχολάρχη αποστέλλόμενων προς τον τοπικό Επίσκοπο, θα ζήλευε και το πιο ξακουστό σημερινό κολέγιο. Εκτίσε, δημιούργησε, λειτούργησε, την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα το Σχολείο, και που για μας που ζούμε την πρώτη δεκαετία του 21ου



αιώνα, είναι του μέλλοντος. Αξίζει να ειπωθεί ότι πέραν από την συμμετοχή όλων των κατοίκων στην διοίκηση των Σχολείων, με εκλογή δύο μελών της Εφορείας, κατά τον κανονισμό οι συγχωριανοί (και επομένως και οι γονείς των μαθητών) (και οι Εφοροί των Σχολείων) του Παπίγκου παρίστανται και κατά τις εξετάσεις των μαθητών δυνάμενοι «δια των δασκάλων» να υποβάλλουν ερωτήσεις ελέγχοντας έτσι την επίδοση των μαθητών και, μέσα απ' αυτό τον έλεγχο, την επίδοση των δασκάλων και τελικά την ποιότητα του Σχολείου. Στο μίζερο έτος 2009 ακόμη δεν καθιερώθηκε η αξιολόγηση, εσωτερική και εξωτερική, ούτε των Πανεπιστημίων μας. **«Ο έχων να ειπεί τι ωφέλιμον** περί βελτιώσεως των εν χρήσει μεθόδων της διδασκαλίας ή περί θεραπείας υφισταμένων ελλείψεων **υποβάλλει τας παρατηρήσεις αυτού εγγράφως** προς τον Μητροπολίτην Βελλάς και Κονίτσης». Αυτή ήταν η διάσταση του σχολείου της Κοινότητας, του Σχολείου για όλους, του Σχολείου του ελεγχόμενου από όλους μέχρι και στην επίδοση των δασκάλων και των μαθητών, του Σχολείου της πρωτοβουλίας, **του έχοντος να πει κάτι ωφέλιμο....** Η λειτουργία του Σχολείου ήταν δημόσια υπόθεση, όσο και η λειτουργία της Εκκλησίας. Οι προς διορισμό δάσκαλοι προτείνονται στην Εφορεία από τον τοπικό Επίσκοπο. Η τοπική κοινωνία στην εκκλησιαστική διάσταση γίνεται, είναι «η ενορία» και συγχρόνως στην εκ-παιδευτική διάστα-

ση γίνεται, είναι «η σχολική κοινότητα», (που μετέχει ο καθένας, μαθητής, δάσκαλος, εφοροεπίτροπος, απλός Παπιγκιώτης). Ο ετήσιος οικονομικός απολογισμός και ο οικονομικός προϋπολογισμός, που συντάσσονται από την Εφορεία, αποστέλλονται στους Προϊσταμένους των ενοριών «ίνα αναγιγνωσκόμενα επ εκκλησίαις **κοινοποιούνται εις τα μέλη της κοινότητος προς υπόδειξιν των τυχόν ελλιπώς έχόντων**». Τα χρήματα του μόχθου του, που ο ίδιος «σπάταλα» δώρισε, για τις ανάγκες των Σχολείων του Παπίγκου ο Ευεργέτης τα κάνει «δημόσια», «κοινόχρηστα» χωρίς να είναι «κοινόκτητα», όπως τα χρήματα του παγκαριού της Εκκλησίας, και γι αυτό η διαχείρισή τους ανήκει σε όλους. Το χρήμα όταν αναλώνεται για την παιδεία του λαού ξοδεύεται θεαρέστως. Γράφει σε επιστολή του **«...Όσοι συντρέχουσι προς διατήρησιν των σχολείων πράττουσιν έργον θεάρεστον, εφ'ώ πολύν έξουσιν εν ουρανοίς τον μισθόν. Ο εξοδεύων υπέρ παιδείας δανείζει Θεώ»**. Ο Ευεργέτης και οι Παπιγκιώτες δεν είχαν ανακαλύψει τον όρο «διαφάνεια», βίωναν την «καθαρότητα» μέσα στην Κοινότητα. Η ενορία, η εκπαιδευτική κοινότητα, δεν έχουν «άτομα» με «ατομικά δικαιώματα» αλλά μέλη με κοινωνικές υποχρεώσεις. Ο έρωσ του Ευεργέτου προς την παιδεία αναδεικνύεται περίτρανα από την ίδια παραπάνω επιστολή του, όπου γράφει **«...Η παιδεία θα καθάρισεν τον δυστυχέ εκείνον τόπον από τας προλείψεις, θα**



φωτίση τον νουν, θα ηθικοποιήση τον χαρακτήρα της νεολαίας, θα εμπνεύση ευγενή αισθήματα φιλοπατρίας, φιλανθρωπίας και γενναιοδωρίας, θα εκδιώξει την βαρβαρότητα και θα εισαγάγη εις κοινωνίαν ψυχράν και ημιαγρίαν τας ζωογόνους ακτίνας του θερμού πολιτισμού...» Ζύμη στην ιδεολογική-φιλοσοφική του συγκρότηση είναι η πίστη του στην γνώση που κάνει τον πολίτη ενάρετο. Γνώση και αρετή συνθέτουν την «παιδεία», που είναι διαδικασία απελευθερωτική. Η πίστη αυτή σηματοδότησε την πορεία του και προσπάθησε να την κάνει κοινή πίστη. Η κοινωνία αλλάζει από το Σχολείο και δια του Σχολείου και για αυτή την αλλαγή το Σχολείο είναι ανοιχτό στην κοινωνία. Ο Ευεργέτης ζητάει την φοίτηση στα Σχολεία (του) και των τουρκόπουλων στα ίδια θρανία με τα ελληνόπουλα-σκλαβόπουλα (**ανεξάρτητα από θρησκεία, εθνικότητα, .....καταγωγή....**) για να τα απαλλάξει και αυτά από την σκλαβιά της αμάθειας. Ο αφέντης τούρκος είναι σκλάβος γιατί είναι αμαθής και απόρροια της αμάθειάς του είναι να θέλει να έχει, και έχει, σκλάβους. Κανένας δεν είναι ελεύθερος αν υπάρχει και ένας σκλάβος στην γη. Άξονας των ιδεών του, της ζωής του, είναι η **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ**. Έγραφε σε ένα γράμμα του «..Λατρεύω το πνεύμα της ελευθερίας, κυρίους δεν αναγνωρίζω ουδέ υπηρετώ, αλλά του καθήκοντος είμαι πιστός θεράπων και ευπειθέστατος δούλος. ...». Χρόνια αργότερα ο ποιη-

τής έγραψε «ελεύθερος είναι ο δούλος ιδανικών». Ο Ευεργέτης, κατ' εξοχήν φιλελεύθερος άνθρωπος και πολίτης ήθελε την χειραφέτηση της γυναίκας με την φοίτηση των κορασίδων στο Σχολείο. Η αρχή του Δημόσιου-Ανοιχτού Σχολείου σε όλους, πραγματωνόταν και όταν τα πρώτα χρόνια μετά την ίδρυση στην Αθήνα του Εθνικού (και μετέπειτα ονομασθέντος και Καποδιστριακού) Πανεπιστημίου, οι δύο πρώτες σχολές του, η Θεολογική και η Νομική, είχαν ανοικτές τις αίθουσές τους και τις παραδόσεις των καθηγητών παρακολουθούσαν, εκτός από τους φοιτητές, και απλοί πολίτες, ο απλός λαός. Αν συγκρίνουμε το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο των πρώτων μετά-επαναστατικών χρόνων με το σφραγισμένο από τους λίγους φωτοσβέστες σημερινό Πανεπιστήμιο μόνο οργή θα αισθανθούμε.

**δ. Ο θάνατός του.** Το 1906 επισκέπεται στο Τούρνο Σεβερίν της Ρουμανίας θείο του και άλλους Παπιγκιώτες, που είχαν ακμαία παροικία εκεί, όπου πεθαίνει αιφνίδια από οξεία νεφρίτιδα ο «Στοχαστής βαθύνους, σύμβουλος σοφός, προφήτης του Καλού, εραστής της ανθρωπότητας μεγάλθυμος, αληθής και οξυδερκής Οδηγός των τυφλών στα δύσβατα μονοπάτια της ζωής». Κηδεύεται και ενταφιάζεται σχεδόν κρυφά ως ο πλέον αφανής στο Τούρνο Σεβερίν και οι ρουμάνικες αρχές δεν επιτρέπουν να τον συνοδεύσουν στην τελευταία του κατοικία οι συμπατριώτες του, διότι γνώριζαν ότι ο Έλληνας πατριώτης,



αντιμάχονταν και στην Αμερική την ρουμάνικη προπαγάνδα προς τους βλάχους των Βαλκανίων (και προς τους Έλληνες βλάχους) ότι είναι ρουμάνικης καταγωγής, προπαγάνδα που εξυπηρετούσε τον ρουμάνικο επεκτατισμό.

Οι εκδηλώσεις μνήμης στην Σχολή τυφλών, στην Βοστώνη, την Μασσαχουσέτη και ολόκληρη την Αμερική, που οργανώνονται με το άκουσμα του μακρινού θανάτου τού Μεγάλου Αμερικανού Πολίτη και Έλληνα Πατριώτη Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου, καθώς και τα δημοσιεύματα των αμερικανικών, των ελληνικών και ομογενειακών εφημερίδων όλου του κόσμου, δείχνουν το μέγεθος του Ανθρώπου και του Έργου του. Τιμητική αναφορά στην μνήμη του έκανε ο Πρόεδρος Κλίντον κατά την επίσκεψή του στην Ελλάδα.

Προπολεμικά τα οστά του από το Τούρνο Σεβερίν μεταφέρθηκαν στην Κόνιτσα και τοποθετήθηκαν σε κατασκευασθέντα πέτρινο τάφο επί λοφίσκου πλησίον του Αναγνωστοπουλείου Σχολείου.

**ε. Η διαθήκη του και το Πρακτικό Γεωργικό Σχολείο στην Κόνιτσα.** Πριν το θάνατό του τον Ιούνιο του 1906 και την ίδια χρονιά, τον Φεβρουάριο, συντάσσει την διαθήκη του και σ' αυτή ορίζει να ιδρυθεί «**Ελληνική Σχολή Ανωτάτη εφόσον θα επιτρέπωσι οι περιστάσεις ει δυνατόν δε το Σχολείον τούτο να είναι παρόμοιον προς τα άριστα Γερμανικά «Γυμνάσια» να φοιτώσι δε εις αυτό προς μόρφωσιν εαυτών παίδες**

**άνευ διακρίσεως φυλής, θρησκείας, χρώματος και κοινωνικής τάξεως, να ιδρυθή δε το Σχολείον τούτο είτε εν Κόνιτση, είτε εν Ιωαννίνοις, είτε εν άλλη πόλει της Ηπείρου προς δυσμάς των Ιωαννίνων κειμένη».** Η θέληση του διαθέτη-ευεργέτη λοιπόν ήταν να ιδρυθεί Ανωτάτη (Πανεπιστημιακή) Σχολή με σκοπό την καλλιέργεια των ελληνικών γραμμάτων. Οι εκτελεστές της διαθήκης και διαχειριστές της κληρονομιάς του Αμερικανοί φίλοι τού ευεργέτου «κατόπιν επισταμένης μελέτης της πραγματικής καταστάσεως της εκπαίδευσως εν Ελλάδι, ότι η μεγίστη υπηρεσία, την οποία δύναται τις να προσφέρη εις την χώραν, είναι η διαπρακτικών γεωργικών σχολείων παροχή πρακτικής γεωργικής μορφώσεως εις τα τέκνα των αγροτών» (όπως αναφέρεται σε έγγραφη αναφορά του 1928 τού Ιωάννου Παρμενίδη, πληρεξουσίου στην Ελλάδα των αμερικανών διαχειριστών) προς το Υπουργείο Παιδείας) κτίζουν, αρχίζοντας το 1910, στην Κόνιτσα την γνωστή σε όλους Αναγνωστοπούλεια Γεωργική Σχολή. Υπάρχει η σχετική οικοδομική άδεια στα τούρκικα από τις Αρχές της Κωνσταντινούπολης και η εντολή προς τον Τούρκο Νομάρχη Ιωαννίνων να επιβλέπει τις εργασίες. Το 1925 εγκαινιάζεται στην ελληνική πλέον Κόνιτσα η λειτουργία της Σχολής, η οποία έμελλε να λειτουργήσει επί δεκαετίες προσφέρονσα πάμπολλα στην αγροτική εκπαίδευση, στην αγροτική οικονομία, στην Κόνιτσα, στην Ελλάδα,



στα Βαλκάνια . Η Σχολή ευδοκίμησε να έχει στα πρώτα της χρόνια ως υποδιευθυντή και αργότερα ως διευθυντή έναν πρωτοπόρο γεωπόνο με προοδευτικές ιδέες με σπάνιες οργανωτικές και διδακτικές ικανότητες, τον αείμνηστο Κωνσταντίνο Γεωργιάδη, θείο τού μετέπειτα πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Μητσotάκη. Ο Κωνσταντίνος Γεωργιάδης δέθηκε με την Κόνιτσα και τους κατοίκους της και είναι ο γεωπόνος που έφερε το εύγεστο πεπόνι στον κάμπο μας, που απέκτησε την ποιοτική ονομασία τοπικής προέλευσης «πεπόνι Κονίτσης».

Η διοίκηση του Αμερικανικού Ιδρύματος «ΣΧΟΛΕΣ ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ» έχει έδρα την Βοστώνη της Μασαχουσέτης, είναι επταμελής από αμερικανούς πολίτες και οι πρώτοι τρεις ορίσθηκαν με την διαθήκη, δυνάμενοι να διορίζουν ως μέλη τους κληρονόμους τους (βρισκόμαστε τώρα στην 4η γενεά), με πλήρη ελευθερία στην διαχείριση της περιουσίας «πως νομίζωσιν καταλληλότερον», υπαγόμενοι στον δικαστικό έλεγχο του Εισαγγελέα της Βοστώνης.

Η απομείνασα κληρονομιά, αφού το σπίτι τού Ευεργέτη κληροδοτήθηκε στο νηπιαγωγείο της Σχολής τυφλών, ήταν μόνο κινητές αξίες, δηλαδή μετοχές και ομόλογα. Από εκποίηση κινητών αξιών αποκτήθηκε η ευρισκόμενη στην Κόνιτσα ακίνητη περιουσία, το κτιριακό συγκρότημα με το γύρω κτήμα επιφανείας 700 περίπου στρεμμάτων, το κτήμα στον κάμπο Κόνιτσας επιφανείας

300 περίπου στρεμμάτων και το πρωτοαγορασθέν κτήμα στα «Πλατανάκια» εκτάσεως περίπου είκοσι στρεμμάτων, που δασώθηκε και έχει πλέον αισθητική αξία. Κατά την διαθήκη, για μια δεκαετία από τον θάνατο θα ξοδεύονταν από τα εισοδήματα της περιουσίας ποσοστό 1/6 για τα Καλλίνεια Σχολεία και ποσοστό 5/6 για την ιδρυθησόμενη Ανωτάτη Ελληνική Σχολή και μετά την δεκαετία θα μεταβιβαζόταν η περιουσία κατά τα ίδια ποσοστά στα Καλλίνεια Σχολεία (μεταβιβάσθηκε με κατάθεση 5.000 λιρών το 1906) και στην Ελληνική Σχολή (που δεν έγινε ποτέ και αντί αυτής έγινε το Γεωργικό Σχολείο και μάλιστα και με σιγίλλιο –απόφαση της Πατριαρχικής Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως, που σε πρωτότυπο κοσμεί τα γραφεία της Σχολής ). Ο Ιωάννης Παρμενίδης στην από έτους 1928 αναφορά του υπολογίζει την αξία της κληρονομιάς σε 320.000 δολλάρια, ποσό που πρέπει να ήταν τεράστιο για την εποχή εκείνη, αφού κληροδοτεί σε όλους τους αγαπημένους συγγενείας του ποσά ανερχόμενα συνολικά σε 7.600 δολλάρια.

**στ. Μετά το κλείσιμο της Αναγνωστοπούλειας Γεωργικής Σχολής.** Από δεκαετία και πλέον που δεν λειτουργεί το Γεωργικό Σχολείο ο πληρεξούσιος της Αμερικάνικης Διοίκησης Γιώργος Μπασιάς, πολιτικός μηχανικός, και ο Διευθυντής της Σχολής Βασίλειος Χαβέλας, γεωπόνος, καταβάλλουν τεράστια προσπάθεια με ισχνό προϋπολογισμό, προστρέχοντας ακόμη



για οικονομική βοήθεια και σε άλλα Ιδρύματα, να περισώσουν ότι μπορούν από την παλιά λειτουργία της Σχολής αλλά και αυτήν την ίδια την ακίνητη περιουσία της Σχολής. Με εκπαιδευτικά σεμινάρια προς νέους αγρότες, με φύτεμα αμπελιού πολλών στρεμμάτων, με παραχώρηση χώρων στον Δήμο για τις ανάγκες του, με την φύλαξη της περιουσίας- και με δικαστικούς αγώνες ακόμη- από καταπατητές, με την επισκευή του πληγέντος από τον σεισμό του 1996 κεντρικού κτιρίου, με τον εμπλουτισμό της γεωργικής βιβλιοθήκης, με το να συγκεντρώσουν τα ενθυμήματα για τον Ευεργέτη σε μουσειακό χώρο, με το να ψηφιοποιούν με χρήματα ευρωπαϊκού προγράμματος το πλουσιότερο αρχείο της Σχολής κλπ. Ορθά μετέφεραν από την Αθήνα τα γραφεία του Ιδρύματος στην Κόνιτσα, στην οικία που κάποτε έμεινε ο Διευθυντής της Σχολής, αφού την επισκεύασαν εκ βάθρων και την καλλώπισαν, δημιουργήσαντες μάλιστα και μικρόν ξενώνα σ' αυτή για τους επισκέπτες της. Τελευταίος «υψηλός» επισκέπτης της Σχολής ήταν ο κάποτε υποψήφιος του Δημοκρατικού κόμματος για την προεδρία της Αμερικής συμπατριώτης μας Μάικλ Δουκάκης, ο οποίος εξέφρασε την επιθυμία να ξανάρθει και να κάνει διακοπές στην Κόνιτσα.

Οι κινητές αξίες, περιουσία στην Αμερική του Ιδρύματος, έχασαν κατά πολύ την αξία τους λόγω της, στις μέρες μας, παγκόσμιας (που ξεκίνησε από τις

ΗΠΑ) οικονομικής κρίσης και η Αναγνωστοπούλεια Σχολή θα μειώσει ακόμη περισσότερο την δραστηριότητά της, θα μείνει και χωρίς αυτό το ελάχιστο προσωπικό που έχει. Η επισκευή τού κεντρικού κτιρίου, που το κόστος της πλησιάζει το 1.000.000 ευρώ, θα αναβληθεί για το αβέβαιο μέλλον, τα βοηθητικά κτίρια κινδυνεύουν να καταρρεύσουν και ο μεν σκοπός που επέλεξε ο Διαθέτης ουδέποτε υλοποιήθηκε αλλά και ο σκοπός που προτίμησαν οι εκτελεστές της Διαθήκης, χρόνο τον χρόνο, εγκαταλείπεται για οικονομικούς και γενικά αντικειμενικούς λόγους.

Στο Δημοτικό Συμβούλιο Κόνιτσας, στο οποίο έχω την ευθύνη να προεδρεύω, προσεχώς θα συζητήσουμε το θέμα ψάχνοντας για λύση, υποβάλλοντας μετά την άποψή μας στην Αμερικανική Διοίκηση του Ιδρύματος, ακούγοντας πριν τους υπεύθυνους του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, σεβόμενοι όλοι μας τους εκπαιδευτικούς στόχους της Διαθήκης και πιστεύοντας ότι η Αμερικανική Δικαιοσύνη θα εγκρίνει την τελική πρόταση.

Και κατά το πρόσφατο ετήσιο μνημόσυνο του Ευεργέτου ο Δήμαρχός μας Χαράλαμπος Εξάρχου ζήτησε και είχε ιδιαίτερη συνάντηση στα γραφεία της Σχολής με τον πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου αμερικανό Μπράιαν Πότς και στην συζήτηση για την τύχη της Σχολής μετείχε και ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

**z. Παραλείψεις μας.** Αν η τοπική



κοινωνία μας γρηγορούσε, θα αναπτυσσόταν και μάλιστα «καθ ύψος» περί τον Μιχαήλ Αναγνωστόπουλο. Θα μεριμνούσε να υλοποιηθεί η θέλησή του για ίδρυση και λειτουργία «Ανωτάτης Ελληνικής Σχολής». Ο επιφανέστερος νεκρός που φιλοξενεί η Κονιτσιώτικη γη στα σπλάχνα της είναι ο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος. Θα έκανε τον τάφο του παγκόσμιο προσκύνημα των τυφλών, προορισμό τον τόπο μας για τις διακοπές τους, θα μεριμνούσε να γίνει στην Κόνιτσα σχολείο τυφλών, σχολή δασκάλων για τους τυφλούς, κέντρο μελέτης για τα προβλήματα των τυφλών και αναπήρων, θα οργάνωνε στον τόπο μας την έδρα του αναπηρικού κινήματος. Θα έκανε και άλλα πολλά υπό την σκιάν και κάτω από το όνομα του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου και ακόμη και αυτής της μαθήτριάς του Ελλεν Κέλερ. Θα γινόταν η «**αγία πόλη**» αφού κατά τον ευεργέτη της «..τιμώ και γεραίρώ πολύ περισσότερο ουκ ολίγους των ζώντων ανδρών και γυναικών των εργαζομένων μετ' αυταπαρνήσεως **προς βελτίωσιν της καταστάσεως της πασχούσης ανθρωπότητας** παρ' όλους τους αγίους και αγίας...», σε κάθε περίπτωση θα τιμούσε αεί και καθημερινά και εμπράκτως την μνήμη του και θα πορευόταν υπό το φως τού (θα έπρεπε να ήταν) άσβεστου καντηλιού του τάφου του. Ελπίζομε, το ελάχιστο, γρήγορα να δούμε σε μουσείο-επισκέψιμο χώρο στον τόπο μας (καλύτερα στην Σχολή) τα ενθυμήματα για τον Ευεργέτη μας, φέρνοντας έτσι ανά-

μεσά μας τον **ΑΝΘΡΩΠΟ** Μιχαήλ Αναγνωστόπουλο και τις **ΑΞΙΕΣ** που Αυτός βίωσε, της φιλοπατρίας, της φιλανθρωπίας, της γενναιοδωρίας, της ηθικής, της παιδείας, της ελευθερίας, του καθήκοντος, του πολιτισμού, στην σημερινή εποχή, της φτώχειας των αξιών και της γενικής διάλυσης, που συχνά μας φέρνουν σε πλήρη απόγνωση. Ο Ευεργέτης προφήτεψε την ραθυμία μας και φρόντισε από νωρίς και με άκρα φιλανθρωπία να μας δικαιολογήσει. Έγραφε σε επιστολή του «... **Σας καθικετεύω. Εις το εξής δέχεσθε τας συνεισφοράς μου, οιαιδήποτε και αν ώσιν, χωρίς κρότου και πατάγου... χωρίς πανηγύρεων, χωρίς θεσπισμάτων και ιεροτελεσιών, αλλ' ησύχως, σοβαρώς και αξιοπρεπώς...**

Για την γραφή αυτή είχα μπροστά μου τα βιβλία: Ιωάννου Παπαϊωάννου ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ έκδοση 1981, (τον οποίο συγγραφέα και δημόσια ευχαριστώ γιατί στις συναντήσεις μας ιδιαίτερα με βοήθησε για την κατανόηση του θέματος με τις πλούσιες γνώσεις του), Φράνκ Σάνμπορν ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, Ο εκ Παπίγκου Ζαγορίου Ιωαννίνων Φιλάνθρωπος Ευεργέτης της ανθρωπότητας, έκδοση 2003, σε μετάφραση και φιλολογική επιμέλεια του Γεώργιου Χριστοδούλου, ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 46 ανέκδοτες επιστολές, έκδοση 2006, με επιμέλεια Ελένης Σκούρτη – Ιωάννου Παπαϊωάννου-Εμμ. Παπαμιχαήλ, των δυο τελευταίων βιβλίων έκδοσης Εφορείας Καλλινειών Σχολείων Παπίγκου και Κληροδοτήματος Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου.



## Η Αναγνωστοπούλειος Γεωργική Σχολή Κονίτισης, ΕΚΛΕΙΣΕ!!!

**Β**ροντερός κεραυνός εν αιθρία «η είδησις ότι η Αναγνωστοπούλειος Γεωργική Σχολή Κονίτισης», το καμάρι και το στολίδι της, ΕΚΛΕΙΣΕ!!!, που στο άκουσμά της ξάφνιασε και λύπησε όσους σοβαρά ενδιαφέρονταν γι' αυτήν και λιγώτερο εκείνους που απλά ενδιαφέρονταν και έσβησε στους αδιάφορους, κι' ένα γεμάτο απορία και λύπη (ΓΙΑΤΙ;) ακούστηκε.

Το κτίσιμό της αποπερατώθηκε το 1924 και άρχισε να λειτουργεί τον Σεπτέμβριο του 1925 και μέχρι του έτους 1938, καθώς και μετά τους πολέμους που ακολούθησαν, δαπάναις του εκ Παπίγκου καταγομένου μεγάλου ευεργέτη, οραματιστή και ανθρωπιστή, αείμνηστου Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου.

Κι εγώ σαν συγχωριανός του που από τότε που πρωτοπήγα στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού, έπλεπα σε ένα μεγάλο κάδρο, ανηρτημένο σε περίοπτη θέση της αίθουσας διδασκαλίας και θαύμαζα την γαλήνια και καλωσυνάτη μορφή του με το διαπεραστικό βλέμμα του και από όσα άκουγα κάθε χρόνο από τους δασκάλους μου που έλεγαν στο μνημόσυνό του κι ακόμη, κατά κάποιο τρόπο γινόταν αισθητή η παρουσία του, όταν στην αρχή της κάθε σχολικής χρονιά μας έδιναν δωρεάν βιβλία, τετράδια και μολύβια, αλλά και τη σταφί-

δα που μας έδινε σε χάρτινο χωνάκι σ' ένα διάλειμμα των μαθημάτων ο επιστάτης Δημήτριος Ράγγας. Όταν αργότερα μεγάλωσα, μέσα μου είχε τυπωθεί ανεξίτηλα η μορφή του, ήθελα να μάθω περισσότερα. Άρχισα να γράφω τη βιογραφία του και ως σήμερα συνεχώς ν' ανακαλύπτω αθάνατα μνημεία λόγου) - σοφές σκέψεις για την πνευματική ανύψωση των ανθρώπων-, με αναγκάζουν, για να διασκεδάσω κάπως την απορία και την λύπη μου και να παρηγορηθώ, ν' απαντήσω πάντοτε κατά τη δική μου ταπεινή γνώμη-, στο μεγάλο αυτό:ΓΙΑΤΙ;

Μήπως οι πνευματικοί του κληρονόμοι, εκτελεστές της τελευταίας του βουλήσεως, οι επιστήθιοι φίλοι του, οι Επίτροποι και οι κατά τόπους αρμόδιοι άρχοντες, για λόγους που εκείνοι γνώριζαν είτε δεν κατόρθωσαν να φθάσουν τον υψιπέτη πνευματικό Αετό, τον μεγάλο οραματιστή, στοχαστή και ανθρωπιστή Μιχαήλ Αναγνωστόπουλο, διαβάζοντας τη διαθήκη που εκείνος όριζε. Κεφ. 1, παρ. πρώτη: «... Παν ό,τι άλλο απομένει εκ της περιουσίας μου, είτε πράγμα είνε προς ιδίαν μου χρήσιν υπάρχει, οπουδήποτε και αν κείται, είτε θα κατέχεται υπ' εμού και θα είναι κτήμα μου καθ' όν χρόνον θα αποβιώσω είτε ανήκει εις εμέ δι' οιοδήποτε τίτλου, οπουδήποτε και αν διατρίβω κατά τον θάνατόν μου. Δίδω και κληροδοτώ



και παρέχω εις τους επιτρόπους μου ους κατωτέρω ονομάζω και εις τους κληρονόμους αυτών και εκδοχείς αυτών δια παντός ίνα επιμελώνται αυτού και διαχειρίζονται μετατρέπωσι, τοποθετώσι και ονοματοθετώσιν εκάστοτε όπως νομίζωσι καταλληλότερον. Το εν έκτον δε του καθарού εισοδήματος αυτού θα χορηγώσι κατά εξαμήνους δόσεις εις το Διοικητικόν Συμβούλιον του Καλλινειού Παρθεναγωγείου του εν τω ειρημένω Παπίγκω επί δέκα έτη μετά τον θάνατόν μου, τα δε πέντε έκτα του καθарού εισοδήματος αυτού θα χρησιμοποιηθώσι κατά την αυτήν περίοδον των δέκα ετών, καθ' όν τρόπον αυτοί νομίζουσι προσφορώτερον, προς συντήρησιν Ελληνικής Σχολής ανωτάτης, εφ' όσον θα επιτρέπωσιν αι περιστάσεις, ει δυνατόν δε το Σχολείον τούτο να είναι παρόμοιον προς τα άριστα Γερμανικά Γυμνάσια, να φοιτώσι δε εις αυτό προς μόρφωσιν εαυτών παίδες άνευ διακρίσεως φυλής, θρησκείας, χρώματος και κοινωνικής τάξεως να ιδρυθή δε το Σχολείον τούτο είτε εν Κονίτση είτε εν Ιωαννίνοις, είτε εν άλλη πόλει της Ηπείρου προς δυσμάς των Ιωαννίνων κειμένη».

Καθώς και τα βαρυσήμαντα λόγια του εις τους όρους δωρεάς του υπό του ιδίου συνταχθέντος Κανονισμού λειτουργίας της Εφορείας των εν Παπίγκω Καλλινειών Σχολείων «*Ζήσας επί μακρόν χρόνον εν τη αλλοπαδή, ούτε εν ταις λύπαις ούτε εν ταις ευτυχίαις ελησμόνησα την αγαπητήν μου πατρίδα, διετέλεσα δε ενθαρρύνων αείποτε την*

*πρόοδον και την ευημερίαν αυτής. Τα εναποταμιεύματα πολυχρονίων μόχθων μου ρίπτω άσμενος επί του εδάφους αυτής ίνα ανθήσῃ ως ελπίζω, ο κάλλιστος των καρπών, η Ελληνική παιδεία και η ανατροφή, τούτ' έστιν η εξημέρωσις εν τη μικρά ταύτη γωνία της Ηπείρου, εις την ψυχήν της οποίας θέλω να αποδώσω το φως, όπερ εν αυτή το πρώτον είδον οι οφθαλμοί μου. Εν δε μόνον αξιώ προς τιμήν των συμπατριωτών μου, αι θελήσεις μου αύται να μείνωσιν ασαεί ιεραί και απραβίαστοι».*

Γιατί ΕΚΛΕΙΣΕ;

Έτσι για την ιστορία συναποσιέλλω αντίγραφο της από 7 Ιουλίου 1908 επιστολής του Κωνσταντίνου Π. Κυρατσίδη, εξ Αρίστης-Ζαγορίου καταγομένου, τότε ιατρού της Κοινότητος Παπίγκου, ο οποίος ενεργά αναμιγνύονταν στα εκάστοτε παρουσιαζόμενα σοβαρά θέματά της.

Διακρίνονταν δια την σοβαρή ιατρική-επιστημονική του κατάρτιση, την ευφυία του και το θάρρος της γνώμης του.

Συνδέονταν δια στενής φιλίας μετά του Μητροπολίτου Κονίτσης μακαριστού Σπυρίδωνος, έπειτα Μητροπολίτου Ιωαννίνων και τέλλος Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος.

Η εν λόγω επιστολή εγράφη, σχεδόν δύο χρόνια μετά τον θάνατον του Μ.Α. και απεστάλη εις τον Μητροπολίτην Σπυρίδωνα ως επιτίμου Προέδρου της Εφορείας των Καλλινειών Σχολείων Παπίγκου, δια της οποίας εκφράζει την άποψή του ως προς την ίδρυση και λει-



τουργία Σχολείου εφάμιλλου των Γερμανικών Γυμνασίων, στην Κόνιτσα, όπως οραματίζονταν ο μεγάλος Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος, με μοναδικό σκοπό, την καλλιέργεια, ανάπτυξη και διάδοση της Ελληνικής κλασικής Παιδείας.

Η επιστολή αυτή, είναι μεν μακροσκελής και κάπως δυσνόητη στην αρχή, αλλά μη ξεχνούμε όμως, ότι τότε, ο Τούρκος κατακτητής καιροφυλακτούσε, γιατί γνώριζε τις επαναστατικές ιδέες του Μ.Α., αλλά κατόπιν αποφασίζει να πει καθαρά ό,τι σκέπονταν, συντασσόμενος έτσι απόλυτα με το μεγάλο όραμα του Μ.Α.

Κι άλλοι πνευματικοί άνθρωποι του Παπίγκου και όχι μόνον, είχανε την ίδια γνώμη και ίσως μόνον ο Κ. Κυρατσίδης να ετόλμησε να την πει καθαρά, εν γνώσει των τυχόν σοβαρών συνεπειών του. Και ο ίδιος ο Επίσκοπος ήταν επίσης λάτρης της Ελληνικής Παιδείας, αφού από την ώρα που ανέλαβε τη Μητρόπολη Κονίτσης, ένα εκ των πρώτων μελημάτων του, ήταν η ανέγερσις Δημοτικών Σχολείων σε πολλά χωριά της Μητροπόλεώς του. Γι' αυτό και η απελευθέρωσις της Ηπείρου από τον Τουρκικό ζυγό το 1913, τον βρήκε τελούντα υπό αυστηρό περιορισμό στο κτήριο της Μητροπόλεως, και επέκειτο η εκτέλεσίς του, αν δεν μεσολαβούσε ο Εσάτ πασάς των Ιωαννίνων.

Άγνωστοι παραμένουν οι λόγοι δια τους οποίους ο Σπυρίδων προτίμησε και η γνώμη του είχε βαρύνουσα ισχύ,

αντί του «... ει δυνατόν το Σχολείον τούτο να είναι παρόμοιον προς τα άριστα Γερμανικά Γυμνάσια...», έγινε Γεωργική Σχολή, ονομασθείσα «Αναγνωστοπούλειος Γεωργική Σχολή Κονίτσης», απέχουσα μακράν της σαφούς βουλήσεως του διαθέτου Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου. Ή μήπως τώρα, έστω και μετά από εκατό και πλέον χρόνια, ήρθε η ώρα να πραγματοποιηθεί το όραμα του μεγάλου αυτού Ανδρός; Νομίζω ναι-ποτέ δεν είναι αργά-, αν βρεθούν άνθρωποι σαν εκείνον, φθάνει οι άυλες πνευματικές φτερούγες τους να είναι από την ίδια αυτή άυλη ύλη.

Άμποτε!

Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου  
Ιωάννινα 13/12/2009

**Τω Πανιερωτάτω Μητροπολίτη Βελλάς  
και Κονίτσης κυρίω κ. Σπυρίδωνι κ.τ.λ.**

**Εις Κόνιτσαν**

*Πανιερώτατε,*

Το ζήτημα της ιδρύσεως και συστάσεως των Καλλινείων Σχολείων δυνάμει του γενναίου κληροδοτήματος του αιμνήστου Αναγνωστοπούλου και του οργανικού Κανονισμού του ορίζοντος της λεπτομερείας της ιδρύσεως αυτών ως εικός απασχολεί την τε υμ. Πανιερώτητα ως και πάντα αντιλαμβανόμενων προς την Πατρίδα και την Κοινωνίαν καθηκόντων αυτού, και ποθούντα την εξυγίανσιν των κακώς έχόντων, και την δημιουργίαν καταστάσεως προσφωτέρας εις τα περιστάσεις. Πλείστοι



μέχρι τούδε λόγοι ημποδισαν με από του να διατυπώσω την ταπεινήν μου γνώμην, ήτις δειλά και βαθμηδόν διαμορφουμένην δεν έπρεπε να έχη αξιώσεις πρώτη ή μεταξύ των πρώτων να προβάλλη, φοβουμένη άλλως μη χαρακτηρισθεί ως θρασεία και αδιάκριτος, και αλλοτρία της δικαιοδοσίας της, και μη παρεξηγηθή εν τη συγκύσει των ιδεών, και τη ιδιοτρόπω αντιλήψει του ζητήματος, άλλως τε ήθελον και εφρόνουν, ότι δίκαιον είνε άλλοι πρώτοι, και δικαίωμα έχουν να διατυπώνουν την γνώμην αυτών, και εκ της διατυπώσεως και διασταυρώσεως των καταλληλοτέρων σκέψεων να διαμορφωθή και να συχωριθή και εν εμοί.

Δυστυχώς όμως, ως αντελήφθην, και εάν δεν απατώμαι πολύ απέχει από του να σχηματισθή γνώμη τοιαύτη, ήτις σύμφωνος προς το πνεύμα του μεγάλου ευεργέτου θα εγκαινίση νέαν περίοδον εκπαιδευτικής δράσεως. Ως ετέθησαν μάλιστα τα πράγματα και διεμορφώθησαν δια της κοινωνικής αντιζηλίας και κομματικού χαρακτηρισμού και προσωπικών παρεξηγήσεων, ως μη μου άπτου, είνε φόβος μη πας ο τολμών να θέξη τα λεπτά ταύτα ζητήματα παρεξηγηθεί και χαρακτηρισθεί ως προσωπικά θεραπεύειν συμφέροντα, θράσος δε και τόλμη η διατύπωσις γνώμης, και δη η διάσπασις προς τοιαύτας εκδηλωμένες ούτως ή άλλως, σαφές ή εν υπαινυγμώ, διότι φρονώ, ότι τοιαύτη (;) οριστικά ίσως δεν εξεδηλώθη, αλλά διατελούσιν εν ζυμώσει μη βλέπουσα το

φως.

Αλλά και της υμ. Πανιερότητος την γνώμην επεθύμουν και ανέμενον να μάθω πρότερον, και λυπούμαι πολύ διότι δεν υπήρξα ευτυχής να ακούω ταύτην, ην δε και τούτο αφορμήν της μέχρι τούδε επιφυλάξεώς μου, φοβουμένου μήπως αδιάκριτος χαρακτηρισθώ. Επειδή όμως ήδη η περίστασις είνε λίαν κατάλληλος και επείγουσα μάλιστα ως εκ της ελεύσεως του κ. Παρμενίδου, ήτις και το ζήτημα τούτο εισάγει εις φάσιν λίαν κρίσιμον, πρέπει δε απέναντί του να μη φανώμεν γυμνοί αλλ' ευπρόσωποι δια της προτάσεως προγράμματος συμφώνου προς το πνεύμα του ευεργέτου, και εγκαινιάζοντος την πρόοδον και την ηθικήν και πρακτικήν του τόπου ανάπτυξιν και ωφέλειαν, τολμώ καγώ να διατυπώσω (ταύτην) την γνώμην μου παρορών τους ανωτέρω λόγους, και θέλει να αφήσω το επίπεδον εις ο μέχρι τούδε ενταύθα περιστρέφεται η συζήτησις και την δειλίαν και την επιφύλαξιν, ήτις κρατεί τα πράγματα εις το καθεστώς, να δώσω δε κατά το επιόν(;) νέα ώθησιν και τροπήν εις τα πράγματα επί τη ελπίδι επιτυχίας νέας βάσεως συζητήσεις προσφερωτέρας προς την επιθυμίαν του ευεργέτου, και προς το συμφέρον και την πρόοδον του τε Παπίγκου και τας λοιπάς ομόρους επαρχίας και παρακαλώ την Υμ. Πανιερότητα να ευαρεστηθή να δεχθεί ευμενώς ταύτην, και να τηρήση την επιστολήν μου ταύτην μετά του περιεχομένου υπό άκρα εχεμύθεια, εις ην επιστεύομαι



τας βαθυτέρας των σκέψεών μου.

Αλλά οι μέχρι τούδε ενδιαρμοί μου κατεστά ... τούτο μετά της ιδέας, ότι καθήκον παντός πολίτου και ορθοδόξου έλληνος είνε εν τοιαύτη περιστάσει να συντελέση κατά το ενόν (;) εις το μέγα και ιερόν σκοπόν, ίνα μη βραδύτερον μάτην μεταμέληται, τούτο δε, παρακαλώ να μοι επιτρέψητε την φράσιν, εκ φιλικού καθήκοντος προς την υμ. Πανιερώτητα, ήτις είχε την καλωσύνην να με τιμήση δια της πολυτίμου φιλίας της να είπω εις αυτήν σαφώς και εμπιστευτικώς την γνώμην μου, θεωρώ άμα εμαυτόν ευτυχή εκ της ιδέας ότι ίσως φανώ κατά τι χρήσιμος εν τω μεγάλω τούτω έργω και συντελέσω εις την διαφώτισιν του ζητήματος και την διαμόρφωσιν της μάλλον συμφερωτέρας της τε Κοινότητι, τη Επαρχία και τω γένει λύσεως, διότι ζήτημα γενικής μάλλον φύσεως και ουχί τοπικής είνε το παρόν, και δια τούτο εισέδυσσα εις λεπτομερείας προσοιμαζόμενος (;), καθ' όσον αύται διαφωτίζουν την πρωτογενή εξέλιξιν του ζητήματος, και τον απομακρυσμένον σταθμόν εις ον καθοδεύει, όθεν παρακαλώ να μοι συγχωρέσητε την τε περιαιτολογίαν και περιτολογίαν.

Το Σχολείον Παπίγκου δια της μέχρι τούδε λειτουργίας αυτού έχον προσωπικόν εκ των αρίστων του τόπου διδασκάλων είνε εν εκ των πολύ καλώς εργαζομένων σχολείων του τόπου μας, ως εργαζόμενοι όμως επί βάσεων και συστημάτων εκ των μέχρι τούδε κρατουσών εξ ων πενιχρότατα αποτελέσματα

δύναται τις να προσδοκά, δεν είνε βεβαίως δυνατόν να καυχάται, ότι εργάζεται συμφώνως με το πνεύμα του κανονισμού, ως δύναται τις εξ επιπολαίας επισκοπήσεως αυτού να αντιληφθή. Χειρίστη δε και λίαν αντιπροοδευτική επιπλοκή είνε η αντίληψις του ζητήματος ως προσωπικού, και η σύνδεσις αυτού με την τύχην των διδασκόντων. Το ζήτημα τουναντίον αυτό καθ' αυτό λίαν ζωτικόν, ανεξάρτητον και σπουδαίον επιβάλλει την άμεσον απόφασιν τοιούτων οπισθοδρομικών, και πισόντω όρει και διατάξει του κανονισμού εφαρμογήν.

Είνε ανάγκη, νομίζω, ίδρυσις Σχολείου κατά τας απαιτήσεις και την θέλησιν του ευεργέτου, διότι στοιχειώδες καθήκον ευγνωμοσύνης είνε και τιμής προς τον μεγάλθυμον και φιλόπατρι τέκνον της Ηπείρου να κατορθωθή αύτη, οίαν ταύτην εφιλοδόξησεν.

Ουδείς δε λόγος εντατικής ανάγκης ή άλλου συμφέροντος υπαγορεύει την αναβολήν ή μειτρατροπήν των άρθρων του κανονισμού τουναντίον τό τε γενικόν συμφέρον και το κοινοτικόν απαιτεί την άμεσον λήψιν μέτρων προς εφαρμογήν αυτού. Είνε όλως περιττόν να διεκτραγωδήσω την τε κοινωνικήν ως και την ατομικήν του χαρακτήρος κατάπτωσιν εν των τόπω ημών, ην η υμ. Πανιερότης κάλλιον αντελήφθη. Έχομεν δια τούτο ανάγκην Σχολής, ήτις αντιλαμβάνομένη του προορισμού της θα εργασθεί συντόνως προς εθνικήν και ηθικήν ανάπλασιν και πρακτικήν μόρ-



φωσιν, προς φρονηματισμόν και διαμόρφωσιν ανδρικού χαρακτήρος, και προς παροχήν εφοδίων πρακτικών, διων η μέχρι τούδε έκφυλος νεολαία θα διαμορφωθεί ικανή να αντιμετωπίσει τους κινδύνους τους τε κοινωνικούς τους εθνικούς και τους οικονομικούς υφ'ων περιστοιχίζομεθα. Είνε δε αδύνατον να επιπλεύση η ομογενής εν τη τρικυμία του βίου άνευ συνδυασμού της τε ηθικής μορφώσεως και διαπλάσεως του είδους και της αποκτήσεως πρακτικών προσόντων. Το εν άνευ του άλλου είναι ανεπαρκές, αμφοτέρα δε εν αρμονικώ συνδυασμώ θα είναι ο ισχυρότερος θωραξ της νεολαίας εν τε τω αγώνι του βίου, και τη υπερασπίση των συμφερόντων της τε οικογενείας, της κοινωνίας και τη υπερισχύσει των δικαίων.

Δυστυχώς και η ημετέρα κοινότης ως όλαι αι κοινότητες εις ουχί ευάρεστον διατελεί κατάστασιν υπό έποψιν αντιλήψεως της ηθικής αξιοπρεπείας, της κοινωνικής αλληλεγγύης, και της συναισθήσεως του καθήκοντος.

Είνε λοιπόν ανάγκη, λέγω, επιτακτική η ίδρυσις τοιαύτης Σχολής, και προς εξύψωσιν της κοινότητός και ίνα ως υπόδειγμα και τύπος χρησιμεύση και εις άλλας κοινότητας, εις όσας δεν ελλείπουν τα μέσα της συντηρήσεως τοιούτων σχολών. Αύτη θα χρησιμεύση ως εστία φωτιστική, ως κέντρον φιλοτιμίας, ως στάδιον εκπαιδευτικής αμίλλης, συνεργαζομένη δε μετά του επ'αισίους οινωνούς μέλλοντος να ιδρυθή εν Κόνιτση πιθανότατα Καλλινεΐου Γυμνασίου

θα ελπίζη μαθητάς εις αυτό άνευ δοκιμαστικής εξετάσεως μετά προηγουμένην αναγνώρισιν των ενδεικτικών της Σχολής υπό του Γυμνασίου, όπιερ θα είνε εν ελκυστικόν προσόν ταύτης δια τας γείτονας κοινότητας, και θα κατορθώση να καθάρη την ατμόσφαιραν, και να εγκαινιάσει νέα περίοδον εκπαιδευτικήν.

Είνε προσέτι ανάγκη να μορφωθή τοιαύτη Σχολή, ήτις ισταμένη υψηλά να επιβληθή εις την δύσπιστον και καχύποπτον κοινωνίαν, ήτις συγχρωτιζομένη και συγκρουομένη μετά του νυν καθεστώτος και αντιδρώσα είνε απογοητευμένη τοιαύτης σχολής από περιωπής μόνον τη νεολαία θα μορφώση αλλά και την κοινωνίαν θα υποδειγματίσει εις το καθήκον.

Δια τούτο δεν πρέπει να αποδυσσετήσουμεν (;) ενώπιον των δυσκολιών ο λόγος, ότι το Πάπιγκον είνε θέσις απόκεντρος, νομίζω δεν είνε ισχυρός, διότι σχολή ανωτέρα θα προσελκύση μαθητάς και εκ των πέριξ κοινοτήτων, ως εκ του πόθου της παιδείας και της μορφώσεως, άμα δε στερεωθεί το γόητρον της Σχολής και αποκτήση αύτη την εμπιστοσύνην, είνε αδύνατον να μην καταστήση τροφίμους και ξένους μαθητάς.

Αλλά και ο λόγος της ολιγότητος των μαθητών του χωρίου μας είνε επίσης ανεπαρκής, διότι και ο αείμνηστος Αναγνωστόπουλος ικανόν εύρε τον αριθμόν των μαθητών και μαθητριών, ον δι' επανειλημμένων εκθέσεων της Εφο-



ρίας προς τούτο εζήτησε και έλαβεν, ώστε να θυσιάση το μέγα ποσόν της δωρεάς του προς τούτο, πας δε πονεί δια το συμφέρον της Ηπείρου θα συμφωνήση. μετά του ευεργέτου, όταν αναλογισθή, ότι η Σχολή θα εξασκή την μορφωτικήν δύναμιν επί ογδοήκοντα περίπου νεαρών υπάρξεων εις τους χρόνους μάλιστα ταύτης της αδιαφορίας.

Δια τούτο, Πανιερώτατε, θεωρώ απαραίτητον την ίδρυσιν τοιαύτης Σχολής, και την γνώμην μου ταύτην διατυπώνω εκ φιλικού και πατριωτικού καθήκοντος τη υμ. Πανιερώτητι, πέποιθα ότι αυτή εν τω διακρίνοντι αυτήν ζήλω και ενθουσιασμό υπέρ των εκπαιδευτικών πραγμάτων της επαρχίας δεν φείδεται ούτε κόπων, ούτε μόχθων, και ότι αυτή είνε μία ικανή να θέση τας βάσεις της Σχολής αρυομένη την δύναμιν τόσον εκ του φιλοπάτριδος χαρακτήρος αυτής, όσον και εκ των δικαιωμάτων, άτινα ο κανονισμός χορηγεί αυτή στενώτατα δε εχομένη η υμ. Πανιερότης των διατάξεων του κανονισμού θα διαλύση τας πενιχράς (;) αντιδραστικές και αντιπροοδευτικές τάσεις, και θα διαφωτίση το ζήτημα. Είνε όθεν η ηγεσία και η αρχηγία της υμ. Πανιερώτητος απαραίτητες εις το δύσκολον, αλλά ουχί ακατόρθωτον κοινωφελές τούτο έργον.

Επί τούτοις θα μοι επιτρέψητε να υποβάλω υπό την υμετέραν έγκρισιν και σχέδιον σχολικής εργασίας επί το αναλυτικώτερον.

Επιβεβλημένος είνε ο διορισμός διευθυντού έχοντος τα προσόντα του τα

υπό του κανονισμού οριζόμενα όστις υπεύθυνος δια τούτο θα αναλάβη και τα καθήκοντα τα επίσης υπό του κανονισμού επιβαλλόμενα, κάτοχος μάλιστα της νεωτέρας παιδαγωγικής επιστήμης (όστις) θα είνε η ψυχή και η κινητήριος δύναμις της όλης εργασίας.

Είτα ο διορισμός διδασκάλου των γνωστών, δι ων ο ευεργέτης επιδιώκει συν τη διαπλάσει του ήθους και την πρακτικήν την νεολαίας μόρφωσιν, διότι αμφότεραι είνε εκ των ων ουκ άνευ, η μία δε άνευ της άλλης είνε ανεπαρκής και άνευ αποτελέσματος.

Τρίτος ο διορισμός διδασκαλιστού δυναμένου να καταστήση τους μαθητάς επιτηδείους προς τε τα διδάγματα των αθανάτων ελλήνων συγγραφέων και προς τας εγκυκλοπαιδικάς γνώσεις, να εισαγάγη την μουσικήν, την γυμναστικήν, την ιχνογραφίαν, τα στοιχεία της φυσικής, της χημείας, της φυσικής ιστορίας, και έχων κατάλληλο κηπουρόν να διατηρή σχολικόν κήπον, εις ον να εξασκή τους μαθητάς και μαθητριάς εις την μελισσοκομίαν, την δενδροκομίαν, την λαχανοκομίαν, τον εποφθάλιο (... την σηροτροφίαν, την γαλακτοκομίαν, και να συντηρή φυτώρια, δια δε της γνώσεως των νεωτέρων προόδων της ηλεκτρολογίας και εισαγάγη τους μαθητάς εις τα θαύματα του αιώνος.

Και προς ευκολωτέραν κατατόπισιν των μαθημάτων τούτων και εξοικονόμησιν χρόνου να ψηφισθή κονδύλιον εις τον προυπολογισμόν δια 2-3 έτη δι' ου να προσκτήση η Σχολή όλα τα στοιχειώ-



δη όργανα, άτινα να δύναται ο διδάσκαλος να χειρίζεται της φυσικής και της ηλεκτρολογίας, οίον τηλεγράφων, τηλεφώνων, φωνογράφων, λύχνον του Έδισσον, ηλεκτρ. σιδηρόδρομον, και πλήρη την συλλογήν των καρτών της ιεράς ιστορίας, της γεωγραφίας κ.τ.λ. και της φυσικής ιστορίας. Βραδύτερον συν τω χρόνω μετά δύο τρία έτη μετά την συμπλήρωσιν των ανωτέρων οργάνων, εάν γίνη ανάγκη (;) θα διορισθή και τέταρτος διδάσκαλος προς τελείαν διδασκαλίαν κατά ανωτέρω πρόγραμμα, τούτο όμως εξαρτάται εκ της γνώμης του διευθυντού, και εκ του χρόνου καθ' ον θα καταστήση.. εν τη εφαρμογή τα ... κάλλιον.

Το Παρθεναγωγείον επίσης έχει ανάγκην νηπιαγωγού μεμαρτυρημένης ξένη ει δυνατόν, ίνα μη γεννηθούν αντιπάθειες, ήτις εργαζομένη ως απόστολος με ζήλον να αγαπήση τα νήπια ως αληθής μήτηρ, να αποχωρήση αυτά εκ της οικογενείας και δη της κατοικίας όπου ως επί το πλείστον δηλητηριάζονται τα ατυχή πλάσματα, και να επιδράση μορφωτικώς δια της τε διδασκαλίας και του παραδείγματος επί των ανωτέρω τάξεων. Απόφοιτος του Αρσακείου, ή του Ζαππείου διδάσκαλος θα αναλάβη την διδασκαλίαν των ανωτέρω τάξεων του Παρθεναγωγείου μέχρι της έκτης (;) τάξεως, διότι η καλλιτέρα αγωγή προς μόρφωσιν των θηλέων είνε η δια διδασκαλίσης, ήτις ως ομόφυλος επιδρά αποτελεσματικώτερον επί της καρδίας και του ήθους των κορασίων.

Εις την μικράν συνοικίαν καλόν να διορισθή διδάσκαλος ή διδασκαλιστής, και να υποχρεούται δις της εβδομάδος (δύο ημέρας), Πέμπτην και σάββατον η νηπιαγωγός να διέρχηται με τα νήπια της μικράς συνοικίας, ίνα και εκείνα; (η) ωφελείται, και προλαμβάνονται ζητήματα ... τοπικισμού και αντιζηλίες.

Το σχολείο επίσης έχει ανάγκην βιβλιοθήκης, ίνα οι διδάσκαλοι ευρίσκουσι τα απαιτούμενα συγγράμματα και περιοδικά και η λοιπή (;) νεολαία τραπή εις ωφελιμωτέρας ενασχολήσεις.

Και εν ταύτη κατατεθώσι και τα κληροδοτηθέντα υπό του αειμνήστου ευεργέτου συγγράμματα και οι ογκώδεις (;) τόμοι της βιβλιοθήκης αυτού. Βραδύτερον δε θα γίνη σκέψις και περί της υφαντικής και ραπτικής, προς απόκτησιν ει δυνατόν μηχανών της ραπτικής, πλεκτικής, υφαντουργικής.

Προς επιτυχίαν πάντων τούτων δέον να ανοικοδομηθή κατάλληλον κτίριον πληρούν όλους τους κανόνας της υγιεινής κατά σχέδιον μηχανικού, το οποίον μετά του υπάρχοντος θα ανταποκρίνηται εις τον σκοπόν (;) θα περιέχη βιβλιοθήκην, εργαστήριον και θα κοσμήται δια των καρτών και εικόνων, και δια θρανίων και καθισμάτων κατά το νεώτερον σύστημα και προς τούτο έτερον κονδύλιον ανάλογον θα ψηφισθή προς προμήθειαν κατ' αρχάς υλικού, και είτα ανοικοδόμησιν και καλλιέργειαν του σχολικού κήπου. Όσον δε δια το οικοτροφείον είνε ζήτημα χρόνου θα γίνει όμως φροντίς δια την εύρεσιν καταλ-



λήλων οικημάτων δια το προσωπικόν, και την ευκολίαν προμήθειαν των επιτηδείων και τροφίμων. Και δια ταύτα μεν ως και δι άλλα υπηρεσιακά ζητήματα θα λάβη την φροντίδα της εκτελέσεως η Εφορεία, επαφιεμένης της πρωτοβουλίας των άλλων ζητημάτων τη υμ. Πανιερότητα συμφώνως τοις ρητοίς άρθροις του κανονισμού.

Τοιούτον σχολείον, Πανιερώτατε, εκτός της μεγάλης ηθικής και εξευγενιστικής επιδράσεως ην θα εξασκήση εις ευρείαν ακτίνα και θα πληρώση τον ευγενή πόθον και την επιθυμίαν της μεγάλης καρδιάς του ευεργέτου, του ανδρός εκείνου, δι όν η πατρίς ημών σεμνίνεται και εδοξάσθη εν τη ηπείρω της προόδου, του ανδρός ούτινος η αγαθή καρδιά τα πάντα τόσα ακριβώς και σαφώς προυπολόγισεν, αλλά θα προλάβη και πολλάς ενδεχομένως χρησιμοποιήσεις του ιερού χρήματος προς αλλοτρίους σκοπούς ξένους προς

τον αρχικόν, όν έταξεν ο ευεργέτης.

Ταύτα, Πανιερώτατε, έκρινα καθήκον να υποβάλω υπό την υμετέραν έγκρισιν και ευμενή προσοχήν, εμπιστευτικώς παρακαλώ άμα την υμ. Πανιερότητα να συγχωρήση την πολυλογίαν και το θάρρος όπερ αρύομαι εκ του ευμενούς και φιλικών της υμ. Πανιερότητος προς με διαθέσεων.

Διατελώ προθυμότατος θεράπων και τέκνον αφοσιωμένον.

Εν Παπίγκω τη 7 Ιουλίου 1908 (υπογρ.) Κωνσταντίνος Π. Κυρατσίδης.

Ακριβές αντίγραφον

Εκ του εις το αρχείον του Ιωάννου Γ. Παπαϊωάννου, ευρισκομένου πρωτοτύπου.

Ιωάννινα, 13 Δεκεμβρίου 2009

Ο αντιγράφας

Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου

**Λάμπρος Μάλαμας**

~\*~

**Με τη χρυσή  
της νιότης πανοπλία**

Βιωματική ιστορική πραγματεία  
**Από την Εθνική Αντίσταση  
1943-1945**  
και πολλά θούρια της εποχής



—Ελεύθερο Πνεύμα—

## Ελεύθερο Πνεύμα

ΕΡΕΥΝΑ - ΙΣΤΟΧΑΙΣΜΟΣ - ΤΕΧΝΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ  
Ιερής - Δωδεκής - Εδόξας Λάμπρος Μάλαμας - ΔΙΝΑΤΕΥΧΟΣ 152-153  
Χρόνος 40' - Τόμος 20'

### Θέματα:

- Η αυτοπροστασία
- Οι δημοκρατίες των αρχαίων
- Ίσλαμ-Κρισθένης-Πρωτογράφος
- Περικλείδης παραστάσις
- Η αντίτιμη στον καταπολεμιστή
- Πολύλοι ολιγόλοι ποιητές
- Νεότερη λυρική τέχνη
- Περιήγησις και οδοπορία
- Χρονικά γεγονότα
- Ιστορικά παραλειπόμενα
- Ο Μοκρυγιάννης κατά Καλλιέτη
- Οι πρώτες εθνικές Συνελεύσεις του 1821
- Δύο λαμπρές (αγρονομικές παραστάσεις)
- Οι εμβόλις για το «Δεκαήμερον» (1844)
- Υγενή διαπονή και μελοποιία
- Το κείμενο της νιότητος
- Το πόθμον της Κιάλης και η Ι.Τ.Τ.
- Ο Δ. Γληνός για τον Ύψιφρη
- Οι Σαγγραφίς και το βιβλίο
- Νότες της Εθνικής Αντιστάσεως
- Το 15 Ιννίστημα του ΕΛΑΣ
- Ιστορικές μαρτυρίες εδρίσματος
- Ο Δοκονόνης για το Βελουρώτη
- Ένα θέατρο στην Αυστραλία
- Μορφές και μνήμας γραμμάτων και τεχνών
- Αντομική κριτική για τον Καθόρη
- Θεατρικός-Ιερότης-Αλληλογραφία
- Ιεφίς και κριτική Νόου Τούρκου
- Επικρατή σαρκική στήσιση
- Αρχαία και νεότερη αναστολολογία
- Εκδοτική Μπαντογιάννης-Λούκιος-Παπαγιάννης
- Με το σφυρί στο κάρωμα
- Πολιτικοκοινωνικά κεντρικάματα
- 200 μαχητικά και σπουδαία στίχια
- Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»

“Όταν διεβόζεις κάμενο του Λάμπρου Μάλαμα, καταγγέλλεις για το στροβό και γ' όδωκε ή θεατή υποστήριξη για το στροβό και το δίκιο, είναι σαν γ' ομοίως τη φωνή του Γάλλου (δραματικού παράγοντα του Σοσιαλισμού) Σαν Ζωρέ, και κατανοητικώς μιλούντας την αλήθεια για το χτύπημα του σκακι... Ο Α. Μάλαμας απομνημονεύει με ενθουσιασμό, με τις 228 αυτοπελάσις δημοσιογραφίας του στην ποιήσι, το θέατρο, το μυθιστόρημα, το θέατρο, την κριτική, την κοινωνιολογία, την ιστορία, τη φιλοσοφία, την Επιθεώρησι, τη δημοσιογραφία...”

Αγγελίος Δάξας



Τμήμα Επιθεώρησις Αγρονομικής Λογοτεχνίας και κρητικού προβληματισμού. Μαχητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσο σμερύνω, το σμερύνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω το δίκιο να πνίγει το δίκιο

Μοκρυγιάννης



## Η Κεκλιμένη εκκλησία στο Παλιοσέλι

Είναι προχωρημένο φθινόπωρο και μόλις τώρα μηρυκάζω τις αναμνήσεις των εξαίσιων ημερών που έζησα στην Κόνιτσα και τα χωριά του Αύγουστο του 2000. Στο αθηναϊκό δωμάτιο - σκοτεινό θάλαμο - εμφανίζω φωτογραφίες που τράβηξα χωρίς μηχανικά μέσα. Εμφανίζω λοιπόν πετρογέφυρα, νεροσυρμές, μοναστήρια, ανατιναγμένες γέφυρες, πετρόχτιστα χωριά, πελεκημένες μορφές οργάνικες και ανόργανες σε αζεδιάλυτα μείγματα, κορυφές ιλιγγιώδεις, ράκη αιώνιου χιονιού στις αγκαλιές της Πίνδου. Εμφανίζω την χορεύτρια στο χωριό Κάντσικο σαν ανθισμένο κλωνάρι που το τρεμοπαίζουν οι υπέρηχοι του κλαρίνου. Όμως μένω στοχαστικός από τη γερμένη εκκλησία στο Παλιοσέλι. Είναι γερτή σι' αλήθεια ή γερτή είναι η ψυχή μας που την αντικρύζει; Όλοι λένε ότι γέρνει φανερά. Αυτό το βλέπει κάθε ανυποψίαστο μάτι. Όμως αμφιβάλλω όλο και περισσότερο. Λέω, οι ψυχές μας είναι που πειτούν λοξά, είναι οι ψυχές μας που πιλοτάρουν τα κορμιά με χαλασμένα αισθητήρια όργανα. Είναι η παραζάλη, το γνωστό "βέρντικο" που δείχνει τα ίσια πλαγιαστά και τα πλαγιασμένα ίσια. Είναι η πλανεύτρα ματιά μας λίγο πριν συντριβούμε. Αν ήταν να υποδείξω κάτι που συμβολίζει την Ήπειρο θα έδειχνα αυτή την εκκλη-

σία! Δείχνει ότι γέρνει κι όμως ανοίγοντας κανείς τη θύρα και περνώντας όλα εκεί μέσα, ορατά και αόρατα είναι πανύψηλα και ορθά όπως τα ελάτια που φυτρώνουν σε απόκρημνες πλαγιές κι όμως ορθώνονται με τοπογραφική ακρίβεια προς το κέντρο τ' ουρανού.

Βασίλης Γκουρογιάννης

Νομίζω πως είμαι υποχρεωμένος να ευχαριστήσω τον αγαπητό φίλο, συμμαθητή και ανεγνωρισμένο ποιητή Απόστολο Ζώτο που με την δική του υπόδειξη ανακάλυψα στο περιοδικό "Φηγός" ύστερα από μια δεκαετία το πιο πάνω κείμενο του συγγραφέα Βασίλη Γκουρογιάννη με τίτλο «Η ΚΕΚΛΙΜΕΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΙ».

Οι απανταχού Παλαιοσελλίτες θα αισθάνονται εσαεί ευγνώμονες προς τον Βασίλη Γκουρογιάννη για την φράση του «Αν ήταν να υποδείξω κάτι που συμβολίζει την Ήπειρο θα έδειχνα αυτή την εκκλησία».

Το κείμενο αυτό θα σταλεί στις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού με την πίστη ότι ο ποιητικός του λόγος θα νικήσει κατά κράτος την γραφειοκρατική αδιαφορία για την τύχη της κεκλιμένης εκκλησίας.

Ηλίας Ανδρέου



## Ο ΑΩΟΣ ΚΑΙ Η ΧΩΜΑΤΕΡΗ

### Το πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμμάτων

**Τ**ο μεγάλο ποσοστό βροχοπτώσεων του φετινού χειμώνα έκανε πολλές φορές τον Αώο να φουσκώσει απειλητικά. Ευτυχώς η κοίτη του είναι πλατειά, το ποτάμι εκτονώνεται και δεν προκαλεί σοβαρές ζημιές.

Η χωματερή όμως της Κόνιτσας, ως γνωστόν, τα τελευταία 30 χρόνια βρίσκεται δίπλα στην κοίτη του, με ολέθριες συνέπειες για το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία. Οι ειδικοί μιλούν για ρύπανση των εδαφών, των επιφανειακών και υπογείων υδάτων.

Το πρόβλημα των απορριμμάτων είναι ο εφιάλτης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και όσο ως πολίτες δεν αποφασίζουμε να υιοθετήσουμε πρακτικές μείωσης στο ελάχιστο των σκουπιδιών που παράγουμε, ο εφιάλτης θα παραμένει.

Ο Αώος με τις μεγάλες κατεβασιές του φέτος αποφάσισε να μας «βοηθήσει» να απαλλαγούμε. Τα ορμητικά νερά του παρέσυραν μεγάλο μέρος της χωματερής. Την πήρε και τη σήκωσε και την έστειλε στην Αλβανία. Αν οι Αλβανοί ήταν περισσότερο ενημερωμένοι σε περιβαλλοντικά θέματα, θα μας είχαν ήδη στείλει στα διεθνή δικαστήρια για την εγκληματική μας αμέλεια και αδράνεια.

Μέσα σε όλη αυτή την κατάσταση κάποιοι προφανώς αδαείς, και μάλιστα

άνθρωποι που διαχειρίζονται τα κοινά, εξέφρασαν την ευχαρίστησή τους για το απροσδόκητο άδειασμα της χωματερής. Σαν θείο δώρο το είδαν!

Έλα όμως που δεν είναι. Οι ρύποι έχουν ήδη περάσει στην τροφική αλυσίδα και από εκεί στο πιάτο μας. Επιπλέον, για πολύ καιρό, θα βλέπουμε τα σκουπίδια να «στολίζουν» τις όχθες του Αώου σε όλο το μήκος της διαδρομής του. Καθώς πηγαίνουμε προς το Μπουραζάνι και τη Μονή Παναγίας Μολυβδοσκεπάστης έχουμε την ευκαιρία να «θαυμάσουμε» εικόνες απείρου κάλλους με κρεμασμένα έργα τέχνης: πλαστικές σακούλες διαφόρων χρωμάτων, ντενεκέδες, παλιά ρούχα, παπούτσια και ό,τι άλλο μπορεί να φανταστεί κανείς. Το φαινόμενο αποτελεί πλήγμα στον πολιτισμό μας, την ευαισθησία μας, την αισθητική μας. Επιπλέον πληγώνει και την τοπική οικονομία, η οποία πολλά προσδοκά από τον τουρισμό.

Τη στιγμή που άλλοι λαοί έχουν υιοθετήσει πρακτικές μείωσης του σχηματισμού των απορριμμάτων με μείωση της σπατάλης, επαναχρησιμοποίηση, ανάκτηση χρήσιμων υλικών, ανακύκλωση, ενεργειακή αξιοποίηση των απορριμμάτων, εμείς τα διαχειριζόμαστε με μεθόδους που ούτε ο τρίτος κόσμος δε χρησιμοποιεί.

Και ενώ η παράδοση και το προγονικό μας παρελθόν μάς διδάσκουν τη



λιότητα και την ελάχιστη παραγωγή απορριμμάτων, εμείς, ως νεοέλληνες, έχουμε απολέσει την έννοια του μέτρου.

Κι όμως απλές μικρές πράξεις, που μπορεί εύκολα ο καθένας να εντάξει χωρίς κόπο στη ζωή του, συμβάλλουν στη μείωση των απορριμμάτων.

Μειώνοντας τη χρήση της πλαστικής σακούλας, αποφεύγοντας τα αντικείμενα μιας χρήσης, τις υπερβολικές συσκευασίες και τη σπατάλη κάνουμε ουσιαστικά βήματα κερδίζοντας ποιότητα ζωής.

Το γεγονός ότι το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας σε συνεργασία με το Δήμο Κόνιτσας έχουν ετοιμάσει Πάρκο Ανακύκλωσης, που ήδη λειτουργεί, δίνει την ευκαιρία της συμμετοχής όλων μας, για να περάσει και η περιοχή μας σε τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΟΥΒΑΛΗ  
Υπεύθυνη Κέντρου  
Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης  
Κόνιτσας

## ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΛΛΙΝΤΕΡΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΟΣ

Τ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

ST. MARIEN HOSPITAL - BORKEN ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 421 Α ΠΡΩΪ  
ΠΛ. ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ «ΥΓΕΙΑ» ΤΗΛ. 6827940  
ΤΗΛ. 6390019 ΟΙΚΕΙΑ: ΤΗΛ. 6645647  
ΚΙΝ.094511802

ΚΟΝΙΤΣΑ

**Μην ξεχνάτε  
τη συνδρομή σας.  
Είναι το στήριγμα  
του περιοδικού μας.**

**Info  
Center**

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ  
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ**

**ΤΜΗΜΑΤΑ:**

✓ JUNIOR - ΜΑΘΗΤΙΚΑ ✓ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΚΕ  
✓ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ✓ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Υπεύθυνος Σπουδών: **ΣΠΑΝΟΣ Ι. ΒΑΣΙΛΗΣ**

Πτυχ. Εφαρμοσμένης Πληροφορικής Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Κόνιτσα, Παπαδιαμάντη 6

☎ 26550 22688 - ☎ 6977871424 - e-mail: infocenter@otenet.gr



## Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΪΡΟΥ

Υπό του υποστρατήγου ε.α. ΙΩΑΝΝΗ ΔΑΦΝΗ

Στις δύο επετείους που η Ελλάδα τιμά επισήμως κάθε χρόνο Ελ Αλαμείν 23-10-1942 και Ρίμινι 21-9-1944, γίνεται αναφορά - και ορθώς- στα πολεμικά γεγονότα καθ' εαυτά στα οποία ενεπλάκησαν και διέπρεψαν οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις Μέσης Ανατολής.

Όμως για την επίτευξη των παραπάνω, έπρεπε να υπάρχει συντονιστικό όργανο σε ανώτατο επίπεδο, που θα προωθούσε τις έννοιες Οργάνωση, Συγκρότηση, εκπαίδευση, μαχητική ικανότητα των αναγεννώμενων Ενόπλων Δυνάμεων (Στρατού - Ναυτικού - Αεροπορίας).

Το κεντρικό αυτό Όργανο δεν ήταν άλλο από την ελεύθερη ελληνική κυβέρνηση Μέσης Ανατολής υπό την ηγεσία του τότε βασιλέως Γεωργίου Β' και πρωθυπουργούς διαδοχικά Ε. Τσουδερό, Σ. Βενιζέλο, Γ. Παπανδρέου, που είχε εγκατασταθεί στο Κάιρο 23-5-1941, λίγο πριν λήξει η επική μάχη της Κρήτης.

Από την πληθώρα δράσεων της ελεύθερης ελληνικής κυβερνήσεως Καΐρου σταχυολογούμε τις εξής.

Πρώτον: πολεμική προπαρασκευή για την συνέχιση του αγώνα στο πλευρό των συμμάχων.

Στρατός Ξηράς: Συγκρότηση τριών

ταξιαρχιών πεζικού, ενός Συντάγματος Καταδρομών (Ιερός Λόχος) σχεδιασμός για Στρατηγείο Μεραρχίας και πλήθος Μονάδων Υποστηρίξεως Μάχης και ΔΜ. Το στρατηγείο τελικά δεν συγκροτήθηκε λόγω των στασιαστικών κινήματων 1943 και 1944. Πολεμικό Ναυτικό: Παραλαβή απευθείας από τα Βρετανικά ναυπηγεία 32 πολεμικών σκαφών διαφόρων τύπων με κυρίαρχη παρουσία αυτή των αντιτορπιλικών, ώστε τα 18 σκάφη που αποδήμησαν το 1941 υπό την ηγεσία του αρχηγού στόλου ναύαρχου Καβαδία να ανέλθουν στα 50 κατά του επαναπατρισμού του στόλου το 1944. (αντ/γου Ι. Μανέττα - μαχόμενη Ελλάς Τ.Β. σελ. 85-114).

Πολεμική Αεροπορία: Τα πέντε αεροσκάφη που πέταξαν από την Κρήτη στην Αίγυπτο και τέσσερα εκπαιδευτικά έγιναν, διαρκούσης της τετραετίας, 54 (2 Μοίρες Διώξεως και μία Μοίρα Ελαφρού Βομβαρδισμού). Απελευθερωτικός Αγώνας στο εσωτερικό της υπό Γερμανική κατοχή Ελλάδος: Παραστάσεις προς την Βρετανική Κυβέρνηση για υποστήριξη του αγώνα Εθνικής Αντιστάσεως όλων των απελευθερωτικών Οργανώσεων, μυστική προώθηση στην Ελλάδα της Ομάδας Ταγ/ρχου Ι. Τσιγάντε, μία από τις αποστολές της οποίας ήταν η συγκρότηση εθνικού συμβου-



λίου πολιτικών αρχηγών για τον συντονισμό του αντιστασιακού αγώνα. (Ε. Τσουδερού Ιστορικό αρχείο Τ.Β. σελ. 11,64,282,283,414).

Αποδοχή από τον πρόεδρο ΗΠΑ Ρούσβελτ αιτήματος της ελληνικής κυβέρνησεως για την συγκρότηση το 1943 Μονάδας στον αμερικανικό στρατό, από εθελοντές ελληνοαμερικανούς.

Στην Μονάδα (122nd Greek Battalion) συμμετείχε και ο γιος του πρωθυπουργού Ιωάννης Τσουδερός φοιτητής τότε στην Αμερική. Το Τάγμα μεταφέρθηκε τμηματικά στην Ελλάδα την Άνοιξη 1944 και έδωσε μια πληθώρα μαχών κατά των κατακτητών.

Δεύτερον: Προβολή Εθνικών Διεκδικήσεων. Η ελληνική κυβέρνηση Καΐρου προέβαλε συνεχώς στους συμμάχους τις τέσσερις εθνικές μας διεκδικήσεις, Δωδεκάνησα, Κύπρος, Βόρειος Ήπειρος και αναδιαμόρφωση των προς Βορράν συνόρων μας. Από τις τέσσερις δικαιωθήκαμε μόνο ως προς τα Δωδεκάνησα και αυτό με αγώνες των Ενόπλων μας Δυνάμεων Μέσης Ανατολής (Ιερός Λόχος, πολεμικό Ναυτικό). Η ελεύθερη κυβέρνησή μας αντέδρασε καθοριστικά το 1941 στην προσπάθεια της Τουρκίας να καταλάβει τα νησιά του Αρχιπελάγους, για να μη «περιέλθουν» δήθεν «στα χέρια των Γερμανών».

Τρίτον: Μερική άρση του αποκλεισμού των ελληνικών παραλίων.

Με σκληρή και επίπονη προσπάθεια η κυβέρνησή μας του εξωτερικού πέτυχε από την βρετανική την άρση (μερι-

κώς έστω) του αποκλεισμού των ελληνικών παραλίων, ώστε σκάφη με εξωτερική επισιτιστική βοήθεια να μπορούν να καταπλέουν σε ελληνικά λιμάνια για εκφόρτωση τροφίμων (κυρίως σιτηρών) και διανομή στον λιμοκτονούντα, λόγω της γερμανικής κατοχής ελληνικό πληθυσμό. (Πωλ Μον - η αποστολή μου στην κατεχόμενη Ελλάδα σελ. 33 - Ε. Τσουδερού Ιστορικό αρχείο Τ.Β. σελ. 24-28).

Εδώ αξίζει να σημειωθεί, όσο κι αν φαντάζει παράδοξο, ότι για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός, χρειάστηκαν διαπραγματεύσεις μεταξύ των εμπόλεμων δυνάμεων Αγγλίας - Γερμανίας, με την μεσολάβηση του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού (Σουηδικού) και με εμπλοκή στην συνέχεια και του Καναδά, αφού από εκεί θα προέρχονταν τα φορτία των σιτηρών.

Όταν η λευτεριά θα αρχίζει να προβάλλει στον ορίζοντα, το έργο του επισιτισμού θα συνεχίσει η UNRA (United Nations Rehabilitation Assistance) και τα περίφημα «liberties».

Η συνεισφορά της Ελλάδος στην συμμαχική προσπάθεια 1941-1944 εγκωμιάστηκε από ηγέτες των ελευθέρων εθνών, αλλά και από ανώτατους συμμάχους διοικητές επί του πεδίου των μαχών όπως,

Πρώτον: Ο ανώτατος διοικητής της συμμαχικής αεροπορίας MA στρατάρχης Tender κάνει δεκτή πρόταση του διοικητού 335 ελληνικής Μοίρας Διώξεως επισμηναγού Ι. Κέλλα να επι-



χειρήσει επιδρομή την 28-10-1942 στο ιταλικό στρατηγείο 35 χιλιόμετρα όπισθεν της πρώτης γραμμής Ελ Αλαμείν, επιδρομή που θα ήταν ένα μήνυμα για την 2<sup>ο</sup> επέτειο του «ΟΧΙ».

Δεύτερον: 9 Σεπτεμβρίου 1943, ημέρα συνθηκολογήσεως της Ιταλίας.

Ο αρχιναύαρχος του συμμαχικού στόλου Μεσογείου Sir Andrew (Cunningham) καλεί στο Ναυαρχείο στην Μάλτα τον κυβερνήτη του ελληνικού αντιτορπιλικού «Αδρίας» αντιπλοίαρχο Ι. Τούμιτα στον οποίο λέγει: «Τιμής ένεκεν», θα συνοδεύσεις με το πλοίο σου στην Αλεξάνδρεια τον παραδοθέντα ιταλικό στόλο στον Τάραντα. Παρόμοια εντολή έδωσα στον κυβερνήτη του "Βασίλισσα Όλγα" πλωτάρχη Γ. Μπλέσσα για συνοδεία του ιταλικού στόλου της Σπέτσια.

Αργότερα 6-12-1943 το "Αδρίας" με αποκομμένη την πλώρη λόγω προσκρούσεως σε νάρκη την 22-10-1943 στην Κάρπαθο έπλευσε στην Αλεξάν-

δρεια επευφημούμενο από το πλήθος της προκυμαίας ενώ το Β. Όλγα βυθίζεται την 26-9-1943 στο Λακκί Λέρου από βομβαρδισμό των «στούκας» και φονεύεται ο ηρωικός κυβερνήτης του.

Ήταν ο άρραβώνας για το «γάμο» που ακολούθησε δηλαδή την ένωση της Δωδεκανήσου με την Ελλάδα.

Τρίτον: 20-9-1944 - παραμονή τελικής επιθέσεως στο Ρίμινι -

Ο διοικητής του 2ου Νεοζηλανδικού Σώματος Στρατού, ελληνολάτρης, στρατηγός Φραϋμπεργκ, γνωστός από τους αγώνες στον ελλαδικό χώρο το 1941, τηλεγραφεί στο συνταγματάρχη Τσακαλώτο: Θέλω η ελληνική Ταξιαρχία να καταλάβει και να εισέλθει πρώτη στο Ρίμινι προς δόξαν της Ελλάδος». (Θ. Τσακαλώτου, 40 χρόνια στρατιώτης της Ελλάδος ΤΑ σελ. 517). Έτσι και έγινε. Η Ελλάς δοξάστηκε.

**Χαράλ. Ν. Ρεμπέλης**

## **Κονιτσιώτικα**

Δημοτ. τραγούδια τραπεζιού, χορού, νυφιάτικα και γάμου, λιανοτράγουδα, νανουρίσματα, λαζαρικά, μοιρολόγια, του χάρου και του Κάτω Κόσμου, παραμύθια, παραδόσεις, ευτράπελες διηγήσεις, παροιμίες και παροιμιώδεις φράσεις, αινίγματα, ιδιωματικές φράσεις, ευχές, κατάρες, γλωσσοδέτες, γλωσσικό ιδίωμα Μαστοροχωρίων, τοπωνύμια, Γλωσσάριο, κουδαρίτικα.

Σελ. 360, τιμή 20 ευρώ.

Θα το βρείτε: Βιβλιοπωλεία Κόνιτσας: 1) Ν. Πλουμής, 2) Ελ. Κυρίτση, Νικ. Ρεμπέλης τηλ. 26550 23071 και Δ/νση περιόδ. «ΚΟΝΙΤΣΑ».



# «Πάει ο παλιός ο χρόνος...» 2009-2010

1 Ιανουαρίου 2010.

Πρώτη ημέρα της νέας χρονιάς σήμερα και η ευχή διάχυτη σε κάθε άνθρωπο. Ο καινούργιος χρόνος να είναι καλύτερος από τον προηγούμενο. Απόλυτη κατανοητή ευχή γιατί εμπεριέχει την ελπίδα, την προσδοκία για κάτι καλύτερο, στοιχεία συνυφασμένα με την ίδια την ύπαρξη της ανθρώπινης φύσης.

Ατενίζοντας με αισιοδοξία αυτό που έρχεται είναι φυσικό να περνάνε στιγμές της χρονιάς που πέρασε ως ένα είδος απολογισμού. Μια χρονιά αναμφίβολα δύσκολη εξ αιτίας της διεθνούς οικονομικής αλλά και εσωτερικής κρίσης αλλά και μια χρονιά που μας έδωσε χαρές και λύπες, όπως άλλωστε και κάθε προηγούμενη.

Για άλλους κακή, για άλλους λιγότερο άσχημη για άλλους καλύτερη, το 2009 υπήρξε μια χρονιά αρκούντως ενδιαφέρουσα που τα είχε όλα και σίγουρα δεν πέρασε απαρατήρητη, ανήκει στην ιστορία και τα γεγονότα του άλλοτε δυσάρεστα και άλλοτε ευχάριστα θα κριθούν από τον ιστορικό του μέλλοντος.

Αρκετά όμως για το παρελθόν. Ώρα να κοιτάξουμε το αύριο με την ευχή να είναι η καινούργια χρονιά καλύτερη από την προηγούμενη σε όλους τους τομείς της ζωής και ο τύπος με τα μέσα

Απο το ΒΟΣΙΟ Ε. ΒΑΣΙΛΕΙΟ, ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗ  
μαζικής και ηλεκτρονικής πληροφόρησης να καταγράφουν καλύτερες και πιο ευχάριστες ειδήσεις.

Ο Γενάρης όπως τον αποκαλούν οι παλαιοί είναι πρωτοχορευτής στο δωδεκαμελές χορευτικό συγκρότημα του χρόνου, ο πρώτος του γιος, ο Ιανουάριος, αγέρωχος, πολυτραγουδισμένος. Με υποσχέσεις, αλλά φορτωμένος με μυστήρια στο μέλλον. Μπαίνει χιλιόχρονος στη καινούργια χρονιά. **«Αρχιμηνιά και Αρχιχρονιά και αρχή καλός μας χρόνος ...»**

Ο άνθρωπος που τον φοβίζει το μέλλον στέκεται με δέος για το αύριο, στέκεται καλόβουλος στον πρώτο μήνα, η λαϊκή φαντασία και η παράδοσή μας, επιφυλάσσει για αυτόν τον μήνα κολακευτικά κοσμητικά όπως: “Μεσοχειίμωνας”, “Καλαντάρης”, “Κρυαρίτης”, “Μεγάλος”, “Τρανός Μήνας”, “Μεγαλομήνας” και “Πρωτάρης” (υπάρχουν και άλλα πολλά σε διαφορετικά μέρη της πατρίδας μας).

Πολλές προλήψεις του λαού έχουν σχέση με τα μελλούμενα του χρόνου που αρχίζει να μας αποκαλύπτει ο Γενάρης, όπως το νόμισμα στη βασιλόπιτα, η προσφορά δώρων στους οικείους, η βοήθεια των φτωχών, ο αγιασμός των σπιτικών και των υδάτων. Γνωστός και φιλικός γίνεται ο μήνας για τις Αλκυονίδες ημέρες του που διαρκούν μεσο-



χείμωνα, οι παροιμίες τον συνοδεύουν με καλοσύνη:

**«Του Γενάρη το φεγγάρι  
παραλίγο μέρα κάνει»  
«Κότα πίτα το Γενάρη  
και παπί τον Αλωνάρη»**

Ο Γενάρης είναι πλούσιος σε γιορτές. Πρώτος ο Άγιος Βασίλειος, ο πνευματικός μας Άγιος από την Καισαρεία, γνωστός από την “Βασιλειάδα” και το ευρύτερο κοινωνικό του έργο, τα Φώτα, του Αγίου Αθανασίου, του Αγίου Αντωνίου, του Αγίου Ευθυμίου και των Τριών Ιεραρχών που λάμπρυναν την οικουμένη με τη σοφία και την ευφράδειά τους. Ας ακολουθήσουμε τη γενναιοδωρία τους, όχι με τετριμμένες ευχές, αλλά με πραγματικά δώρα, με αισθήματα και ζεστή αγάπη και ενδιαφέρον για το συνάνθρωπο, που πονά και υποφέρει, ατενίζοντας το μέλλον με ελπίδα και οράματα. Έχοντας υπόψη τα λάθη του παρελθόντος ας αποβάλλουμε τον παλαιό άνθρωπο που φθείρεται από τις επιθυμίες του και ας ντυθούμε το νέο άνθρωπο, τον άνθρωπο της δικαιοσύνης, της αυταπάρνησης. Στον αγώνα αυτό ο χριστιανός βγαίνει πάντα νικητής εάν χρησιμοποιεί τις δυνάμεις που του παρέχει ο Χριστός.

Για να ζήσει η Ελλάδα, η πατρίδα μας, πρέπει να αποθάνει ο παλαιός άνθρωπος, να φύγουν τα πάθη, ιδίως τα φοβερά πάθη της πλεονεξίας, της φιλαργυρίας, της ακολασίας, της διαφθο-

ράς, της κοινωνικής αδικίας και δικόνοιας. Γιατί τα πάθη αυτά σύμφωνα με την αψευδή μαρτυρία της ιστορίας γίνονται οι νεκροθάφτες των λαών. Η Ελλάδα πρέπει να ζήσει και να παίξει ενεργητικό και σωτήριο ρόλο μέσα στη νεώτερη ιστορία της ανθρωπότητας, συνεχίζοντας το ένδοξο παρελθόν της ενάντια στα ρεύματα της παγκοσμιοποίησης και της Νέας Εποχής που την κατακλύζουν επικίνδυνα και ασφυκτικά **«είμαστε καταδικασμένοι να πετύχουμε»**.

Ο Φιλεύσπλαχνος Πατέρας μας που μας αξίωσε να αντικρίσουμε τη σχέση μας με το χρόνο που κυλάει, να αναλογιστούμε την αξία αλλά και τον τρόπο αξιοποίησης του και αν είμαστε σε λάθος κατεύθυνση να αναθεωρήσουμε τις αντιλήψεις μας και να κάνουμε μια νέα αρχή. Ο χρόνος είναι το πολυτιμότερο αγαθό που έχουμε στη διάθεσή μας, αφού ο τρόπος με τον οποίο θα τον αξιοποιήσουμε συμβάλλει καθοριστικά στη σωτηρία μας ως άτομα, ως λαός, ως κράτος και έθνος.

Η έλευση του χρόνου βρίσκει τη χώρα μας αντιμέτωπη με πολλά και δύσκολα προβλήματα. Η διεθνής συγκυρία συνέβαλε ώστε να αναδειχθούν πιο έντονα και επιτακτικά τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα της χώρας μας που δημιουργούν στρεβλώσεις, παρεμποδίζοντας την ανάπτυξη με πολλαπλές συνέπειες στα οικονομικά και κοινωνικά δρώμενα.



Το 2010 θα είναι μια ακόμη δύσκολη χρονιά, οι συνέπειες της κρίσης θα συνεχιστούν να μας ταλανίζουν, να μας προβληματίζουν να μας κάνουν να αγωνιούμε. Αναμφίβολα οι δυσκολίες που θα έχουμε μπροστά μας θα είναι πολλές και τα εμπόδια ανυπέρβλητα.

Σ' αυτή την κρίσιμη περίοδο για τη χώρα είναι χρέος όλων μας να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων παραμερίζοντας σκοπιμότητες και μεμψιμοιρίες και με όπλο την αισιοδοξία μας, αλλά και τη δημιουργικότητα που διαχρονικά έχουμε ως λαός επιδείξει να προχωρήσουμε μπροστά. Σε τούτη τη δύσκολη ώρα είναι καθήκον να ενώσουμε τις δυνάμεις μας και να δώσουμε τη μάχη όχι μόνο για να ορθοποδήσει η οικονομία μας, αλλά για να χαράξουμε μια νέα πορεία για τον τόπο που θα εξασφαλίζει ένα ευοίωνο μέλλον για την πατρίδα μας και ένα καλύτερο αύριο για τα παιδιά μας. Και αυτό μπορούμε να το πετύχουμε αφού έχουμε αποδείξει ότι ακόμα και στα δύσκολα καταφέρνουμε να κατακτούμε υψηλούς στόχους.

Ο χρόνος που πέρασε ήταν δύσκολος για πολλούς, ίσως τους περισσότερους. Στους κρίσιμους καιρούς πολλοί φοβούνται το μέλλον. Μην αφήσουμε το φόβο να σκεπάσει τις καρδιές μας, να θυμόμαστε πάντα ότι το πυκνό σκοτάδι είναι λίγο πριν φανεί το πρώτο φως, η ελπίδα υπάρχει στο ξημέρωμα που δεν θα αργήσει.

Το 2010 να είναι χρονιά ορόσημο, μια χρονιά που θα σημάνει το τέλος της διαφθοράς και της αδιαφορίας για τα μεγάλα κοινωνικά μας θέματα, μιας χρονιάς που θα δώσει πραγματικά το σύνθημα για να επιστρέψουν οι αξίες για τη διαφάνεια στην πολιτική ζωή, για τη φροντίδα, για την παιδεία, τον πολιτισμό και το περιβάλλον, για την υποστήριξη των κοινωνικά αδυνάτων, τη στήριξη των φτωχών, την ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον.

Εύχομαι να μην προδοθούν και πάλι οι ελπίδες μας και το ελάχιστο που μπορώ είναι να ευχηθώ η καινούργια χρονιά να είναι λιγότερο οδυνηρή από αυτή που πέρασε και να αποκατασταθεί επιτέλους η λέξη "εγώ" από μια άλλη ωραιότερη "εμείς".

Καλό μήνα και καλή χρονιά. Υγεία - Αγάπη - προσωπική και οικογενειακή σε όλους τους συμπατριώτες μας ανά τον κόσμο και ιδιαίτερα στους συμμαθητές και συμμαθήτριες μου της τάξεως 1970 του ιστορικού Γυμνασίου της Κόνιτσας.

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ημερήσιος τύπος Λάρισας.
2. Άρθρα του ιδίου σε διάφορα περιοδικά.

## ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Ο συμπατριώτης μας Β.Β. αφού υπηρέτησε 38 χρόνια στο Στρατό, αποστρατεύτηκε το 2009 με το βαθμό του Συνταγματάρχη και ζει μόλιμα στη Λάρισα χωρίς να λησμονεί και το χωριό του Ελεύθερο Κόνιτσας το οποίο επισκέπεται τακτικά.



## «Έλληνες βλαχόφωνοι ΝΑΙ Ελληνόφωνοι Βλάχοι ΟΧΙ...»!

Του Κώστα Ι. Δήμου  
πρ. Κοινοτάρχη Βοβούσας

Προ μηνών κυκλοφόρησε από το Κέντρο Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων (ΚΕΜΟ) το βιβλίο του Thede Kahl με τον τίτλο «Για την ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ των ΒΛΑΧΩΝ», όπου ο συγγραφέας επιχειρεί ν' αμφισβητήσει την Ελληνικότητα μας. Ως βλαχόφωνος Έλληνας -και κανείς δεν μπορεί να μας αρνηθεί την ταυτότητα μας και το δικαίωμα να τη διατρανώνουμε- εκφράζω την πλήρη αντίθεσή μου γι' αυτή τη θέση του συγγραφέα, όπως και παλιότερα ομοίως την είχα εκφράσει σε σχετική επιστολή μου στην «Πρωινό Λόγο» στις 8-5-04 με τον τίτλο «ΟΙ ΒΛΑΧΟΦΩΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ».

Επιστολή που στάλθηκε με αφορμή κάποιο δημοσίευμα άλλης τοπικής εφημερίδας για το δίγλωσσο εκδοθέν τότε Δελτίο Τύπου της λεγόμενης **Εταιρείας Αρωμάνικου Πολιτισμού** και με τους απαράδεκτους διατυπωμένους χαρακτηρισμούς: «**βλάχικη μειονότητα**», «**εθνότητα των Βλάχων**» και άλλα τέτοια.

Η επιστολή μου δημοσιεύτηκε στον «Πρωινό Λόγο» δύο μήνες πιο μπροστά από το πραγματοποιηθέν στην Κοινότητά μου, Συνέδριο, με πρωτοβουλία του

τότε Προέδρου και των μελών του Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Βοβούσας (από 15 μέχρι 18 Ιουλίου 2004), με θέμα τη μουσικοχορευτική παράδοση των κατοίκων της ορεινής περιοχής της Πίνδου. Συντονιστής της όλης εκδήλωσης ήταν ο κ. **Τζετζελάκης ή Τεντζεράκης**, αν θυμάμαι καλά τ' όνομα του, ενώ μεταξύ των εισηγητών στο συνέδριο ήταν και ο συγγραφέας του παραπάνω βιβλίου, ο οποίος μόλις πρόσφατα επισκέφτηκε και πάλιν την Κοινότητά μας. Τα πρακτικά του συνεδρίου δεν εκδόθηκαν ακόμη.

Ανάλογες τοποθετήσεις είχαμε κάνει και ως Πρόεδρος της Βοβούσας, και για λογαριασμό της Κοινότητας, από τα μέσα μέχρι τα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας με αφορμή τα Ανταμώματα των Βλάχων που κάθε χρόνο γίνονταν την εποχή εκείνη στο Μέτσοβο.

Όχι κύριε Kahl. Δεν είμαστε μειονότητα. Ούτε και ελληνόφωνοι Βλάχοι είμαστε. Έλληνες βλαχόφωνοι είμαστε, κομμάτι ατόφιο του Ελληνισμού και του εθνικού μας κορμού. Πίστη βαθιά ριζωμένη μέσα μας και βαθιά η εθνική μας συνείδηση.

Διαφωνώ με τα μηνύματα του βιβλίου. **Τέτοιες ενέργειες**, σε τούτες τις



συγκεκριμένες ιστορικές στιγμές και με τέτοια βιβλία γεμάτα λεκτικούς μετεωρισμούς και προκλητικές νουθεσίες από τον συγγραφέα του τύπου: «κι όσοι αρέσκονται να χρησιμοποιούν τη φράση βλαχόφωνοι Έλληνες, ας έχουν υπόψη τους ότι στο μεταξύ μάλλον θα έπρεπε να γίνεται λόγος για ελληνόφωνους βλάχους», δεν είναι τυχαίες.

Φύλακες γρηγορείτε. Γρηγορείτε και

---

προσέχετε. Προσοχή και εγρήγορση από όλους και όπου χώρα. «Η μυστική βοή μας έρχεται των πλησιαζόντων γεγονότων» (Καβάφης) και μακάρι να διαψευστώ.

\* Ο Κώστας Ι. Δήμου είναι Γεωπόνος-Φιλολόγος πρώην Κοινοτάρχης και παλιότερα Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Βοβούσας.

---

## Από τον κ. Χριστόδουλο Χολέβα για το περιοδικό μας

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΧΟΛΕΒΑΣ

Όταν το 1946 κατεβήκαμε από το Ασημοχώρι στην Κόνιτσα μας έδωσε την εντύπωση ότι ήρθαμε σε μια μεγάλη πολιτεία, γιατί μέχρι τότε μόνον στη Βούρμπιανη και στην Πυρσόγιαννη είχαμε δει πιο μεγάλες κοινωνίες, η Βούρμπιανη δε ήτο η μητρόπολις των άλλων χωριών κατ' εμέ. Είχε πέντε μαχαλάδες 60 οικογενειών εκάστη. Είχε πέντε γιατρούς και όταν τα Γιάννενα, όπως έλεγε ο μακαρίτης ο Αποστόλης Μπάρκης, έβγαζαν 4 επιταφείους, η Βούρμπιανη πέντε.

Ερχόμενος στην Κόνιτσα κυριαρχούσαν από τα μαγαζιά οι Αμαραντιώτες. Αυτοί είχαν τα ζαχαροπλαστεία, τους φούρνους και τα τσαγκαράδικα, αλλά η κορωνίς όλων, το καφενείο του Απόστολη του Ζακόπουλου, το στέκι

όλων για τον καφέ τους, για την πρέφα τους, και πιο κάτω το ουζερί του Σπύρου Οικονόμου, όπου μετά τη δουλειά εκεί στο τσίπουρο εύρισκαν την ξεκούραση άπαντες.

Αλλά, μωρέ παιδιά, ήταν το χρήμα λειψό. Έλειπε από τους ανθρώπους όσο έπρεπε για τούτο δούλευε πολύ το βερεσέ όπου γινόταν η ανακύκλωση από τον καταναλωτή στον Μπακάλη. Επήγαινε μετά, εν συνεχεία, στον χονδρέμπορο των Ιωαννίνων.

Μόνον όσοι είχαν ταξιδεμένους στην Αμερική, Αφρική και αλλού, είχαν μια οικονομική επιφάνεια καλύτερη από τους άλλους.

Σε άλλη επαφή περισσότερα και το καλοκαίρι να μην ξεχνάμε τα χωριά μας.

Καλή αντάμωση.



## Η Γείτοιά μου

Αναμνήσεις Πέτρου Μωούνα

Όσο τα χρόνια μας βαραίνουν και πολλές απ' τις δραστηριότητες, αν όχι όλες μας εγκαταλείπουν, τόσο γυρίζουμε πίσω και ζούμε με τις αναμνήσεις. Έτσι λοιπόν όλο και φέρνω γύρω απ' τα παιδικά μου χρόνια, που οι γειτονιές ήταν γεμάτες από παιδιά. Κανένα σπίτι δεν ήταν άδειο. Σ' όλα υπήρχαν λίγο πάνω - λίγο κάτω αγόρια και κορίτσια της ηλικίας μου που παίζαμε και δουλεύαμε μαζί γιατί το να κουβαλάς ξύλα και να βόσκεις τα κατσίκια δουλειά ήταν κι αυτή. Τα βράδια μαζευόμαστε πάνω από το σπίτι του Βασίλη Πήλια που στην άκρη του κήπου υπήρχε μια υπέροχη συκιά, εξού και τ' όνομα της τοποθεσίας και παίζαμε τα τετριμμένα, κρυφτό, κυνηγητό μακριά γαϊδούρα, σκλαβάκια, καλόγερο, μπίζ, λομάδες κι άλλα. Πολύ αγαπημένη γειτονιά. Κατηφορίζοντας από τα Πλατάνια, το πρώτο σπίτι που συναντούσες ήταν της Γιοσήφινας, έτσι την ξέραμε απ' τον άνδρα της που τον λέγαν Ιωσήφ, με την αδελφή της Άννα. Το παιδί της ο Τάκης ήταν ταξιδεμένος και ήλθε μετά τον πόλεμο αρκετά μεγάλος. Πιο κάτω του Ευγένη Ζαχαράκη ο οποίος είχε κόρη τη Βασιλική και τη Μαρίνα και προστατευόμενό του τον Μήτσιο Ζαχαράκη γιατί από πολύ μικρός είχε ορφανέψει. Θ' ασχοληθώ λίγο με τον Μήτσιο γιατί αξίζει να αναφέ-

ρονται και να επαινούνται τέτοιοι χαρακτήρες. Η εργατικότητά του, το ήθος, η τιμιότητα και η προθυμία ήταν τα χαρακτηριστικά που τον έκαναν αγαπητό σ' όλους. Από το μηδέν κατόρθωσε να δημιουργήσει μιά εξαιρετη οικογένεια. Δούλευε σε πρατήριο βεντζίνης, κουβαλούσε πετρέλαιο στα σπίτια και κουκουνάρες που μάζευε χωρίς σταματημό. Δεν παρέλειπε να μεταφέρει και κλαδί για τα κατσίκια. Όλα αυτά μ' ένα μικρό τρίκυκλο που καθώς ανέβαινε την ανηφόρα για το σπίτι λέγαν πειραχτικά ότι έρχεται «η σκάνια». Κι όταν το φόρτωνε μέχρι τα μπούνια, με σχεδόν πάντα τα σκούρα ρούχα που φορούσε σε συνδυασμό με την άσπρη ποδιά του μπαμπρίζ και πάλι τον πείραζαν ότι έμοιαζε με χελιδόνι. Τα γράφω αυτά για να τονίσω την μεγαλοψυχία του, που όχι μόνο δεν παραξηγείτο, αλλά γελούσε και τα προσπερνούσε με χιούμορ.

Προθυμότερος, εξυπηρετούσε τους πάντες, τις περισσότερες φορές αφιλοκερδώς. Μεγάλη ψυχή έφυγε απότομα από καρδιά.

Δεν πέρασε αφανής απ' τη ζωή. Ποιος δεν θυμάται τον Μήτσιο στην Κόνιτσα. Δίπλα ο Γιώργος Ζαχαράκης. Πονεμένος κι αυτός, ο πατέρας του βρήκε τραγικό θάνατο πέφτοντας από γκρεμό που είχε πάει με τη γυναίκα του στο βουνό για ξύλα. Εκείνο το πρωινό



αν θυμάμαι καλά, είχαμε βγάλει τα κατσίκια με τις αδελφές του Ευτέρπη και Λευκοθέα στα σιάδια κάτω από τις κατασκηνώσεις της Γεωργικής Σχολής κι ακούσαμε το μαντάτο. Άνδρες της γειτονιάς τον μετέφεραν πάνω σε μια σκάλα στο σπίτι του. Θρήνος! Έτσι κι ο Γούλης από μικρός βρέθηκε απότομα προστάτης μαζί με τη μάνα του στις 6 αδελφές του. Αυτός με το τσεκούρι και η μάνα του στα χωράφια τα βγάλαν πέρα. Απέναντι ο Βασίλης Πήλιας.

Έμαθε μαραγκός στο Νίκο Τζιάλλα και αργότερα με δικό του μαγαζί έγινε γνωστός σ' όλη την επαρχία. Μαζί κάναμε πολύ παρέα και συχνά περνούσα απ' εκεί που μαθήτευε γιατί και μένα μου άρεσε η τέχνη του ξυλουργού και όχι μόνο. Στο ίδιο ύψος και ο Άγγελος Τσιόγκας, πιο μικρός με τη δασκάλα μάνα του, δεν τον άφηνε να παίζει με τα παιδιά. Του είχαν πάρει ένα ποδήλατο (μεγάλη υπόθεση εκείνη την εποχή) και μ' αυτό έπαιζε στη μικρή αυλή του σπιτιού του. Κάθε λίγο η σιδερένια εξώπορτα βροντούσε απ' τα χτυπήματα του ποδηλάτου. Οι δρόμοι ήταν γεμάτοι από πέτρες και μόνο στα Πλατάνια θα μπορούσε να παίζει.

Ποιος όμως να το μετέφερε μέχρι εκεί; Παρακάτω το σπίτι του θείου μου Ιωάννη Μπούνα. Τα παιδιά του είχαν ξενητευθεί και το αντρόγυνο είχε μείνει μόνο. Πεθάναν και οι δυο τους στην κατοχή.

Ακολουθούσε το σπίτι μου. Εδώ θα μακρυγορήσω λίγο. Τα καλοκαίρια πολλά βράδια μαζευόμαστε τα ξαδέλφια

στο μπαλκόνι και προ παντός με την Κασσιανή και την Ελένη του Πέτρου Λούδα, την αδελφή μου και τους γονείς μας σπίναμε το τραγούδι. Όλοι είχαμε καλές φωνές. Ο πατέρας μου μας συνόδευε με το μαντολίνο που τόξερε καλά και κάναμε τη γειτονιά μας να σιωπήσει. Οι γονείς μου που είχαν ζήσει στην Αθήνα μας είχαν μάθει πολλές από τις οπερέτες του Χατζηναποστολου και πολλά άλλα μελωδικά, τα λέγαμε με πολύ όρεξη και μεγάλο κέφι. Και αφού προχωρούσε η νύχτα και το φεγγάρι χανόταν στον ορίζοντα, οι πυγολαμπίδες και ο έναστρος ουρανός γινόταν ένα, μαγεμένοι πηγαίναμε για ύπνο στρωματσάδα όλοι μαζί. Ήταν η χαρά μας. Ο Ευγένης Τσίλλης, πρώτος εξάδελφος της γιαγιάς μου, είχε μία φυσσαρμόνικα σαν αρμόνιο με φουσούνα, την έπαιρνε ο πατέρας μου και προπαντός τις χειμωνιάτικες νύχτες δίπλα στο τζάκι που μας φώτιζε το δαδί και η λάμπα πετρελαίου λέγαμε σιγανά τα πιο μελωδικά τραγούδια. Πολλές φορές σβήναμε τη λάμπα και δημιουργούσαμε μαγευτική ατμόσφαιρα, αλλάζοντας δε μοτίβο παρακαλούσαμε τον πατέρα μου να μας διηγηθεί ιστορίες από τον πόλεμο της Μικράς Ασίας που είχε λάβει μέρος ως λοχίας διοικητής ομάδας πολυβόλων. Και τι περηφάνια εγώ, όταν έλεγε πως είχαν φθάσει στα πρόθυρα της Άγκυρας. Κι όταν είχαν οχυρωθεί σ' ένα ύψωμα του Εσκί-σε-χιρ κατέρριψαν ένα τουρκικό αεροπλάνο και αποθανάτισαν το περιστατικό με φωτογραφία



που έστειλε στην μάνα του (γιαγιά μου) και το τι της έγραφε, τα παραθέτω. Όταν όμως έφθανε στο σημείο που λάβαν διαταγή να υποχωρήσουν και περιέγραφε τις καταστροφές, τις σφαγές αμάχων και το κάψιμο της Σμύρνης από τους Τούρκους, δάκρυζε και σιωπούσε. Δεν άκουγες τί-πο-τε παρά μόνο τις σπίθες που πέταγαν τα αναμμένα ξύλα στο τζάκι, όταν μάλιστα ανάμεσά τους ήταν και κανένα κέδρινο. Τότε συχνά τα μαντήλια όλων ανεβοκατέβαιναν στα μάτια μας. Ο πατέρας μου ήταν πολύ συναισθηματικός. Δεν ήθελε να πάμε για ύπνο στενοχωρημένοι και ανέτρεπε την ατμόσφαιρα με κάτι χαρούμενο, ώστε τα όνειρά μας να μην είναι ταραγμένα. Πολύ γλυκός πατέρας. Δεν με άγγιξε ποτέ για κάτι στραβό που έκανα, παρά μόνο έπαιρνε το χέρι μου στο δικό του, χωρίς να πει τίποτε, με κοιπούσε με πολύ αγάπη. Αυτή ήταν η τιμωρία μου. Κι όταν πάλι περνούσε ο χειμώνας και πιάναν οι μεγάλες ζέστες, μας άρεσε να κοιμόμαστε στο μπαλκόνι απολαμβάνοντας τα ανδόνια, τα τριζόνια και το λυπητερό κελάηδημα του κότσυφα. Εκεί κοιμόμασταν και με τον Μήτσιο Παπαθεμιστοκλέους που και σήμερα όταν συναντιόμαστε μου το υπενθυμίζει με νοσταλγία.

Έξω από το σπίτι μου υπήρχε μία μεγάλη μουριά κι ένα μικρό πλατό. Είχαμε φτιάξει πρόχειρα ξύλινα παγκάκια κι εκεί μαζεύονταν τα βράδια οι μεγάλοι. Απέναντι, το σπίτι του Νίκου Τζιάλα. Ο γιός του και οι κόρες ανήκαν σ' άλλη γενιά.

Πιο κάτω η Ευθαλία και η Νίκη με τη μάνα τους Νικόλαινα που ξενοδούλευε πλένοντας ρούχα ή ασβεστώνοντας διάφορα σπίτια. Τύλιγε τα δάχτυλα των χεριών της με κουρέλια για να τα προφυλάσσει απ' τον ασβέστη, μα αυτά πάντα ήταν σκασμένα, γεμάτα πληγές. Παρακάτω το ορφανοτροφείο με πολλά παιδιά όπου μάθαιναν διάφορες τέχνες, ξυλουργοί, υποδηματοποιοί, ράφτες, μουσικοί με μαέστρο τον Βελεξίδη.

Η μπάντα του ορφανοτροφείου είχε όλα τα πνευστά όργανα και έδινε παραστάσεις σε εθνικές και θρησκευτικές γιορτές. Κάθε Μεγάλη Παρασκευή ο Βελεξίδης μάζευε αρκετά καλλίφωνα παιδιά και εκτός ορφανοτροφείου και λέγαμε τα εγκώμια από τον γυναικωνίτη του Αγίου Νικολάου.

Αντικριστά το σπίτι του θείου Χρήστου Μπούνα με παιδιά τον Γιώργο και τον Βαγγέλη. Ο Γιώργος αν και μικρότερός μας έπαιζε μαζί μας κι όταν ανδρώθηκε έγινε επαγγελματίας οδηγός, πρώτα στη Βασιλική Πρόνοια και μετά με δικό του φορτηγό αυτοκίνητο, όργωνε όλη την επαρχία και εξυπηρετούσε όλους με ανεξάντλητη προθυμία. Έκανε οικογένεια. Τον βρήκαν πολλά βάσανα που δεν τα' άντεξε κι έφυγε χωρίς πολύ πικραμένος. Μου κάνει κακό να συνεχίσω για τον αγαπητό ξάδελφο. Ο Βαγγέλης ακόμη πιο μικρός, όλο κι ερχόταν σπίτι μου με τη μητέρα του για να πιεί καμιά κανέλα ή ρεβίθι, αφού καφές δεν υπήρχε πουθενά. Τον γνώριζε όλη η Κόνιτσα όχι μόνο γιατί



εργαζόταν στο Δημαρχείο, αλλά για τα' αστεία και τις μιμήσεις. Αν καθίσω και αραδιάσω πολλά, θα τον αδικήσω γιατί θα'ναι λίγα και ούτε το ταλέντο του διαθέτω να τα διηγηθώ όπως αυτός, με την ωραία σαλτσούλα που ξέρει να βάζει. Μικρός στο σχολείο ήταν λίγο ζωηρός και αντιδρούσε στην αδικία. Είναι κανόνας, τα ζωηρά παιδιά να γίνονται πετυχημένα στη ζωή. Με τον αδελφό του πέρασαν δύσκολα χρόνια μια και ο πατέρας τους από τις κακουχίες του πολέμου τα'άφησε γρήγορα ορφανά. Θυμάμαι τον θείο Χρήστο, όταν είχε επιστρέψει από την ομηρία που τον είχαν πάρει οι Ιταλοί (στον πόλεμο) πόσο είχε καταβληθεί κι ενώ τον είχε πάρει η κάτω βόλτα, δεν του έλειπε το χαμόγελο και η γλυκύτητα που του περίσσευε. Το κόμπι του Βαγγέλη ήταν και είναι το κυνήγι και κάθε χρόνο γευόμαστε την ωραία μαγειρική του λαγού της Χρυσούλας. Έκανε εξαιρετική οικογένεια και παιδιά με χιούμορ που ίσως και να τον ξεπερνούν.

Στον παράλληλο δρόμο, κάτω από το σπίτι του Μήτσιου Ζαχαράκη ήταν του Γιώργου Ρεντζούλη. Επαγγελματίας βοσκός, μάζευε τα γιδοπρόβατα της γειτονιάς. Του έχω ζωηρή την εικόνα όταν στεκόταν με την γκλίτσα του όρθιος, με λίγο γερμένο το κορμί του, όπως συνήθιζε κι ακουμπισμένο το πηγούνι του σ' αυτή, βάζοντας συγχρόνως την παλάμη γείσο στην αντηλιά.

Οι Ιταλοί είχαν αφήσει πολλά πυρομαχικά στον πόλεμο. Όλοι οι λάκκοι

ήταν γεμάτοι από βλήματα όλμων, χειροβομβίδες, σφαίρες, ακόμη και όπλα. Κάποιος του είχε μάθει πώς να χειρίζεται τις χειροβομβίδες εκείνες τις κόκκινες κατσαρές και του άρεζε όπως έλεγε να τις ρίχνει κάνοντας χάζι με τον κρότο. Κι όταν ήθελε καμιά φορά να γυρίσει τα γίδια σ' άλλη κατεύθυνση, αντί για πέτρα πετούσε σε αρκετή απόσταση από αυτά και μια χειροβομβίδα. Αθώος κόσμος. Παιδιά δεν είχε.

Υιοθέτησε από πολύ μικρό τον Πέτρο Γκίκα, ο οποίος αργότερα ακολούθησε το ίδιο επάγγελμα, αλλά με δικά του γιδοπρόβατα.

Ο Πέτρος πήγαινε πακέτο με τον Πασχάλη Κύρκα. Ήταν στην ίδια ηλικία. Μαζί τους βρήκε ο πόλεμος, όταν ήδη υπηρετούσαν στο στρατό. Σχεδόν αγράμματος ο Πέτρος, του σχολαρχείου ο Πασχάλης, χαιρόσουν όμως ν' ακούς πως περιγράφουν τις περιπέτειές τους και ήταν του πανεπιστημίου. Στρατιώτες όντας οι δυο τους με μια ομάδα, κατέβηκαν από μονοπάτι του βουνού που είναι πάνω από την Κόνιτσα, πλαγιοβάλαν τους Ιταλούς και ίσως συνέτειναν κι αυτοί στην υποχώρηση. Αργότερα ο Πέτρος έπινε κανένα ποτηράκι παραπάνω και έλεγε ότι ήθελε να βρει τον εαυτό του ξεμέθυστο για να μπορέσει να κάνει μια γερή σούρα. Τύπος με χιούμορ, πάντα γελούσε. Έκανε πολυμελή οικογένεια και ανέθρεψε τα παιδιά του με ήθος ώστε σήμερα να είναι καλοί οικογενειάρχες. Ο Πασχάλης άφησε να συνεχίσουν τα παιδιά του



την κτηνοτροφία που την ανέπτυξαν και είναι σήμερα μια αξιοζήλευτη μονάδα. Ο καημένος ο Πασχάλης που τον έτρωγε η μοναξιά στα λόγγα, διψούσε για κουβέντα, κι όταν συναντούσε κάποιον δεν τον άφηνε να φύγει. Κάτω από το σπίτι του Ρεντζούλη το σπίτι του Σαμψών Μπογοσιάν· τον έβλεπε δεν τον έβλεπε η οικογένειά του γιατί νυχθημερόν δούλευε στις μηχανές παραγωγής ηλεκτρισμού της Γεωργικής Σχολής. Με τα παιδιά του δεν έχω εμπειρία γιατί ήταν μικρά. Προχωρώντας παρακάτω, το σπίτι του Σπύρου Κήσα με τις δυο κοπέλες, την Όλγα και την Αγγελικούλα, έτσι την φώναζαν. Ύφαιναν ποδιές και τορβάδες (ταγάρια) και τα πουλούσε η Όλγα στο χώρο που ήταν το άγαλμα της Ελευθερίας και σήμερα είναι η κεντρική βρύση στην πλατεία. Σύνορο ήταν το σπίτι του Παύλου Γκίκα. Οργανοπαίκτης στο λαούτο, αλλά και στο ντέφι καμιά φορά συμμετείχε στην κομπανία του απίθανου μουσικού και κλαρινίστα Αντώνη Τσιάπη, με τον Νώτη Βαρβάτη και τον Τσιούντα, δεξιοτέχνες στο βιολί. Ο τελευταίος έπαιζε το αηδόνη τόσο πιστά που νόμιζες ότι βρισκόσουν στην εξοχή. Αυτή η κομπανία, ίσως και με άλλους οργανοπαίχτες σε κάθε ονομαστική εορτή έφερναν γύρω τα σπίτια και έλεγαν τα τραγούδια που επιθυμούσε η οικογένεια. Μαζί με τους επισκέπτες τραβούσαν και κανένα χορό. Πιο κάτω το σπίτι του θείου μου Παύλου Λούδα. Τα παιδιά του, τον Γιώργο και Θανάση τα έκανε με την πρώτη γυναίκα, την δε

Ειρήνη με την Τρίτη. Άτυχος του πεθάναν και οι τρείς. Τον Γιώργο τον είχε υιοθετήσει ο παππούς μας και έμεινε ο Νάσιος να φροντίζει και το σπίτι και τη μικρή αδελφή του. Που ευκαιρία αυτός για παιχνίδι. Αργότερα μαθήτευσε στο Αγροτικό Ιωαννίνων ως ηλεκτρολόγος και άφησε μαζί με την Ισμήνη Ρίζου τη σφραγίδα του στην Κόνιτσα, όταν πρωτομπήκε το ρεύμα από την ηλεκτρική εταιρεία που εργαζόταν. Ακριβώς κάτω κι απέναντι ήταν το σπίτι του Τσίκα με τη γυναίκα του Ελένη και την αδελφή της Βαγγελή την οποία πείραζαν τα παιδιά και τη φωνάζαν «Καρατσιόλου» κι αυτή, που δεν πρόκαναν τα τελειώσουν την προσφώνηση, απαντούσε αμέσως «να μ'φας τον ...», γυρίζοντας συγχρόνως τα οπίσθια και με τις δυο παλάμες της χτυπούσε με δύναμη τα ψαχνά της. Αν δε έκανες και έμπαινες στο σπίτι τους θα έβλεπες όλους τους τοίχους ζωγραφισμένους με ζαρκάδια, πέρδικες, λαγούς και δέντρα, όλα με κάρβουνα (ζωγραφιές να τις κάνει ο θεός). Πιο πέρα ήταν ο φούρνος και τον λειτουργούσε ο Μιχο-Ζέρβας με ψηστικά και με ψωμί που τροφοδοτούσε το ορφανοτροφείο. Ένα φεγγάρι τον λειτούργησε ο Τσίκας μόνο με ψηστικά. Αυτά τα θυμάται καλλίτερα ο Σπύρος Ζδράβος. Μετά τον πόλεμο τον λειτούργησε ο Λιόγκας ως μπακάλικο. Κολλητά στο φούρνο ήταν το σπίτι του Γιώργου και Φώτου Ντάφλη. Τσαγκάρηδες το επάγγελμά τους. Με το σουβλί και τη φαλτσέτα αγωνίστηκαν και δημιούργησαν



οικογένειες με παιδιά επιστήμονες και δουλευταράδες. Προκειμένου να φτιάξουν τα σπιτικά τους δεν σταματούσαν νυχθημερόν. Τα μπράτσα ανδρών, γυναικών, αλλά και των παιδιών ήταν και παραμένουν αρκετά εξογκωμένα. Ο Γιάννης που ασχολήθηκε με τα κοινά, άφησε εποχή όταν ήταν υπεύθυνος για την αποκατάσταση των καταστροφών που άφησε πίσω του ο εγκέλαδος σ' όλη την περιφέρεια. Ας γυρίσω όμως λίγο στα σιάδια του Πηγαδά. Εκεί υπήρχε ένας μπουχός που συγκέντρωνε το νερό από την Παναγία που πότιζαν τους κήπους οι κατοικούντες στις μουριές. Εκεί τα καλοκαίρια κάναμε μπάνιο και σχεδόν πάντα έπεφτε πρώτος ο Κώστας Ζδράβος (πατερής) με μακροβούτι, κι όταν μπαίναμε οι υπόλοιποι το νερό γινόταν κουρκούτι και βγαίναμε κατακκόκινοι. Πηγαίναμε πιο πάνω στο αυλάκι και ξεπλέναμε τα σώματά μας. Εκεί κοντά στο λάκκο προς τον Αηλιά ήταν

ένα μικρό ίσιωμα και με πάνινα τόπια παίζαμε ποδόσφαιρο. Όταν φθάσαμε στην εφηβεία κάναμε πολλές εκδρομές, στη Μπατζέλα, στα Καλύβια, στο Κάστρο, αλλά προτιμούσαμε περισσότερο το Στόμιο. Στο δρόμο μετά την πέτρινη γέφυρα υπήρχε ναρκοπέδιο αλλά το παρακάμπαμε. Το μοναστήρι το είχαν κάψει οι γερμανοί και μόνο η εκκλησία είχε σωθεί. Στα κουφάρια των κελιών κατοικούσαν πλέον κουκουβάγιες, η φύση όμως μας αποζημίωνε και επιστρέφαμε με την προσμονή να ξαναπάμε το συντομότερο. Σχεδόν σ' όλες τις εκδρομές μας ακολουθούσαν κι ας ήταν μεγαλύτεροι ο Μενέλαος Λαμπρίδης και ο Τάσιος Πηγαδάς. Τι να πρωτοθυμηθώ; Ήδη έχω κάνει κατάχρηση της φιλοξενίας του περιοδικού μας και θα περιοριστώ στα παραπάνω που κάθε βράδυ διατρέχω το ένα μετά το άλλο με ταχύτητα και έτσι με παίρνει ο ύπνος.



*Πολυβόλο βάλλει εναντίον εχθρικού αεροπλάνου.*



### 1. ΠΛΗΚΑΤΙ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Η Θαυματουργός εικόνα της Παναγίας  
προστάτιδος των Γραμμοχωρίων

2. Ο Άγιος Νεομάρτυς Ιωάννης ο εκ  
Κονίτσης Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση



Δύο ακόμη βιβλία κυκλοφόρησαν πρόσφατα (εκδ. 2009) και διεύρυναν το ήδη πλούσιο συγγραφικό έργο του γνωστού πλέον στους φιλιαναγνώστες πρεσβ. Διονυσίου Τάτση.

Το πρώτο βιβλίο: «ΠΛΗΚΑΤΙ ΚΟΝΙΤΣΑΣ - η θαυματουργός εικόνα της Παναγίας Προστάτιδος των Γραμμοχωρίων», όπως και ο τίτλος φανερώνει, αναφέρεται κυρίως στην εικόνα και στο ναό της Παναγίας της Πληκαδίτισσας που γιορτάζεται με ιδιαίτερη λαμπρότητα στις 16 Φεβρουαρίου κάθε έτους.

Ένα μικρό δείγμα της αξίας και της σημασίας της συγκεκριμένης εικόνας για τους Γραμμοχωρίτες γενικότερα, ιδιαίτερα όμως για τους Πληκαδίτες, αποτελεί και η ξεχωριστή Ακολουθία εύρεσης της ιερής εικόνας, που έγινε από τον αγιορείτη υμνογράφο Γεράσιμο Μικραγιαννανίτη με πρωτοβουλία του ιερομονάχου Γεράσιμου Στόγια.

Η Ακολουθία αυτή μαζί με το σχετικό παρακλητικό κανόνα παρατίθεται προς το τέλος του βιβλίου (κεφ. Η' και Θ' σελ. 91-130).

Ο συγγραφέας με τρόπο συστηματικό, παραπέμποντας στις γραπές ή προφορικές πηγές πληροφόρησης, ξεκινά

τη συγγραφή με τη ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΡΟΣ ΠΛΗΚΑΤΙ (σελ. 7-24). Συνοπτικά αναφέρεται στα χωριά της διαδρομής: Πυρσόγιαννη, Βούρμπιανη, Οξυά, Ασημοχώρι, Χιονιάδες και Γοργοπόταμο. Πέρα από τα όποια ιστορικά στοιχεία ιδιαίτερα γλαφυρή και έντονα συναισθηματικά φορτισμένη είναι η περιγραφή των φυσικών καλλονών της περιοχής.

Τα δύο επόμενα κεφάλαια (Β και Γ, σελ. 31-45) αναφέρονται στο Γράμμο και δυο σχετικές παραδόσεις: α) Τα στοιχεία του Γράμμου και β) Η Τσιούκα Πετς.

Στο Δ' μέρος (σελ. 45-51) καταχωρούνται διάφορα στοιχεία (γεωγραφικά, ιστορικά, θρησκευτικά κ.ά.) για το Πληκάτι.

Ακολουθεί το Ε' μέρος με λεπτομερή αναφορά σε ό,τι αφορά στην εύρεση της θαυματουργής εικόνας και το Στ' όπου καταγράφονται δέκα θαύματα (σελ. 51-71).

Οι ιεροί ναοί του Πληκατίου καλύπτουν το Ζ' κεφάλαιο (σελ. 71-91). Η λεπτομερής καταγραφή και περιγραφή που γίνεται εδώ σε συνδυασμό με το εξαιρετικά προσεγμένο φωτογραφικό επίμετρο (κεφ 1. σελ. 131-159), αποτε-



λούν μια σημαντική πηγή πληροφόρησης για τους μελλοντικούς ερευνητές.

Γενικά πρόκειται για μια αξιόλογη και εκδοτικά προσεγμένη εργασία για την οποία ο συγγραφέας αξίζει συγχαρητηρίων και επαίνου.

Το δεύτερο βιβλίο: «Ο Άγιος Νεομάρτυς Ιωάννης ο εκ Κονίτσης» συνιστά βελτιωμένη επανέκδοση (Α΄ έκδοση 1979) και όπως ο ίδιος ο συγγραφέας σημειώνει «είναι συμπληρωμένη και κοσμεύεται με αρκετές φωτογραφίες. Καταβλήθηκε προσπάθεια να χρησιμοποιηθούν νεώτερα στοιχεία...».

Στο Α΄ μέρος του βιβλίου (σελ. 13-81) γίνεται λεπτομερής αναφορά στο βίο του Αγίου, στο μαρτύριό του στο Αγρίνιο 1814 και στην επιστροφή μέρους των ιερών λειψάνων του στην Κόνιτσα από την Ιερά Μονή Παναγίας της Προυσιώτισσας, όπου φυλάσσονται.

Το Β΄ μέρος (σελ. 81-87) καταλαμβάνουν δυο σελίδες από την παλαιά Ακολουθία του Νεομάρτυρος Ιωάννου και αυτό, όπως ο ίδιος ο πρεσβ. Δ. Τάτσης σημειώνει: «Για ιστορικούς και μόνο λόγους... Η Ακολουθία του Νεομάρτυρος Ιωάννου (χρονολογείται από το 1867) έχει 39 σελίδες. Πάνω στο κείμενο, σε μερικά σημεία, έχουν σημειωθεί με μολύβι μεταγενέστερες διορθώσεις λαθών και συμπληρώσεις...».

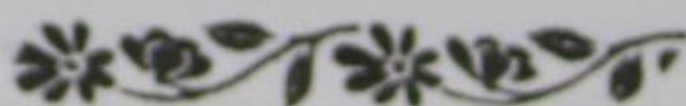
Το φωτογραφικό επίμετρο (σελ. 87-105) περιλαμβάνει σημαντικές φωτογραφίες από την υποδοχή των λειψάνων του Αγίου στην Κόνιτσα, απεικονίσεών του σε παλαιότερες και νεότερες τοιχογραφίες και ναών, που υπήρχε κάποτε ή υπάρχει τοιχογραφία του Αγίου.

Το βιβλίο κλείνει με τη ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (κεφ. Δ΄ σελ. 105-109) και με νεότερη απεικόνιση του Αγίου Ιωάννη του εκ Κονίτσης σε τοιχογραφία στον Ιερό ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Δίστρατο Κονίτσης.

Πρόκειται για ένα σημαντικό βιβλίο, που θα ικανοποιήσει όντως τον απαιτητικό αναγνώστη, αλλά, όπως σε σχετική σημείωση επισημαίνεται, θα κινήσει «και το ενδιαφέρον άλλων μελετητών, για να συνεχίσουν την έρευνα προκειμένου να προβληθεί περισσότερο ο Άγιος Ιωάννης και η γενέτειρά του η Κόνιτσα».

Ως απλό ερέθισμα για τους μη γνωρίζοντες σημειώνουμε ότι Νεομάρτυς Ιωάννης γεννήθηκε από γονείς μωαμεθανούς. Ο πατέρας του, διακεκριμένος δερβίσης, τοποθετήθηκε στην Κόνιτσα ως νέος θρησκευτικός αρχηγός της ευρύτερης περιοχής περί τα μέσα του 18ου αιώνα.

I.T.





ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΙΤΣΙΟΥ

*πλάϊ στο ποτάμι και εκπαιδευτής γρύλων. (εκδ. Κ.Μ. ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ)*

ΓΚΟΤΖΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, *συνταξιούχος  
καθηγητής πανεπιστημίου (Ελβετία)*

**Μ**ια ιδιαίτερη χαρά και ευχαρίστηση μου προκάλεσαν τα βιβλία της κ. Κίτσιου. Θα γράψω εδώ σαν απλός αναγνώστης και μη διεκδικώντας καμιά λογοτεχνική ικανότητα κριτικής, αλλά με μόνη την περηφάνια για το έργο μιας συμπατριώτισσάς μου.

Αρχίζουν να με κερδίζουν τα γραπτά της από τα πρώτα δημοσιεύματα στο περιοδικό «Κόνιτσα».

Δεν θα κρύψω πως περίμενα το επόμενο τεύχος για να διαβάσω το άρθρο της κ. Κίτσιου, το οποίο έδινε μια χαρακτηριστική και ιδιαίτερη μορφή μέσα στα τόσα άλλα χρησιμότητα, γραφόμενα των συμπατριωτών μας. Από τότε πίστευα πως μια μέρα θα έχω στα χέρια μου μια ολοκληρωμένη εργασία, και να που έφθασε.

Τα διηγήματα της κ. Κίτσιου είναι γεμάτα ενθουσιώδη νοσταλγία και εμπνέουν στον αναγνώστη ελπίδα, σπρώχνοντάς τον συνάμα, συχνά σε σύγκρουση με καινούργιες και διαφορετικές συνήθειες και ιδέες. Ειδικότερα για τους νέους, αυτές οι αφηγήσεις, αποτελούν πηγή για καινούργια όνειρα-ελπίδες που προωθούν στον προθάλαμο της δημιουργίας του μέλλοντος.

Με το πρώτο βιβλίο «πλάϊ στο ποτάμι

ξανάρχομαι κι εγώ δίπλα στον Αώο για να ξανακούσω το γλυκό νανούρισμα του νερού που γλιστράει ανάμεσα από τις πέτρες. Σ' αυτές τις συνθήκες ευχαρίστως παίρνω το καράβι (στην λίμνη Γεννησαρέτ...) για να ονειρευτώ με τους πρωταγωνιστές του βιβλίου καινούργιους τόπους, διαφορετικούς πολιτισμούς, εμπλουτίζοντας και διαπλάσσοντας την φαντασία που είναι και πηγή κατάκτησης νέων δρόμων, είναι αυτά τα πρώτα Ζαβά ρήματα όλων μας, οι πρώτοι σοκαρισμοί που συγκρούονται με την μυστικότητα του εσπερινού, στα διηγήματα της κ. Κίτσιου. Η Κίνα, μέσα στις σκέψεις της συγγραφέα, είναι ένα ωραίο και ενδεικτικό παράδειγμα. Αυτή (η Κίνα) που διαπλάστηκε μέσα στον βαθύ μυστικισμό του Ταοϊσμού και του Κουμφουκιονισμού και πέρασε από την επαναστατική δύναμη του Μαοϊσμού, αντιπροσωπεύει σήμερα την σύγχρονη ρεαλιστική βιομηχανοποίηση και η μεγαλειότητά της μας υπνωτίζει.

Συνεχίζοντας τα διηγήματα της κ. Κίτσιου, φθάνουμε στα βαθύτατα ανθρωπιστικά συναισθήματα, εκφραζόμενα π.χ. από το νοσταλγικό αιωρούμενο πέταγμα του Κόνδορα στον ουρανό της νοτίου Αμερικής, περιμένοντας από αιώνες εκεί ψηλά κάποια θεία πρόνοια



για καλλιτέρευση και πρόοδο της ζωής. Κ' όλα αυτά φθάνουνε στον Ισπανικό παροξυσμό με την ανεπανάληπτη ποίηση του Φριδερίκου Γκαρσία-Λόρκα στον οποίο αναφέρεται η κ. Κίτσιου. Η δημιουργία του Λόρκα στέκει σαν ψηλό κυπαρίσσι μέσα στην ανθρώπινη λογοτεχνία, αντιπροσωπεύοντας την ευγένεια της ψυχής, την μεγαλειότητα και τον πλούτο της ανθρώπινης σκέψης, προς αιώνια εκδίκηση γι' αυτούς που τον εξόντωσαν. Ας μου επιτραπεί εδώ να θυμίσω μερικούς στίχους από το πιο γνωστό ποίημα του γίγαντα (1935).

## Η ΠΛΗΓΗ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

*Στις πέντε το βράδυ.*

*Ήτανε πέντε ακριβώς το βράδυ.*

*Ένα παιδί τ' άσπρο έφερε σεντόνι  
στις πέντε το βράδυ.*

*Ένα ζεμπίλι με σβησμένη ασβέστη  
στις πέντε το βράδυ.*

*τ' άλλα ήταν θάνατος και μόνο θάνατος  
στις πέντε το βράδυ\*.*

Παίρνοντας στα χέρια μου το δεύτερο βιβλίο, «εκπαιδευτής γρύλων» ο τίτλος του ήδη δημιουργεί ερωτήματα. Ποιά είναι άραγε η βαθύτερη έννοιά του; αποτελεί μια έξοδο μια διαφυγή από το θεληματικά απλό και ευκολονόητο, το δημαγωγικό, το κεκτημένο, το επιβαλλόμενο ή είναι μια απλή προσπάθεια προσφυγής στη βιολογική εξέλιξη της ζωής, περνώντας από το απλό στο περίπλοκο. (γρύλος-άνθρωπος).

Οι αφηγήσεις της κ. Κίτσιου είναι κομψές, ευάρεστες, γεμάτες ρομαντισμό (Μάγισσα της Μεσογείου) και συναισθηματισμό (κάσπαρ της νύχτας), χωρίς ίχνος αποστειρωμένης και απομονωτικής νοσταλγίας. Είναι ευαίσθητες προς την φύση που την σέβονται και την εκτιμούν. Συχνά επικαλούνται την βοήθεια ή την αναμέτρηση με τις σκέψεις των μεγάλων αυτού του κόσμου όπως πχ. Καρτέσιο, Έλιοτ, Μπάχ, Μπετόβεν κ.ά, οι οποίοι όργωσαν και συνεχίζουν να καλλιεργούν τον άνθρωπο. Σωστά το επισημαίνει και η ίδια η κ. Κίτσιου «... για να πάψει (ο άνθρωπος) να βλέπει τη γνώση σαν δρόμο που οδηγεί στην αμαρτία».

Σαν κονιτσιώτης ειλικρινά αισθάνομαι περήφανος που σ' αυτά τα διηγήματα - ιστορίες η Κόνιτσα και τα πρώτα χρόνια της ζωής της συγγραφέα αποθανατίζονται και γίνονται ευχάριστες αφηγήσεις που θα παραμείνουν στην αιωνιότητα.

Αγαπητή Ειρήνη, ένα μέρος απ' τη ζωή όλων μας είναι βαθιά ριζωμένο σ' εκείνη την αξέχαστη χειμωνιάτικη κλώ του θυμωμένου ποταμού (Αώου), που σαν μια κάποια άγνωστη δύναμη γεμάτη μυστικότητα και ανησυχία, συνεχίζει το δρόμο της τρέχοντας να αυξήσει, ακατόρθωτα, με τα θολωμένα νερά το άπειρο και αιώνιο καταγάλανο της θάλασσας. Μέσα απ' αυτή την εικόνα, πετιέται μια ακράτητη θέληση να αλλάξει



η κοίτη του νερού και ο ποταμός να γίνει πιο ήσυχος, πιο ήρεμος, πιο ανθρώπινος, πιο προοδευτικός.

Τελειώνοντας θέλω να συγχαρώ ιδιαίτερα την κ. Κίτσιου που δεν ξέχασε και χρησιμοποιεί τα τοπωνύμια τους ιδιωτισμούς, τις τοποθεσίες (πριόνια) που κληρονομήσαμε από την ιδιαίτερη πατρίδα μας, όπως π.χ. φεξάτο, μπερ-

ντέ, πόντς κ.ά. και που εμάς τους Κονιτσιώτες μας ενώνουν και μας βοηθούν να οικειοποιούμε πιο εύκολα τις σκέψεις της συγγραφέα.

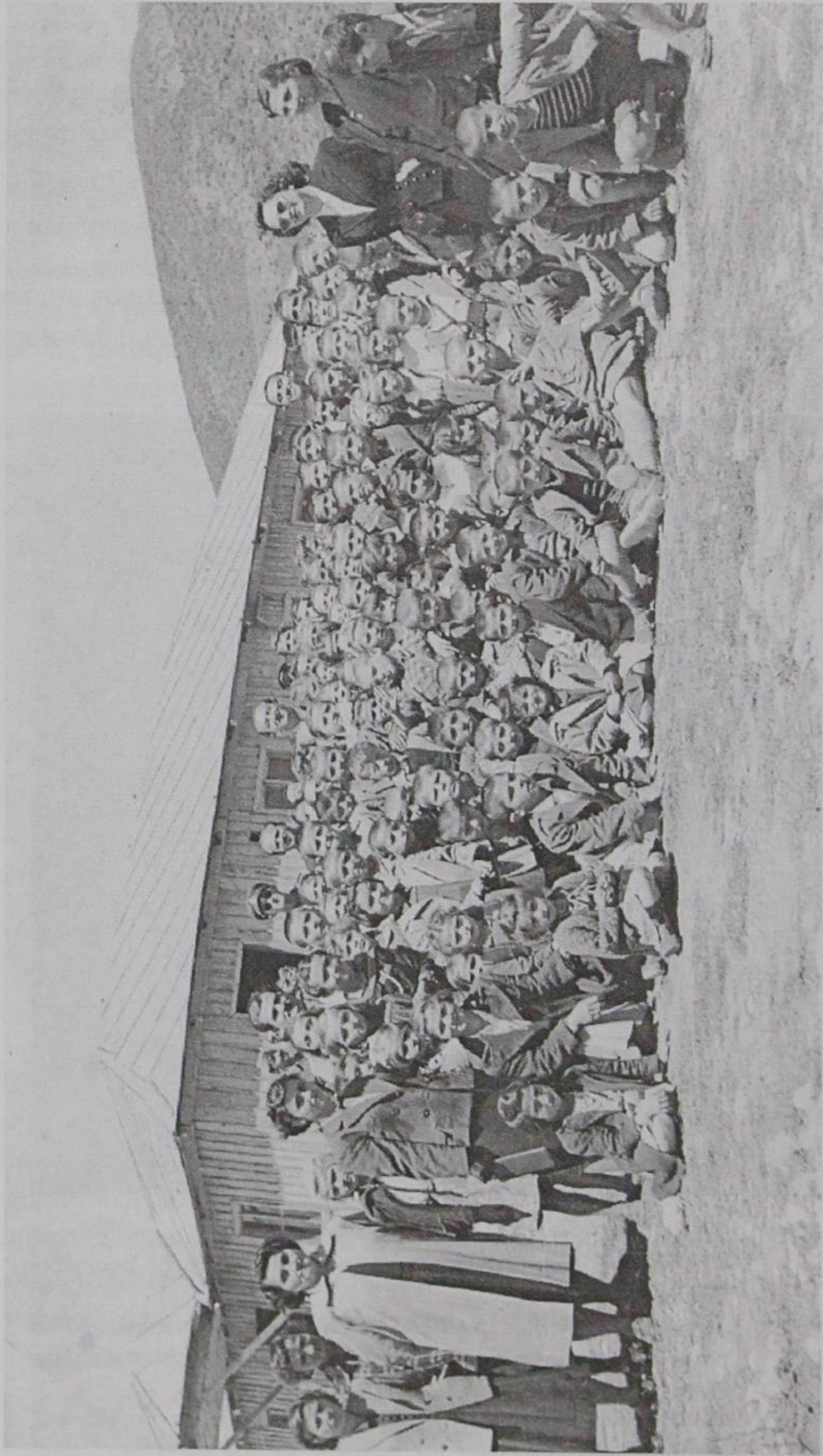
**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:**

\* Είναι η ώρα που στις ισπανικές ταυρομαχίες σκορπιέται ο θάνατος.



**Πωλείται:** **ΚΟΝΙΤΣΑ:** Ράπη Λάμπρο - Φωτογραφικά.  
**ΙΩΑΝΝΙΝΑ:** Παρασκευά Αθανάσιο Κ. Φρόντζου 6, Ευαγγέλου Βασίλη Ν. Ζέρβα 72.  
**ΑΘΗΝΑ:** METROPOLIS GROUP. Κατάστημα Πανεπιστημίου 54 και στα άλλα 10 καταστήματα Αττικής. Music Corner Πανεπιστημίου 56. Virgine Megastor Σταδίου 7-9, Σύνταγμα.  
**ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:** METROPOLIS, Τσιμισκί 33 και στα καταστήματα πώλησης C.D. όλης της Ελλάδος και του εξωτερικού, όπου υπάρχουν έλληνες.  
**Παραγγελίες:** Μουσικό Ταχυδρομείο Μ. Τούλης  
 Τηλ. 210-9343980.





Δημοτικό Σχολείο Κόνπας - 1948 (φωτ. Αρχ. Λυμπερόπουλου)





**Στάθης Παρασκευόπουλος**

## **Διαβάζοντας τα βιβλία των άλλων**

**Σωτήρη Π. Τουφίδη: «Ο ΑΩΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ ΤΟΥ»**

**(Περιηγητικό) (Κόνιτσα 2001) Περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ**

Ο ΡΙΖΩΜΕΝΟΣ στην ακριτική Κόνιτσα ΣΩΤΗΡΗΣ Π. ΤΟΥΦΙΔΗΣ, που πρόσφατα έγινε μέλος του Συνδέσμου Ιστορικών Συγγραφέων, είχε την καλοσύνη να μου ταχυδρομήσει το βιβλίο με τίτλο «Ο ΑΩΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ ΤΟΥ», ένα συμπαθητικό βιβλίο 110 σελίδων, που το χαρακτηρίζει και είναι περιηγητικό.

Πρόκειται για βιβλίο που βλέπει την Γ' έκδοσή του (βελτιωμένη) και αυτό λέει πολλά.

Το βιβλίο χωρίζεται σε τρία μέρη, που το καθένα έχει τα δικά του θέματα. Η ιστορία του ποταμιού, η χαράδρα του Αώου, τα Βουνά που βρίσκοντα ένθεν και ένθεν, τα γεφύρια, η πλούσια χλωρίδα και η πανίδα και όσα έχουν να κάνουν με τον περίγυρο, παρουσιάζονται στις σελίδες του βιβλίου μ' ένα γλαφυρό τρόπο πλημμυρισμένο από φυσιολατρεία. Ο Σωτήρης Τουφίδης αναδεικνύεται, μέσα απ' το βιβλίο, δεξιοτέχνης στις περιγραφές του και ικανός ζωγράφος που δίνει την ομορφιά της εξαίσιας φύσης με το χρωστήρα του -την πένα του θέλω να πω. Η περδιάβαση στον Αώο γίνεται με αίσθημα αγάπης και λατρείας και δίνεται με πηγαίο λυρισμό, έτσι που να ευφραίνει τον αναγνώστη και να τον

προκαλεί για ένα δικό του περπάτημα στη χαράδρα με την αδιαφιλονίκητη ομορφιά.

Δικαιολογημένα το βιβλίο αυτό του Σωτήρη Τουφίδη έχει αποσπάσει έπαινο απ' την Ένωση Ελλήνων Συγγραφέων και Δημοσιογράφων Τουρισμού. Οι τελευταίες σελίδες του βιβλίου έχουν μετάφραση της περιήγησης και στ' Αγγλικά.

ΜΑΖΙ με το βιβλίο του ο Ηπειρώτης λογοτέχνης και ιστορικός συγγραφέας έχει δώσει και το βιβλίο του: «Η Κόνιτσα και τα χωριά της» - έστειλε και το περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ που εκδίδει εδώ και κάμποσα χρόνια.

Πρόκειται για το με αριθμό 149 τεύχος του που καλύπτει τον Νοέμβρη και Δεκέμβρη του 2009 καλύπτει 80 σελίδες και φιλοξενεί κάπου 20 συνεργασίες ισάριθμων εκλεκτών συνεργατών που παρουσιάζουν θέματα ιστορικά, λαογραφικά, κοινωνικά, θέματα πολιτισμού και επικαιρότητας.

Ο Σωτήρης Τουφίδης, είναι αγνός και ανιδιοτελής πατριδολάτρης, που υπηρετεί χρόνια πολλά το γενέθλιο τόπο του, την ηρώισσα ηπειρώτικη γη, είναι άξιος συγχαρητηρίων.



## Η πορεία του 2010

Η πορεία του νέου χρόνου  
εξαιρετη έχει σημασία  
εύχομαι και αναζητώ  
ν' αποκτήσει επιτυχία

Να μας φέρει ευτυχία  
και να ζούμε αγαπημένοι  
μέσα στην ελευθερία  
η καρδιά μας να προσμένει

Να έχουμε αισιοδοξία  
δύναμη και αντοχή

στη ζωή μας να χαρούμε  
κάθε μια καινούρια αρχή.

Να γενεί κάθε μας μέρα  
μια χαρούμενη γιορτή  
η ψυχή ν' αναγεννάται  
με ευχή την προκοπή

Ας προκόψει ο κόσμος όλος  
και ας είμαστε οι πρώτοι  
να χαρίζουμε με θάρρος  
και πυγμή στην ανθρωπότη

Σεβαστή Καραγιάννη

## Τρίτη ηλικία

Σκύλος εβύζαζε τ' όνειρο  
κυριαρχώντας σε αισθήματα  
μεσόκοπων διαστημάτων  
της τρίτης ηλικίας.  
Στην κόψη της ψυχής  
η αμφιβολία γνέθει  
τα υφαντά του νου  
με νήματα χρωματιστά  
δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα  
και στολίζοντας με πλουμίδα  
τις άκρες των δακρύων.  
Αισθήματα εκλογικεύοντας  
ο νόστος στηλιτεύει  
την άκρατη ρευστότητα  
του πουθενά.  
Χρόνος και πόνος  
οι δίδυμοι γιατροί  
της νομοτέλειας

διακυβεύοντας ισορροπίες  
ακροβατούν  
χρησιμοποιώντας  
άφατες λέξεις  
ιδιώνυμες δήθεν  
λυτρωτικές  
αποστερούν  
τα βασικά συστατικά  
του τίποτα.  
Πιθάρι που γιόμισ'  
απ' το γέλιο σου  
η νεότητα ήταν  
τα θραύσματα  
τώρα μετράς  
καθώς ολοκληρώνεται  
ο κύκλος  
του μηδέν

Πασχάλη Αγνή



## Η ζωή γράφει εύθυμα

Κατερίνα Τσούβαλη

### Τα κοφίνια και τα μπλάρια

Κάποτε στο Σανοβό (Αειτόπετρα), τότε που ο κάμπος της Κόνιτσας έβγαζε πολλά πεπόνια, ο Γιώργης κι ο Λάμπρος πήραν τα μπλάρια τ'ς, τα φόρτωσαν από δυο μεγάλα κοφίνια πεπόνια το καθένα και πήραν το δρόμο για το Μιτζιντιέ (Κεφαλόβρυσο) να τα πουλήσουν.

Τα μοσχοπούλησαν και μετά έκατσαν στον καφενέ να απολαύσουν τον κόπο τ'ς και να πιούν κανα τσίπουρο. Αλλά αυτό το ρημάδι δεν είναι ποτέ ένα. Το ένα έφερε τ' άλλο και το παράλο και γίν'καν στουπί ο Γιώργης κι ο Λάμπρος.

Πέρασε η ώρα κι ο καφετζής ήθελε να κλείσ' και δεν ήξερε τι να κάνει τ'ς μεθυσμένους, που έγειραν μισοαναίσθητοι στις καρέκλες. Φωνάζ' τότες κι αυτός κανα δυο ακόμα γερούς βλάχους, βάζουν το Γιώργη και το

Λάμπρο μέσα στα κοφίνια και τους φορτώνουν έναν από δω κι έναν από κει πάνω στο μπλάρι. Δένουν το δεύτερο μπλάρ' πίσω απ' το πρώτο, του δίνουν και μια στα καπούλια για να πάρει το δρόμο για το Σανοβό. Τον ήξεραν το δρόμο τα ζώα.

Στο μεταξύ στο χωριό η Γιώργαινα κι η Λάμπραινα είχαν τρελαθεί απ' την αγωνία τους οι γυναίκες. Είχε νυχτώσ' και πού να φανούν οι άντρες τ'ς. Έβαλαν τις φωνές, αναστατώθηκε όλο το χωριό, βγήκαν να ψάξουν.

Μετά από ώρες έρχονται καμαρωτά τα μπλάρια με τα κοφίνια και τους μεθυσμένους, που χαμπάρ' δεν πήραν...

Ούτε να το σκέφτομαι δε θέλω τι άκουσαν απ' τις κυράδες τ'ς ο Γιώργης κι ο Λάμπρος, έτσι κοφινιασμένοι που ήταν σαν πρამάτεια πάνω στο μπλάρ'.

### Ο συλλοϊσμός

Τρεις Πυρσογιαννίτισσες αντάμωσαν στους Μύλους πού 'χαν πάει για σκάλισμα και κάποια στιγμή έκατσαν να πάρουν μια ανάσα και να πουν τον καημό τ'ς,

-Αχ, λέει η μία, συλλογιέμι, όλο συλλογιέμι. Συλλογιέμ' το Νάσιο μ' πού' ναι στα ξένα, και τι να φκιάν', τα ζώα που θέλν' τα χαϊρία τ'ς, την προίκα τ'ς κουπελός κι όλα

τα βάσανά μ' συλλογιέμι.

-Αμ, κι εγώ λέει η άλλη, συλλογιέμι τα παιδιά μ', τον άντρα μ', το σπίτι που θέλ' γύρισμα η πλάκα κι ο Ν'κόλας λείπ'. Το κεφάλι μ' όλο συλλοϊσμούς είναι.

-Καλά, μωρές γυναίκες, λέει η τρίτη, εσείς πώς συλλογιέσι; Εγώ, όταν πάω να συλλοϊστώ, αποκοιμιέμαι.

### Η Γεωμετρία

Κάποτε μια Β' τάξη του Λυκείου Κόνιτσας, έκανε γεωμετρία με τον αξέχαστο μαθηματικό Χριστόφορο Γκαραβέλα, απ' την Καστάνιανη. Σηκώνει ο Γκαραβέλας το Λάμπρο να λύσει μια άσκηση γεωμετρίας. Ήταν δύσκολη και ο Λάμπρος δεν είχε διαβάσει καλά εκείνη τη μέρα. Έκανε το σχήμα στον πίνακα και με αμηχανία άρχισε να λέει: «τώρα θα θέσωμε την ευθεία», ξύνει το

κεφάλι και ξανά: «θα θέσωμε την ευθεία... θα θέσωμε την ευθεία...».

- Ντε ωρέ, Λάμπρο, λέει ο καθηγητής με βροντερή φωνή, θέσ' την επιέλους την ευθεία. Ο Λάμπρος, σαστισμένος απ'τη φωνή, μπερδεύτηκε και λέει: «θα χέσωμε την ευθεία...».

-Α, ρε Λάμπρο, τέτοια που είν' η ευθεία, αυτό που λες εσύ πρέπει να τ'ς κάνουμε, λέει ξεκαρδισμένος ο Γκαραβέλας.



## ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

### ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Με ιδιαίτερη επιτυχία και με μεγάλη συμμετοχή των μελών, πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του παλαιού Δημαρχείου Κόνιτσας την 29 11- 2009 η δεύτερη κατά σειρά για το 2009 Γενική Συνέλευση του Συλλόγου μας, η οποία είχε σαν κύριο θέμα εργασιών της, την ανάδειξη νέου Δ.Σ. και νέας Εξελεγκτικής Επιτροπής.

Αρχικά έγινε ένας σύντομος απολογισμός των πεπραγμένων της τελευταίας διετίας από το απερχόμενο Δ.Σ, ορίστηκε ομόφωνα από τα 145 παρόντα μέλη τριμελής εφορευτική επιτροπή, η οποία με ευταξία και τηρώντας τα όσα προβλέπονται από το καταστατικό του Συλλόγου, διηύθυνε την εκλογική διαδικασία.

Για το επταμελές Δ.Σ. του Συλλόγου υπεβλήθησαν συνολικά 12 υποψηφιότητες, εκ των οποίων εξελέγησαν κατά σειρά ψήφων οι παρακάτω και οι οποίοι αφού συγκροτήθηκαν σε σώμα εξέλεξαν το νέο Δ.Σ. ως εξής:

1. Αθανασόπουλος Γ. Βασίλειος με 115 ψήφους - Πρόεδρος
2. Μάλιακα Π. Μαρία με 64 ψήφους - Αντιπρόεδρος
3. Ντάφλης Γ. Χαράλαμπος με 77 ψήφους - Γενικός Γραμματέας
4. Ζαχαρόπουλος Β. Παναγιώτης με 65 ψήφους - Ταμίας
5. Αντωνίου Π. Παναγιώτης με 66 ψήφους - Πρακτικογράφος
6. Ανδρέου Χ. Ηλίας με 74 ψήφους - Μέλος Α' &
7. Κατής Α. Αθανάσιος με 60 ψήφους - Μέλος Β'

*Αναπληρωματικά μέλη εξελέγησαν κατά σειρά ψήφων οι:*

1. Χατζηρούμπη Ν. Ιωάννα με 46 ψήφους
2. Παγανιάς Γ. Κων/νος με 39 ψήφους
3. Βίνος Γ. Ευστάθιος με 34 ψήφους
4. Διαμαντής Δ. Ευάγγελος με 17 ψήφους &
5. Ρούκα Α. Ευθυμία με 10 ψήφους.

*Για την τριμελή Εξελεγκτική Επιτροπή εξελέγησαν οι:*

1. Κουκέσης Η. Βασίλειος με 87 ψήφους
2. Τσαρούχης Χ. Ιωάννης με 78 ψήφους &
3. Ζαχαρόπουλος Β. Γεώργιος με 60 ψήφους.

Μετά το πέρας της εκλογικής διαδικασίας τα νεοεκλεγέντα μέλη αφού δέχθηκαν τα συγχαρητήρια των μελών και φίλων του Συλλόγου, υποσχέθηκαν ότι θα καταβάλουν κάθε προσπάθεια για να ανταποκριθούν πλήρως στα καθήκοντα τους.

Τελειώνοντας θα θέλαμε για άλλη μια φορά να εκφράσουμε τις ευχαριστίες και την ευγνωμοσύνη μας, προς όλα τα μέλη εκείνα που προσήλθαν στην Γ.Σ. και έλαβαν μέρος στην εκλογική διαδικασία, δηλώνοντας και με τον τρόπο αυτό ότι συμμετέχουν στα δρώμενα του Συλλόγου, από τον οποίο προσδοκούν ό,τι καλύτερο για τον τόπο. Δεν θα πρέπει να ξεχνούμε άλλωστε ότι τα κοινωφελή έργα απαιτούν την συμβολή όλων μας.

Εκ του Συλλόγου



## ΚΟΠΗ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ & ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΥΠΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

**Μ**ε μεγάλη συμμετοχή μελών και φίλων του Συλλόγου μας, πραγματοποιήθηκε την Τσι-κνοπέμπτη 4-2-2010 στο κέντρο «Μύλος» ο ετήσιος χορός και η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας. Η άρτια οργάνωση, η πολύ ζεστή ατμόσφαιρα, τα πλούσια και νοστιμότατα εδέσματα και το θαυμάσιο μουσικό συγκρότημα του συντοπίτη μας Σπυρίδωνος Δερδέκη, συνέβαλαν ώστε να γίνει ένα τρικού-βερτο γλέντι με αμείωτο κέφι και παλμό μέχρι το πρωί της επόμενης μέρας.

Την παραπάνω εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους οι Αντιδήμαρχοι Κόνιτσας κ. κ. Χαρίλαος Παρασκευάς και Κων/νος Λάκκας, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι κ.κ. Νικόλαος Εξάρχου, Παναγιώτης Γαργάλας, Ιωάννης Τσαρούχης, & Γεώργιος Ρόμπολος, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Διστράτου κ. Κων/νος Παγανιάς, ο Διοικητής της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Κόνιτσας και η υπεύθυνη

του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας κ. Αικατερίνη Τσούβαλη.

Στην σύντομη ομιλία που απηύθυνε ο πρόεδρος του Συλλόγου κ. Βασίλειος Αθανασόπουλος, αναφερόμενος στη δράση του Συλλόγου, είπε τα εξής:

Αγαπητοί προσκεκλημένοι, αγαπητά μέλη και φίλοι του Εξωραϊστικού Συλλόγου Κόνιτσας.

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου, σας καλωσορίζω στην ετήσια εκδήλωση του Συλλόγου μας για την κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας.

Από τα βάθη της καρδιάς μας, σας εκφράζουμε τις θερμότερες ευχαριστίες και την ευγνωμοσύνη μας, που ανταποκριθήκατε στο κάλεσμά μας αυτό, και σας ευχόμεθα ολόψυχα ο καινούριος χρόνος να σας χαρίζει υγεία, ευτυχία και προκοπή σε σας και τις οικογένειες σας.

Η παρουσία σας εδώ απόψε, είναι μια ζωντανή απόδειξη πως αγαπάτε την Κόνιτσα και στηρίζετε την προσπάθεια που καταβαλλει ο Σύλλογός μας για να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των συμπολιτών μας.

Βρισκόμαστε εδώ την ώρα αυτή, όχι μόνο για να ανταλλάξουμε ευχές επ' ευκαιρία του νέου έτους, αλλά και για να εκδηλώσουμε αφ' ενός μεν την πίστη





μας στην μεταξύ των ανθρώπων αλληλεγγύη και αδελφосύνη, αφετέρου δε την έγνοια μας για τον συνάνθρωπό μας, τον γείτονα μας, τον συντοπίτη μας.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, με πολλούς και διαφόρους τρόπους, εκπέμπονται μηνύματα ατομικής ευδαιμονίας και ευζωίας. Κυρίαρχο σύνθημα, είναι η καλοπέραση του καθενός μας, χωριστά όμως από τον συνάνθρωπό μας.

Πρέπει να μας γίνει συνείδηση, πως για να προοδεύσουν μικρές κοινωνίες όπως η δική μας, χρειάζεται συλλογική προσπάθεια και δράση, χρειάζονται συλλογικά οράματα

Ο Σύλλογος μας, με την δράση του και τις ενέργειές του, αποδεικνύει έμπρακτα, την πίστη του στα ιδεώδη και τις αρχές που προάγουν το κοινό καλό, την πρόοδο και την ευημερία του συνόλου της Κονιτσιώτικης κοινωνίας.

Με τις εκδηλώσεις που κατά καιρούς οργανώνει, συμβάλλει αποφασιστικά στην διατήρηση και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Στα πράγματα της πόλης μας, σπουδαίο γεγονός θεωρούνται, οι εκδρομές που διοργανώνει ενίοτε ο Σύλλογος μας εντός και εκτός Ελλάδος. Ποιος δεν θα θυμάται για χρόνια το προσκύνημα στην Κωνσταντινούπολη, ή τις εκδρομές μας στην Κρήτη, την Θράκη, την Πελοπόννησο, τα Ιόνια και Αιγαιοπελαγίτικα νησιά, και τόσα άλλα μέρη που επισκεφτήκαμε;

Με τις περιηγήσεις μας αυτές, μας δίδεται η δυνατότητα να γνωρίσουμε πόλεις και περιοχές, παραδόσεις και

πολιτισμούς και να μοιραζόμαστε με πλήρη ισότητα, χαρές και εμπειρίες. Στόχος μας, να εμπλουτίσουμε έτι περισσότερο τις ταξιδιωτικές αυτές εμπειρίες των μελών και φίλων μας.

Πέραν όμως από αυτά, ο Σύλλογος μας τα τελευταία χρόνια με μόνα έσοδα τις συνδρομές των μελών του αλλά και με την συμμετοχή αυτών σε προσωπική εργασία, έχει αναπτύξει σημαντική δραστηριότητα στον εξωραϊσμό διαφόρων σημείων της πόλεως μας, με την κατασκευή πάρκων αναψυχής, την δενδροφύτευση, τον καλλωπισμό κομβικών σημείων και την εν γένει καθαριότητα

Η ολοένα αυξημένη παρουσία τουριστών, μεγιστοποιεί τις ευθύνες όλων μας, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο για μια καθαρή και ευπαρουσίαστη πόλη. Σύνθημα μας είναι η μηδενική ρύπανση της πόλης και του φυσικού περιβάλλοντος, η ανάδειξη χώρων πρασίνου, η απαλλαγή του κέντρου από την άναρχη και παράνομη στάθμευση αυτοκινήτων και ο εμπλουτισμός της κεντρικής μας πλατείας και άλλων κομβικών σημείων με γλυπτά και αγάλματα ιστορικής σημασίας.

Βούληση του Συλλόγου μας επίσης είναι, η λειτουργία του Λαογραφικού Μουσείου, το οποίο σήμερα αν και έχει εμπλουτιστεί αρκετά με διάφορα εκθέματα της ντόπιας λαϊκής μας ιστορίας, παραμένει τον περισσότερο καιρό κλειστό ελλείψει οικονομικών δυνατοτήτων. Ευελπιστούμε για το σκοπό αυτό, στην οικονομική αρωγή της πολιτείας και του Δήμου αλλά υπολογίζουμε και την κά-



θετη συστράτευση όλων των φορέων και της Κονιτσιώτικης κοινωνίας γενικότερα.

Με τις σκέψεις αυτές, πριν κλείσω την προσφώνηση μου αυτή, θα ήθελα να ευχαριστήσω δημοσίως, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της εκλεκτικής επιτροπής του Συλλόγου μας, τα οποία με μεράκι και μεθοδικότητα εργάζονται πάντοτε για να διεκπεραιωθούν όλες οι παραπάνω δραστηριότητες μας. Ευχαριστώ επίσης όλους τους καταστηματάρχες της πόλεώς μας οι

οποίοι ενίσχυσαν με οποιοδήποτε τρόπο την λαχειοφόρο αγορά του Συλλόγου μας αλλά και όλους όσους προμηθεύτηκαν από τα λαχεία μας για να ενισχύσουν τις εν γένει προσπάθειές μας. Ευχαριστώ ακόμα τους καλούς μας μουσικούς οι οποίοι δέχθηκαν να μας διασκεδάσουν και να λαμπρύνουν την αποψινή μας εκδήλωση χωρίς να λάβουν χρήματα από το Σύλλογό μας αλλά με μόνη την οικονομική ενίσχυση του καθενός μας.

Σας ευχαριστώ

## ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΛΑΓΚΑΔΑΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε το βράδυ του Σαββάτου 30/1/2010 σε αίθουσα της Θεσσαλονίκης η κοπή της πίτας και ο χορός της **Αδελφότητας Λαγκαδιωτών**, της οποίας η έντονη δραστηριότητα πραγματικά εκπλήσσει.

Δεν είναι και πολύ συνηθισμένο φαινόμενο για ένα χωριό με μικρό πληθυσμό -161 μόνιμους κατοίκους το 2001,

337 εγγεγραμμένους ψηφοφόρους και 192 ψηφίσαντες στις τελευταίες εκλογές- να τολμά και να διοργανώνει σε διάστημα μιας εβδομάδας δύο τέτοιες εκδηλώσεις στις δύο μεγαλύτερες ελληνικές πόλεις.

Και ειλικρινά αξίζουν θερμά **συχαρητήρια** στον **πρόεδρο της Αδελφότητας κ. Παναγιώτη Νάτσι** και στους συνεργάτες του που τον πλαισιώνουν στο Δ.Σ.

Σε μια θερμή και οικογενειακή ατμόσφαιρα παραβρέθηκαν σχεδόν 150 άτομα, στην πλειοψηφία τους Λαγκαδιώτες της Θεσσαλονίκης, μερικοί ταξίδεψαν ειδικά για την εκδήλωση από την Ήπειρο, πήραν μέρος συντοπίτες τους από τη Δροσπηγή, τη Βούρμπιανη και άλλα Μαστοροχώρια, και βέβαια ση-





μαντική ήταν η συμμετοχή των συγχωριανών μας με την παρουσία 25 ατόμων, προς τους οποίους η υποδοχή από την πλευρά και της διοίκησης της Αδελφότητας και των παρευρισκμένων ήταν **εγκάρδια και τιμητική.**

Στον χαιρετισμό του ο κ.Π. Νάτσης έκανε **ανοιχτή πρόταση προς τον Σύλλογο μας** -την οποία και μεταφέραμε προς την Διοίκηση- τα δύο σωματεία να αναλάβουν κοινή δράση για την τυπική **αδελφοποίηση των δύο χωριών**, μια που η ουσιαστική, όπως τόνισε και ο πρόεδρος του συλλόγου Καρδισιωτών Θεσ/νίκης κ. Δημ. Νάκος, βρίσκεται σε καλό δρόμο.

Με καλή περιποίηση, με ένα **εξαι-**

**ρητικό συγκρότημα δημοτικής μουσικής** από την περιοχή που έπαιζε αυθεντικά δημοτικά τραγούδια -δεν ακούστηκε ούτε ένα πανηγυρτζίδικο- και κυρίως με μια μεγαφωνική που σέβεται τον άνθρωπο και του επιτρέπει να μιλήσει με τον διπλανό του, περάσαμε όλοι μας μια ωραία βραδιά, στην οποία όχι μόνο διασκεδάσαμε αλλά και μας δόθηκε η ευκαιρία και η δυνατότητα να γνωριστούμε καλύτερα. Και για το λόγο αυτό ευχαριστούμε ιδιαίτερα την διοίκηση της Αδελφότητας και τους συγχωριανούς μας της Λαγκάδας.

*Ευχαριστώ για τη φιλοξενία  
Γ. Γούσιας Θεσσαλονίκη*

---

## **ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ - ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ**

---

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά το Δ.Σ της Αδελφότητας Λαγκαδιωτών Κόνιτσας και ιδιαίτερα τον Πρόεδρο Κ<sup>ο</sup> Παναγιώτη Νάτση ο οποίος έψαξε να μας βρει και να μας προσκαλέσει στο χορό και την κοπή της βασιλόπιτας της Αδελφότητας στην Θεσσαλονίκη όπου παραβρεθήκαμε για πρώτη φορά. Μας προσφώνησε ως τις αγαπημένες εγγονές του Παπά -Τόλη Ντίνη από τη Λαγκάδα και νιώσαμε μεγάλη συγκίνηση γιατί σ' αυτό το αντάμωμα ήταν πολλοί συγγενείς, μεταξύ αυτών και ο Α' εξάδελφος του πατέρα μου Ηλίας Ντίνης και τα παιδιά του και ο επίσης Α' εξάδελφος του πατέρα μου Περικλής Νάτσης με τα παιδιά του. Περάσαμε μια αξέχαστη βραδιά. Σας ευχαριστούμε θερμά και συγχαρητήρια για το έργο που επιτελεί το Διοικ. Συμβούλιο. *Αλεξάνδρα και Εύη Σπύρου – Ντίνη. Θεσσαλονίκη*

---



## ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΛΑΓΚΑΔΙΩΤΩΝ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

**Η** Αδελφότητα Λαγκαδιωτών Κόνιτσας έκανε εφέτος (23-01-2010) στην Αθήνα και (30-01-2010) στη Θεσσαλονίκη δύο πετυχημένους παραδοσιακούς χορούς και παράλληλα έκοψε και την βασιλόπιτα στην κάθε εκδήλωση.

Παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο καθένας μας η συμμετοχή ήταν μεγάλη. Με μεγάλη μου όμως λύπη, θα πω ότι οι περισσότεροι ήταν φίλοι και όχι συγχωριανοί και αυτό δείχνει ότι η αδιαφορία των συγχωριανών μου είναι μεγάλη και απαράδεκτη. Δεν απουσίασαν λόγω της οικονομικής κρίσης αλλά λόγω του ότι έπαψαν να νιώθουν αγάπη για τον τόπο που γεννήθηκαν και ξέχασαν την καταγωγή τους. Όμως οι καιροί αλλάζουν και δεν πρέπει να αφήσουμε τα χωριά μας να ερημώσουν γιατί μπορεί τα παιδιά μας ή τα εγγόνια μας να τα χρειαστούν περισσότερο απ' ό,τι τα χρειαζόμαστε εμείς σήμερα... « Άσβεστη φλόγα σε όλους η λατρεία για τη γενέθλια γη μας ....».

Ακολουθεί ο χαιρετισμός του Προέδρου του Δ.Σ της Αδελφότητας που περίπου ήταν ο ίδιος και στις δύο εκδηλώσεις: Αγαπητοί Φίλοι, Αγαπητοί Συγ-

χωριανοί Αγαπητέ Πρόεδρε του Πανκαρδισιώτικου Συλλόγου «Καραϊσκάκης» Στρατηγέ Κ. Νάκο, Αγαπητέ Πρόεδρε του Συλλόγου Δροσοπηγιωτών Δήμου Μαστοροχωρίων Γιώργο Κοτολούλη, Αγαπητέ κοντοχωριανέ, συμμαθητή μου στο Γυμνάσιο της Κόνιτσας, πρώην Πρόεδρε και ψυχή του Συλλόγου της Βούρμπιανης κε Δημήτρη Μήγιο.

Αγαπητέ Συνήγορε από την Καστιανή Κε Μπίμπα

Αγαπητές εγγονές του ήρωα Πάππα Τόλη Ντίνη από τη Λαγκάδα , που έπεσε τόσο άδικα στον αγώνα για την πατρίδα και που εσείς βρίσκεστε απόψε εδώ, πρώτη φορά σε χορό της Αδελφότητας. Αγαπητοί προγονικοί συγγενείς από τη Δρακότρυπα Καρδίτσας. Αγαπητέ Γιώργο Γούσια.

Η παρουσία σας εδώ απόψε, προέκυψε πιστεύω από βαθύτερη εσωτερική παρόρμηση υπαρξιακής φύσης, να ανακαλύψουμε όσο περισσότερο τις ρίζες μας. Ο άνθρωπος με το πέρασμα του χρόνου και των γενεών ψάχνει για τις καταβολές του και επιζητεί να διασυνδεθεί μαζί τους. Είναι ένας δεσμός λυτρωτικός που καταλαγιάζει τις υπαρξιακές απορίες και κάνει περισσότερο στέρεη και λιγότερο αγωνιώδη την πορεία μας προς το άγνωστο πεπρωμένο.

Αγαπητοί συγχωριανοί από τη Δρακότρυπα όπως είπα και στο χορό της Αθήνας, το προηγούμενο Σάββατο



όπου παραβρέθηκαν αρκετοί συγχωριανοί σας και περάσαμε μια αξέχαστη βραδιά, η ιστορία των χωριών μας μας κάνει να αισθανόμαστε ότι μέσα στις φλέβες μας ρέει το αίμα των προγόνων μας και αυτό μας κάνει να επιζητούμε τα παραπάνω που ανέφερα, αλλά να έχει σχέση και το αποψινό μας αντάμωμα. Εξ' αιτίας όλων αυτών το Δ.Σ της Αδελφότητας Λαγκαδιωτών κάνει πρόταση προς το Δ.Σ του Συλλόγου Ανάπλαση Δρακότρυπας, να προχωρήσουμε στις ενέργειες που θα επιφέρουν την αδελφοποίηση των δύο χωριών.

Ευχαριστούμε τον Αντιδήμαρχο του χωριού μας στο Δήμο Μαστοροχωρίων κ. Παύλο Κληματά για τον χαιρετισμό του αλλά και για την προσφορά των 100 € που μας έστειλε, τον Σύμβουλο του Δ.Σ από την Αθήνα Θ. Ντίνη και την προσφορά των 50 €, τον Πρόεδρο του χωριού μας κ. Παν. Μπλιθικιώτη και την προσφορά των 100€, που μας έστειλε. Όταν όμως μια κυρία 80 ετών περίπου από τη Λάρισα, η Λαμπρινή Νάτση, με πήρε τηλέφωνο να μας ευχηθεί, και να μου πεί το πόσο αγάπησε και πόνεσε το χωριό της και μας έστειλε 40€, ειλικρινά μας συγκίνησε και μας έδωσε δύναμη να συνεχίσουμε το Δ.Σ για καλύτερες επιτυχίες.

Ευχαριστούμε πολύ τις αγαπητές κυρίες Πηνελόπη Νάτση, Αδάμου Ανθούλα, Κληματά Μαγδαληνή, Νάτση Γαρυφαλιά, Αριστέα Μπλιθικιώτη, Φρειδε-

ρίκη Μπλιθικιώτη, Κυράτσω Μπλιθικιώτη, Ντίνη Ελένη, Ελευθερία Μπλιθικιώτη, Νάτση Αμαλία για τις παραδοσιακές πίτες, τηγανίτες και σαραγλί που μας έκαναν.

Ευχαριστούμε το Ζαχαροπλαστείο «ΝΑΤΣΗΣ» του Γεωργίου Νάτση επί της οδού Μπότσαρη για τη δωρεάν βασιλόπιτα που μας προσέφερε.

Ευχαριστούμε το Αρτοποιείο του Βασίλη Κατσιώτα για τις βασιλόπιτες που μας προσέφερε.

Επίσης τον Δημήτριο Μπλιθικιώτη του Γεωργίου ο οποίος κέρδισε στην Αθήνα τη χρυσή λίρα και την προσέφερε στην Αδελφότητα. Μπράβο του!

Ευχαριστούμε τον πρόεδρο του Συλλόγου Δροσοπηγιωτών του Δήμου Μαστοροχωρίων κο Γεώργιο Κοτολούλη για την βοήθεια που μας προσέφερε σε όλο το εκτυπωτικό υλικό αλλά και στον οργανωτικό τομέα τους, συγχαίρουμε για το πολύ ωραίο περιοδικό που εκδίδουν για το χωριό τους «Τα Καντσιώτικα».

*Αγαπητοί φίλοι,*

Η Αδελφότητα Λαγκαδιωτών που φέτος συμπληρώνει 35 χρόνια δράσης και προσφοράς επί πολλά χρόνια, ιδιαίτερα την πρώτη 20ετία, πρωτοστάτησε στην Αθήνα με τους παραδοσιακούς χορούς. Το Διοικ. Συμβ. αποφάσισε απόψε να κάνει αυτήν την εκδήλωση πιστεύοντας ότι απ' αυτό το αντάμωμα θα ξεκινήσει και πάλι η σύσφιξη των σχέ-



σεων μεταξύ μας, η γνωριμία των παιδιών μας, και αποτέλεσμα θα έχει την προσφορά στο χωριό μας, η οποία θα είναι υλικό-οικονομική και πολιτιστική και ίσως αργότερα να είμαστε εμείς που θα πρέπει να προωθήσουμε ζωτικά θέματα του χωριού μας προς τις αρμόδιες υπηρεσίες, λόγω των αλλαγών που επέρχονται στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Για να γίνουν όλα αυτά θα πρέπει να έχουμε αγάπη μεταξύ μας, να μην υπάρχουν ζηλόφθονες καταστάσεις, ακρότητες βλακώδεις και άνευ ουσίας διεκδικήσεις.

Όταν όλοι μαζί βοηθήσουμε τα Διοικ. Συμβούλια θα πετύχουμε περισσότερα από αυτά που πετύχαμε τα 35 χρόνια και τα οποία για το φτωχό και άγονο χωριό μας -ήταν πάρα πολλά - και είμαστε περήφανοι γι 'αυτό.

Έχουμε όμως την υποχρέωση να

θυμηθούμε και να τους ευχαριστήσουμε (ας είναι εκεί ψηλά) τους τρεις Προέδρους της Αδελφότητας: Αριστείδη Μπλιθικιώτη, Αχιλλέα Νάτση και Δημήτριο Μανώλη που έδωσαν, εκείνα και όλα τα χρόνια, τον εαυτό τους για να σταθεί η Αδελφότητα και να προκόψουμε.

Σας ευχόμαστε καλή διασκέδαση και καλή μας επιτυχία.

- Το Διοικ. Συμβούλιο -Στη συνέχεια ο αγαπημένος μας μπάρμπα Ηλίας Ντίνης ως ο μεγαλύτερος της βραδιάς στο χορό της Θεσσαλονίκης μας έκοψε την βασιλόπιτα.

Ευχαριστούμε όλους όσους παραβρέθηκαν και θέλουμε να τους δούμε και πάλι του χρόνου με υγεία.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.  
Παναγιώτης Φ. Νάτσης  
Θεσσαλονίκη

**@ccountant**

**Λάμπας Μάκης**  
Λογιστικά - Φοροτεχνικά

Αριστοτέλους 38 • 501 00 ΚΟΖΑΝΗ  
Τηλ. 24610 49955 - Fax: 24610 49966 • Κιν.: 6942 411090  
e-mail: lappmez@otenet.gr

**ΗΛΙΑΣ Β. ΚΟΥΚΕΣΗΣ**  
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Α.Π.Θ.

Σ. ΜΑΝΑΡΗ 2  
ΙΩΑΝΝΙΝΑ  
Τ.Κ. 453 33

ΤΗΛ.: 26510 77585  
ΚΙΝ.: 6932 430093  
e-mail: ikoyk@otenet.gr



## ΚΟΠΗ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ ΛΑΓΚΑΔΙΩΤΩΝ

Στις 14 Φλεβάρη, Κυριακή της Αποκριάς, ταξίδεψαν πολλοί Λαγκαδιώτες απο Θεσσαλονίκη, Γιάννενα, Πρέβεζα, Ηγουμενίτσα, Κόνιτσα να βρεθούμε στο χωριό μέσα σε ένα χιονισμένο τοπίο με θερμοκρασία 0°.

Αρχικά παρακολουθήσαμε τη θεία λειτουργία, και μετά κατεβήκαμε στην αίθουσα του σχολείου όπου μαζευτήκαμε όλο το χωριό για την κοπή της πίτας.

Την πίτα ευλόγησε ο πατήρ Νικόλαος ο οποίος παραβρέθηκε σε όλη την εκδήλωση και μας έδωσε μεγάλη χαρά. Επίσης παραβρέθηκαν:

Ο πάρεδρος Παναγιώτης Μπλιθικιώτης, ο τοπικός σύμβουλος Βασίλης Μπλιθικιώτης.

Μας τίμησαν με την παρουσία τους, ο Αντιδήμαρχος Παύλος Κληματάς και

ο Δημοτικός Σύμβουλος Μούσιος Χαράλαμπος καθώς και ο πρόεδρος της Αδελφότητας Νάτσης Παναγιώτης.

Μαζευτήκαμε όλοι μαζί 80 άτομα σαν μία οικογένεια, ενώ έξω χιόνιζε ασταμάτητα για χαρά των παιδιών που δεν χόρταιναν το χιονοπόλεμο.

Κάναμε και το παραδοσιακό έθιμο το «Χάσκα» με το αυγό.

Η τυχερή της πίτας ήταν η Πηνελόπη Τσιούτσιου που κέρδισε μια χρυσή λίρα.

Να ευχαριστήσω την Αδελφότητα για την προσφορά της πίτας, τον πάρεδρο για την οργάνωση και για τα ποτά που ήταν προσφορά του.

Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ στις γυναίκες του χωριού που έφτιαξαν τις πίτες, τηγανίτες, γλυκά και άλλα εδέσματα.

**Ι. ΙΑΤΡΟΥ**



**ΠΕΤΡΟΣ ΑΘ. ΠΑΝΤΟΣ**  
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

- ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ
- ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ
- ΕΜΦΥΤΕΥΜΑΤΑ
- ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ LASER

ΛΣΚΛΗΠΙΟΥ 77 Τ.Κ. 10680

Τηλ.: 210 36 30 657

### ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟ

1. ΚΟΝΙΤΣΑ, (Ιστορία και Πολιτισμός)  
Τρίτη έκδοση.
2. ΠΑΖΑΡΙΟΥ ΑΝΑΤΟΜΗ (Πολιτισμική Μαρτυρία)  
Εκδόσεις ΡΟΕΣ, «Οι Ηπειρώτες» β' έκδοση.
3. «Κι οι αργαλειοί δε δούλεψαν» εκδ. Ζαχα  
Αθήνα. Τηλ. 210 8834329

ΚΟΝΙΤΣΑ. Βιβλιοπωλείο Ν. ΠΛΟΥΜΗΣ  
ΤΗΛ. 26550 24574



## ΚΟΠΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΙΤΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Την 24η Ιανουαρίου πραγματοποιήθηκε ανάμεσα σε συμπατριώτες και φίλους στο Ξενοδοχείο ΣΤΑΝΛΕΪ η κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας του Συνδέσμου μας για το Νέον Έτος 2010.

Κατά την καθιερωμένη ομιλία ο πρόεδρος Ανδρέας Φούντος καλωσόρισε τους Βουρμπιανίτες, αλλά και τους φίλους της Βούρμπιανης που μας τίμησαν με την παρουσία τους για άλλη μια χρονιά και ευχήθηκε το Νέον Έτος 2010 να είναι για όλους χαρούμενο με υγεία, προσωπική και οικογενειακή ευτυχία. Ο τυχερός του νομίσματος εφέτος ήταν ο κ. Κώστας Κατσένης, στον οποίο δόθηκε ως δώρο ένα βιβλίο μαγειρικής με παραδοσιακές συνταγές από όλη την Ελλάδα, των εκδόσεων Φυτράκη.

Μετά την κοπή της πίτας βραβεύθηκαν οι παρακάτω επιτυχόντες στα ΑΕΙ: η Κάτσαβου Ευαγγελία, η οποία εισήχθη στο Βιολογικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών, η Τσιαμπαλή Παρασκευή, κόρη της Μαρίας Ράπου, στην Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών και ο Καραντώνας Κωνσταντίνος,

γιος της Ελένης Δάλαρη, ο οποίος εισήχθη στην Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών επίσης. Τους ευχόμαστε και πάλι καλή δύναμη και καλή πρόοδο. Τα βραβεία και το ποσόν των 200 € για κάθε μαθητή προσεφέρθησαν όπως κάθε χρόνο από τον συγχωριανό μας, ευεργέτη του Συνδέσμου μας, κ. **Χρήστο Τσούκαλη**. Τον ευχαριστούμε και του ευχόμαστε να είναι πάντα καλά.

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος συμπατριώτισσές μας προσέφεραν νοστιμότατες παραδοσιακές Ηπειρώτικες πίτες που όλοι μαζί γευτήκαμε σε μια ζεστή και χαρούμενη ατμόσφαιρα. Γευστικά γλυκά προσέφερε επίσης ο Μιχάλης Πρόσης από το δικό του ζαχαροπλαστείο. Ευχάριστη νότα στην εκδήλωση ήταν η διενέργεια Λαχειοφόρου αγοράς με όμορφα δώρα. Η συμμετοχή όλων ήταν εντυπωσιακή και όλοι έμειναν ικανοποιημένοι.

Η εκδήλωσή μας έκλεισε με ευχές για την καινούργια χρονιά και με έκδηλη την διάθεση όλων να συνεισφέρουν με όποιο τρόπο μπορεί ο καθένας για την ευημερία της αγαπημένης μας Βούρμπιανης.





## ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ - ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 23/01/10 στην Κόνιτσα και στο κέντρο «Μύλος» ο επίσης χορός του Μορφωτικού Συλλόγου Ελευθέρου. Η άρτια οργάνωση, η πολύ ζεστή ατμόσφαιρα, τα πλούσια και νόστιμα φαγητά και η θαυμάσια τοπική ορχήστρα, συνέβαλαν ώστε να γίνει ένα αξέχαστο γλέντι με αμείωτο κέφι που κράτησε μέχρι τις πρωινές ώρες.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο βουλευτής του νομού μας Θανάσης Οικονόμου, ο Δήμαρχος Μολοσσών Γιώργος Παργανάς, ο χωριανός μας Αντιδήμαρχος Γιώργος Σπανός, ο Αντιδήμαρχος Χαρίλαος Παρασκευάς, ο δημ. Σύμβουλος Νίκος Εξάρχου, ο Πρόεδρος του χωριού Νίκος Ρούβαλης, ο Πρόεδρος

του Εξωραϊστικού Συλλόγου Κόνιτσας Βασίλης Αθανασόπουλος, ο Διοικητής της Πυροσβεστικής υπηρεσίας Κόνιτσας, πολλά μέλη της Χορωδίας του Δήμου Κόνιτσας και πολλοί χωριανοί που διαμένουν στο Ελεύθερο, στα Γιάννενα και στην Κόνιτσα, καθώς και φίλοι του χωριού μας.

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Χρήστος Οικονόμου απηύθυνε στους προσκεκλημένους τον παρακάτω καιρετισμό.

Σας καλωσορίζουμε στον επήσιο χορό του Συλλόγου μας και σας ευχαριστούμε όλους που ανταποκριθήκατε στο κάλεσμα μας.

Θέλουμε ολόψυχα να σας ευχηθούμε καλή χρονιά, χρόνια πολλά με υγεία και κάθε προσωπική, οικογενειακή ευτυχία και προκοπή. Η παρουσία σας απόψε εδώ είναι



*Εκδρομή στο Ζαγόρι. Σύλλογος Ελευθέρου.*



μια ζωντανή απόδειξη πως αγαπάτε το χωριό μας και στηρίζετε την προσπάθεια που καταβάλλει ο Σύλλογός μας.

Πραγματικά ο Σύλλογος καταβάλλει σπουδαία προσπάθεια να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των χωριανών.

Με τις εκδηλώσεις που διοργανώνει, συμβάλλει στην διατήρηση και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Επίσης, συμβάλλει αποφασιστικά στην επίτευξη ενός άλλου μεγάλου στόχου που είναι το αντάμωμα των χωριανών όχι μόνο το καλοκαίρι αλλά και τώρα το χειμώνα όπου και αν διαμένουν, ώστε να εξασφαλίζεται η συνοχή του χωριού.

Όμως για να συμβούν όλα αυτά κάποιοι άνθρωποι εργάζονται μεθοδικά και αισθάνομαι την ανάγκη να τους ευχαρι-

στήσω δημόσια.

Αναφέρομαι στα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου, στους χωριανούς που με ζήλο αναλαμβάνουν κατά καιρούς να διεκπεραιώσουν διάφορες εργασίες, τους φίλους του χωριού μας αλλά και το Δήμο Κόνιτσας που μας επιχορήγησε στο παρελθόν. Και θέλουμε να πούμε στους εκπροσώπους του Δήμου να συνεχίσουν να επιχορηγούν το Σύλλογο μας γιατί στους δύσκολους καιρούς που περνάμε δε μπορεί ο Σύλλογος να στηριχθεί μόνο από τις συνδρομές των χωριανών.

Την εκτίμηση και την αγάπη μας θα σας την αποδείξουμε αρχίζοντας το πρόγραμμα μας με το τραγούδι «Σ' αγαπώ γιατί είσαι ωραία».

*Καλή σας διασκέδαση*

## **ΕΡΜΙΟΝΗ Π. ΝΤΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ**

*Δικηγόρος*

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6-8  
1ος ΟΡΟΦΟΣ  
106 79 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210 3633310-11-12  
FAX.: 210 3637894  
ΚΙΝ.: 6976 112904

**HOTEL ΑΩΟΣ**  
RESTAURANT BAR

**ΚΩΝ. ΜΠΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ**

**Ανακαινισμένο προσφέρεται και για συνεστιάσεις - βαπτίσεις κ.λπ.**

1ο χιλιόμετρο Εθνικής οδού Κόνιτσας- Κοζάνης

Τηλ.: 26550 22079 - Fax. 26550 23079

**ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ε. ΤΣΙΛΙΦΗΣ**  
ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ

*Επιστημονικός Συνεργάτης  
Α' Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών  
Νοσοκομείο Παιδων «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»*

ΙΑΤΡΕΙΟ:  
Σοφοκλή Βενιζέλου 1 • Δάφνη  
2ος Όροφος

ΤΗΛ.: 210 9750155  
ΚΙΝ.: 6932581314

**ΠΩΛΕΙΤΑΙ**

Οικόπεδο υπό ένταξη 2575 τ.μ.  
θέση «ΜΠΕΡΚΟΣ» Άνω Κόνιτσας

Πληροφορίες:

Τηλ. 26550 22779 -  
6944945006



## Η ΑΔ/ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΤΩΝ ΚΟΝΙΤΣΑΣ



Η «Αδελφότητα Μοναστηριωτών» πραγματοποίησε και φέτος την καθιερωμένη κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας της. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 24/01/2010 σε καφετέρια στον Άγιο Δημήτριο στην Αθήνα. Η προσέλευση των μελών ήταν ικανοποιητική, αν λάβουμε υπ' όψη την κακοκαιρία που επικρατούσε εκείνη την ημέρα.

Για την ιστορία να αναφέρουμε ότι το τυχερό έλαχε στην κ. Δήμητρα Ιωάννη Λέτσιου και ήταν μια εικόνα πιστό αντίγραφο της θαυματουργής εικόνας της Ι.Μ. Μολίστης. Νάναι πάντα καλότυχη.

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε τα μέλη και τους φίλους που μας τίμησαν με την παρουσία τους και να ευχηθούμε στα μέλη του Συλλόγου, τους φίλους και όλους τους χωριανούς καλή χρονιά με υγεία και δύναμη.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου



### ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Τριώροφη οικοδομή  
υπό κατασκευή  
στο Αηδονοχώρι Κόνιτσας

Πληροφ. Τηλ. 210 3707150  
Κιν. 6979971137

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ «Το Γεφύρι» Με 40 κλίνες,  
εστιατόριο, μπάρ, θέρμανση, πάρκιγκ κλπ.

Στην ειδυλλιακή τοποθεσία της γέφυρας Αώου  
στην Κόνιτσα Τηλ. 26550 23780

### *Dr. ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΓΚΟΣ*

*Οδοντίατρος - Ενδοδοντολόγος*

*Λέκτορας Οδοντιατρικής Α.Π.Θ.*

Ι. ΔΡΑΓΟΥΜΗ & ΕΓΝΑΤΙΑ  
(ΒΑΜΒΑΚΑ 1) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛ. 2310 265168  
ΚΙΝ. 6977032376

### *ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΣΑΝΟΥ-ΖΕΥΓΟΛΑ*

*Συμβολαιογράφος*

ΑΒΕΡΩΦ - ΚΟΝΙΤΣΑ  
ΤΗΛ.: 26550 22529

ΤΗΛ. ΟΙΚΙΑΣ: 26510 936  
ΚΙΝ.: 6945182799



## ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

**Α**γαπητοί συμπολίτες των τοπικών διαμερισμάτων και του Δήμου Κόνιτσας, με τη λήξη του έτους 2009, αισθανόμαστε την υποχρέωση και την ευχαρίστηση να επικοινωνήσουμε μαζί σας, και να σας ενημερώσουμε σχετικά με την πορεία των έργων που δημοπρατήθηκαν ή ανατέθηκαν στο χρόνο που φεύγει.

1. Από την αρχή του έτους 2009 στο Δήμο Κόνιτσας και τα Τοπικά διαμερίσματα, έχουν ανατεθεί **132 έργα των 7.000 € και 8 έργα των 12.000 συνολικής αξίας 1.120.000€ ( ΕΝΟΣ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥ ΕΚΑΤΟΝ ΕΙΚΟΣΙ ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΠΕΡΙΠΟΥ)**. Από αυτά έχουν εκτελεστεί και πληρώθηκαν **105 συνολικής αξίας 747.905 €** και τα υπόλοιπα **35 βρίσκονται στο στάδιο ολοκλήρωσης.**

2. Από την αρχή του έτους 2009 έχουν δημοπρατηθεί **13 έργα συνολικής αξίας 3.252.521 € ( ΤΡΙΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΔΙΑΚΟΣΙΕΣ ΠΕΝΗΝΤΑ ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑ ΕΙΚΟΣΙ ΕΝΑ)**, και είναι τα παρακάτω.

3. Ασφαλτόστρωση περιφερειακού δρόμου **Πάδων 70.000€ Δημοπράτηση 10/02/2009** ολοκληρώθηκε το 50%.

4. Αντικατάσταση στέγης δημοτικού ξενώνα και επισκευή κ. πλατείας Δ.Δ.

**Αμάραντου 58.000€ Δημοπράτηση 17/02/2009** ολοκληρώθηκε.

5. Εξωτερικό δίκτυο ύδρευσης **Δ. Κόνιτσας 500.000€ Δημοπράτηση**

**24/02/2009** έχει ολοκληρωθεί το 50%.

6. Επισκευή στέγης παλαιού Δημοτικού σχολείου **Παλαιοσελίου 29.164€**

**Δημοπράτηση 03/03/2009** ολοκληρώθηκε.

7. Διευθέτηση όμβριων κεντρικού δρόμου **Δ. Κόνιτσας 800.000€ Δημοπράτηση 24/03/2009** ολοκληρώθηκε το 30%.

8. Επισκευή κτιρίου μορφωτικού συλλόγου **Κ. Κόνιτσας 44.492 €**. **Δημοπράτηση 07/04/2009** ολοκληρώθηκε.

9. Βελτίωση ασφαλτόστρωση οδού από Αγ. Νικόλαο έως Πλατανάκια **294.304€ Δημοπράτηση 07/04/09** ολοκληρώθηκε το 30%.

10. Επισκευή στέγης Γυμνασίου Κόνιτσας **70.000 € Δημοπράτηση 14/04/2009**

Ολοκληρώθηκε.

11. Ενίσχυση εξωτερικού υδραγωγείου **Αγ. Παρασκευής 132.000€ Δημοπράτηση 28/04/2009** δεν έχει ξεκινήσει. Αναμονή άδειας δασαρχείου.

12. Ανάδειξη κέντρου ΔΔ Αγίας Παρασκευής με την κατασκευή παραδοσιακών γκαλντεριμιών, πλακόστρωτων και λιθοδομών. **242.361€ δημοπράτηση 20/10/2009** εγκατάσταση εργολάβου.

13. Ανάδειξη παραδοσιακών γκαλντεριμιών στο ΔΔ Κόνιτσας. **800.00€ δημοπράτηση 27/10/2009** εγκατάσταση



εργολάβου.

14. Επισκευή κέντρου υποδοχής και πληροφόρησης Ε. Δρυμού Βίκου Αώου γέφυρα Βοϊδομάτη ΔΔ Κλειδωνιάς. **52.200-€ δημοπράτηση 08/12/2009.** Εγκατάσταση εργολάβου.

15. Επισκευή κτιρίου λουτρών Καβασιλών και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου. **160.000 € δημοπράτηση 15/12/2009.** Εγκατάσταση εργολάβου.

## ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΓΚΡΙΘΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΠΑΝΕ ΓΙΑ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗ.

1. Έγκριση μελέτης 07/09/2009 Αξιοποίηση Εθνικού Δρυμού Αώου Προϋπολογισμού **1.150.000-€**

2. Έγκριση μελέτης 07/09/2009 Αντικατάσταση Εσωτερικού δικτύου ύδρευσης Τ.Δ. Κόνιτσας. Προϋπολογισμού **2.305.000-€**

3. Έγκριση μελέτης 07/09/2009 Αποχετευτικό δίκτυο ακαθάρτων Τ.Δ. Κόνιτσας. Προϋπολογισμού **6.500.000-€**

## 4. Έγκριση μελέτης 07/09/2009

κατασκευή παιδικών κατασκηνώσεων Δ.Δ. Πηγής. Προϋπολογισμού **2.350.000-€**

Επειδή ακούγονται μερικές φωνές να λένε ότι δεν παράγει έργο η σημερινή Δημοτική Αρχή, παρακαλούμε να μας παρουσιάσουν αντίστοιχο έργο προηγούμενων Δημοτικών Αρχών **στην πρώτη τριετία τους?** για να υπάρξει και μέτρο σύγκρισης.

Αγαπητοί συνδημότες να είστε σίγουροι πως η σημερινή αρχή προσπαθεί για το καλύτερο σε μια περίοδο που η οικονομική κρίση μαστίζει και την Πατρίδα μας. Γνωρίζουμε ότι πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη για να φθάσει ο Δήμος στο επίπεδο που του αξίζει, γι' αυτό η προσπάθεια είναι διαρκής και να είσαστε σίγουροι ότι οι στόχοι που βάλαμε θα επιτευχθούν.

**Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ**

**ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΕΞΑΡΧΟΥ**

**Ο ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ ΕΡΓΩΝ**

**ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ**



**Γεώργιος Ι. Ντάφλης**  
Πολιτικός Μηχανικός

- ΜΕΛΕΤΕΣ
- ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
- ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ
- ΑΝΤΙΠΑΡΟΧΕΣ
- ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Β. Ηπείρου 58

Τ.Κ. 44 100 Κόνιτσα

site: [homepages.pathfinder.gr/dafliis](http://homepages.pathfinder.gr/dafliis)

Τηλ.: 26550 24200

Κινητό: 697 2268128

e-mail: [gntaf@tee.gr](mailto:gntaf@tee.gr)

ΚΡΕΑΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ  
ΜΟΣΧΑΡΙΩΝ - ΑΡΝΙΩΝ - ΧΟΙΡΩΝ

**ΝΤΕΜΟΣ ΘΩΜΑΣ**

Καστανέα Κόνιτσας

Τηλ. 26550 31641- Κιν. 697418623



ΠΡΟΣ: Την Περιφέρεια Ηπείρου

Γενική Διεύθυνση Περιφέρειας

ΚΟΙΝ: α. Γενική Γραμματεία Δημ. Έργων

Χαρ. Τρικούπη 182 τ. κ. 101 78 Αθήνα

β. Δήμο Μαστοροχωρίων Πυρσόγιαννη Ιωαννίνων

γ. Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Περιφέρειας Ηπείρου

Γεώργιος Δημ.Γκιώκας

Απικής 31 τ.κ. 163 42

Ηλιούπολη Απικής

Βούρμπιανη 04-2-2010

**ΘΕΜΑ:** Κατολίσθηση τμήματος οδοστρώματος στα όρια του Δήμου Μαστοροχωρίων.

Σας γνωρίζω ότι κατάγομαι από το Χωριό Βούρμπιανη του Δήμου Μαστοροχωρίων, το οποίο επισκέπτομαι οκτώ με δέκα φορές το χρόνο.

Σύμφωνα με το επισυναπτόμενο σχεδιάγραμμα, στη διαδρομή από Κόνιτσα προς Βούρμπιανη και συγκεκριμένα στο σημείο μεταξύ της διασταύρωσης προς το χωριό "ΠΥΡΓΟΣ" και τη γέφυρα Λ/Γ Σπηλιωτοπούλου, περίπου εκατό (100) μέτρα οδοστρώματος, βρίσκεται πλέον των δέκα πέντε (15) ετών, σε ήπια κατολίσθηση, με αποτέλεσμα κάθε χρόνο το Δημόσιο, να επιβαρύνεται με αλόγιστες δαπάνες, προκειμένου να εξασφαλισθεί η ομαλή διακίνηση των οχημάτων, αφενός αυτών από και προς τα χωριά του Δήμου Μαστοροχωρίων και αφετέρου εκείνων που χρησιμοποιούν την παλαιά Εγνατία, μέσω Κονίτσης.

Στις 2 Ιανουαρίου 2010 που επέστρεψα από ολιγοήμερη απουσία μου από τη Βούρμπιανη, έκπληκτος διαπίστωσα στο εν λόγω τμήμα του οδοστρώματος, μεγάλα βαθιά ρήγματα πλάτους, πλέον των 30 εκατοστών συνεχώς αυξανόμενα, με παράλληλη υποχώρηση κατά διαστήματα του οδοστρώματος και αν είναι δυνατόν την πρόχειρη κάλυψή τους με χώμα προφανώς για να ξεγελιέται το μάτι, των διερχομένων οδηγών.

Κατόπιν των ανωτέρω και με δεδομένο ότι τα τελευταία χρόνια, από τις έντονες και συνεχείς βροχοπτώσεις, έχουν σημειωθεί αρκετές κατολισθήσεις στην πατρίδα μας, με πρόσφατη αυτή των Τεμπών, το κόψιμο της Ελλάδος στα δυο και την απώλεια από τύχη μόνον μιας ανθρώπινης ζωής, επιβάλλεται η άμεση επέμβαση δημιουργίας παράκαμψης ή γέφυρας, για να μην βρεθούμε λόγω της αδιαφορίας-επιπολαιότητας των αρμοδίων υπηρεσιών του κράτους, στη δυσάρεστη θέση να θρηνήσουμε την απώλεια ανθρώπινων ζωών και την αποκοπή των χωριών του Δήμου Μαστοροχωρίων, από την Κόνιτσα και τα Ιωάννινα.

Επιπρόσθετα ως Δημότης Μαστοροχωρίων, που κάνω πλέον των πενήντα διελεύσεων το χρόνο, από το εν λόγω τμήμα του επαρχιακού δρόμου, παρακαλώ όπως μου γνωρίσετε αν πρέπει να αισθάνομαι ασφαλής (με έχει κυριέψει ένας έντονος φόβος) ή κάποια στιγμή που θα διέρχομαι με το αυτοκίνητό μου και το έδαφος θα έχει μουλιάσει από τις επί πολλά μερόνυχτα βροχοπτώσεις, μπορεί να βρεθώ ξαφνικά θαμμένος κάτω από εκατοντάδες τόνους λάσπης.

Τα παραπάνω σας γνωρίζω, για τις δικές σας παραπέρα ενέργειες.



## **Απάντηση από Γεν. Δ/ση Περιφέρειας**

ΘΕΜΑ : Απάντηση σε αίτηση

ΣΧΕΤ.: Έγγραφο της ΝΑ Ιωαννίνων/ΔΤΥ με αρ. 379/13.1.10

Απαντώντας στην από 13.1.10 αίτηση σας, την οποία μας διαβίβασε η Δ.Τ.Υ Ιωαννίνων με το σχετικό σας έγγραφο, σας πληροφορούμε τα εξής: Στο αναφερόμενο σημείο της κατολίσθησης κάνουμε συνεχείς παρεμβάσεις με τα συνεργεία μας ή με εργολαβίες για την προσωρινή αποκατάσταση του προβλήματος, το οποίο πράγματι το τελευταίο χρονικό διάστημα παρουσιάζει επιδείνωση.

Έχουμε ζητήσει δε πίστωση 1.500.000,00 € για να το αντιμετωπίσουμε μετατοπίζοντας τον άξονα της οδού ανάντι. Η λύση αυτή δεν εγγυάται την οριστική επίλυση του προβλήματος, το οποίο σύμφωνα με μελέτη που έχει συνταχθεί απαιτεί την κατασκευή γέφυρας και σήραγγας και έχει προϋπολογισθεί στα 67.000.000,00 €

Εσωτερική Διανομή

α) χρονολ. αρχείο

β) φάκ. 4.17.4 (σχ.φάκ.)

ΜΕΕΓΓ/ΠΗ

Ο Προϊστάμενος Διεύθυνσης

Δημήτριος Αναγνώστου

Πολιτικός Μηχανικός

Στη συνέχεια του σχετικού (β), σας γνωρίζω ότι με το σχετικό (α) εγώ δεν ζήτησα να μου γνωρίσετε τις ενέργειές σας, που ομολογουμένως είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Όμως μου προκαλεί εντύπωση το γεγονός, ότι δεν έγιναν από τις αρμόδιες υπηρεσίες οι απαιτούμενες ενέργειες, για την οριστική επίλυση του προβλήματος, τότε που η κατολίσθηση είχε πρωτοεμφανιστεί, δεδομένου ότι στο εν λόγω τμήμα, άρχισε η κατολίσθηση πλέον των 25 ετών.

Ζήτησα συγκεκριμένα από την αρμόδια υπηρεσία, να με διαβεβαιώσει (μετά και από την υποτιθέμενη παράκαμψη που έγινε επάνω στο ίδιο έδαφος που βρίσκεται σε συνεχή κατολίσθηση και θα έχει την ίδια τύχη), αν πρέπει να αισθάνομαι ασφαλής, όταν διασχίζω με το αυτοκίνητό μου, το εν λόγω τμήμα του οδοστρώματος, γιατί σε αντίθετη περίπτωση, θα πρέπει να τοποθετηθεί μια πινακίδα, που να ενημερώνει τους οδηγούς, ότι τα επόμενα 150 μέτρα είναι επικίνδυνα και τα διασχίζετε με δική σας ευθύνη.

Επιπρόσθετα θεωρώ, ότι με την έντονη ανησυχία μου, δεν έχω την αίσθηση ότι υπερβάλλω, όταν καθημερινά ακούμε αυτά που συμβαίνουν στον πλανήτη μας, λόγω αλλαγής του κλίματος, που έχει σαν συνέπεια, από τις επί πολλά μερόνυχτα έντονες βροχοπτώσεις, να μουλιάζει το σαθρό έδαφος και να βρίσκονται κάτω από τις λάσπες σπίτια και γιατί όχι στο συγκεκριμένο τμήμα του οδοστρώματος, να μην έχει την ίδια τύχη και ένα διερχόμενο αυτοκίνητο, που θα βρεθεί στο σημείο αυτό τη λάθος ώρα.

Τα παραπάνω σας γνωρίζω, για τις δικές σας παραπέρα ενέργειες.

**Γ. ΓΚΙΩΚΑΣ**



## ΕΙΛΗΣΕΙΣ

Την παραμονή της Πρωτοχρονιάς ο Εμποροεπαγγελματικός Σύλλογος Κόνιτσας μοίρασε δώρα στα μικρά παιδιά στην κεντρική πλατεία της πόλης.

Στην ίδια πλατεία με πυροτεχνήματα και μουσική υποδέχτηκαν τον καινούριο χρόνο Κονιτσιώτες και φιλοξενούμενοι που είχαν γεμίσει ξενοδοχεία και νοικιαζόμενα.

- Αρκετές βροχές και χιόνια στα βουνά έπεσαν κατά το πρώτο δεκαήμερο του Γενάρη και στη συνέχεια πτώση της θερμοκρασίας.

- Στις 16/01/10 η Προοδ. Ένωση Πυρσόγιαννης πραγματοποίησε την καθιερωμένη χρονιάτικη εκδήλωση -αντάμωμα των χωριανών και γλέντι.

- Στις 28/01 η χορωδία του Π.Κ.Δ.Κ. έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα στην Κόνιτσα.

- Στις 24/01 την πρωτοχρονιάτικη πίτα έκοψε ο Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας.

- Στις 29/11 έγινε από το κ. Δημ. Κούσιο η απονομή του «Εριφιλείου επάθλου σε εκδήλωση στην αίθουσα του Δημαρχείου».

- Την 1/02/10 έγινε στο Κ.Π.Ε.Κ. εκδήλωση όπου η υπεύθυνη του Κέντρου κ. Κατερίνα Τσούβαλη ανέπτυξε το θέμα: «Εξοικονόμηση ενέργειας στα κτήρια». Ακολούθησε συζήτηση και το κόψιμο της πρωτοχρονιάτικης πίτας.

- Άγριος μας ήρθε ο Φλεβάρης με χιόνια στα βουνά και παγωνιά (-7°).

- Στις 8/02 έγινε στο κέντρο «Μύλος» ο χορός του Συλλόγου Γυναικών Κόνιτσας με αρκετή συμμετοχή και μεγάλη επιτυχία.

- Αρκετός κόσμος επισκέφτηκε την Κόνιτσα στις αποκριάτικες γιορτές και τα ξενοδοχεία, ξενώνες κ.λ. δούλεψαν.

Παρά τη χιονόπτωση της Κυριακής οι καρναβαλιστές συγκεντρώθηκαν στην πλατεία όπου απόλαυσαν το θέαμα και πολλοί επισκέπτες.

- Στην Πηγή λόγω καιρού γιορτάστηκε η Αποκριά σε κλειστό χώρο με γλέντι σε ζεστή οικογενειακή ατμόσφαιρα που θύμιζε παλιούς καιρούς.

- Το βράδυ της Κυριακής στο συνηθισμένο σημείο, στα Πλατανάκια, άναψε ο «Φανός» παρά τον άσχημο καιρό.

- Αρχαιρεσίες έγιναν στο Κ.Ε.Φ.Ο. Κόνιτσας. Εκλέχτηκαν πρόεδρος ο Νικόλαος Παπαβασιλείου. Μέλη η Ειρήνη Χρηστίδη και ο Παναγιώτης Ζαχαρόπουλος.

- Στις μέρες μας που ο ξενόφερτος τρόπος ζωής και η λεγόμενη «παγκοσμιοποίηση» (γράφει κοσμοχαλασιά) βρίσκεται στο zenίθ, υπάρχουν ακόμα ΑΝΘΡΩΠΟΙ.

Έτσι, ο συμπατριώτης μας Γιώργος Χ. Κοντοδήμος από το Κεράσοβο κληροδότησε στην Αδ/τα του χωριού του όλη την ακίνητη περιουσία που είχε στο Καματερό Αττικής. Ο Γ.Κ. απεβίωσε τον Ιούνιο του 2009. Οι συγχωριανοί του πρέπει να είναι ευγνώμονες και περήφανοι για τον ευεργέτη τους.

- Το Κ.Π.Ε. Κόνιτσας σε συνεργασία



με το Δήμο άρχισαν τη λειτουργία του Πάρκου ανακύκλωσης στην πλατεία Φριζή. Εκεί θα συγκεντρώνονται, χαρτί αλουμίνιο, γυαλί, πλαστικά και ηλεκτρικές συσκευές για ανακύκλωση. Ας φροντίσουμε όλοι μας να εναποθέτουμε εκεί αυτά τα άχρηστα υλικά, βοηθώντας έτσι το περιβάλλον για το καλό του εαυτού μας.

Με πολλές βροχές και χιόνια στα βουνά μας έφυγε και ο Φλεβάρης, ενώ δειλά δειλά άρχισαν ν' ανθίζουν οι αμυδαλιές, προαναγγέλλοντας τον ερχομό της άνοιξης.

• Στις 27-28/02 έγινε στην Κάτω Χώρα Ναυπακτίας η ετήσια συνάντηση Ορειβ. Συλλόγων Δυτ. Ελλάδας και Ηπείρου. Συμμετείχαν και μέλη του Ορειβ. Συλλόγου Κόνιτσας. Ήταν μια επιτυχημένη εκδήλωση και αξίζουν τα συγχαρητήρια στον διοργανωτή Σύλλογο Ναυπάκτου και στον δραστήριο πρόεδρο του Β. Κατσιγιάννη



## Ημερολόγια 2010

Πολλά τα ημερολόγια Συλλόγων και Αδ/τήτων που κυκλοφόρησαν κι εφέτος.

Λάβαμε το ημερολόγιο της Αδ/τας Δροσοπηγιωτών αφιερωμένο στις γιορτές του χωριού.

Γίνεται συνοπτική αναφορά στα έθιμα και τις γιορτές με πολλές φωτογραφίες που φέρνουν στο νου νοσταλγικές αναμνήσεις.

• Στο νερό είναι αφιερωμένο το ημερολόγιο του Συνδέσμου Αδ/τας Οξυάς με πλούσιο φωτογραφικό υλικό από βρύσες του χωριού που κελαρύνουν σε ρεματιές χαρίζοντας στους ανθρώπους δροσιά στο καλοκαιριάτικο λιοπύρι.

• Πλούσιο σε φωτογραφίες και κατατοπιστικό κείμενο είναι και το ημερολόγιο του Μ.Ο.Σ. Βρυσοχωρίου με τη λιθογλυπτική σε σπίτια και εκκλησίες του χωριού. Είναι άξιοι συγχαρητηρίων, σύλλογοι και αδελφότητες.

Περιοδικά και εφημερίδες που λάβαμε:

- «ΗΠΕΙΡ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ» τευχ. 318
- «Ελεύθερο Πνεύμα» τ. 152-153
- «ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ» τ. 167 της Ε.Ε.Λ.
- «Παρουσία» τ. 49 της Ε.Α.Λ.
- «Το Ζαγόρι μας» . 379
- «ΠΥΡΡΟΣ» τ. 47.
- «ΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ»
- «Ζαγορισιακά Νέα»
- «ΚΕΡΑΣΟΒΟ» τ. 112
- «ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΒΡΥΣΟΧΩΡΙΟΥ» τ. 69
- «Η φωνή των παλαιοχωριτών» τ. 120



## ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

### ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ:

Στις 4/8/09 ο Γιώργος και η Παναγιώτα Κυριζόγλου απόκτησαν κοριτσάκι στην Κόνιτσα.

- Στις 17/8/09 ο Σωτήρης Σακάς και η Παναγιώτη Μούρτου απόκτησαν αγοράκι στην Άμφισσα.

- 7/1/10 Ο Στέλιος και η Ιωάννα Αγακίδη απόκτησαν αγοράκι στην Αθήνα.

- Στις 12/01/10 ο Παναγιώτης και η Αγλαΐα Ζαχαράκη απόκτησαν κοριτσάκι στην Αθήνα.

- Ο Παναγιώτης Κοτσιάφτης και η Ελένη Τσέφου απόκτησαν στις 24/01/10 κοριτσάκι στα Γιάννινα.

- Στις 14/02/10 ο Χάρης Σιάμπαλος και η Ελένη Καραφέρη απόκτησαν κοριτσάκι στην Άρτας.

### ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ:

Στις 30/01/10 ο Χρόνης και η Μαρία Σίββα βάπτισαν την κορούλα τους στην Κόνιτσα. Όνομα Αναστασία.

### ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ:

Στις 2/01/10 έγιναν στην Κόνιτσα οι αρραβώνες του Γεωργίου Χατζηκωνσταντίνου και της Ιωάννας Φ. Τσιάμη.

### ΓΑΜΟΙ:

Στις 27/12/09 έγιναν στην Καλαμάτα οι γάμοι του Μιχάλη Μήτσιου και της Αγγελικής Γυφτεά.

### ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ:

Στις 6/12/09 ο Χαράλαμπος Ζήκος από τη Βούρμπιανη, στην Αθήνα, ετών 104.

- Στις 31/12/09 ο Δημήτριος Λώλος, ετών 81 στην Κόνιτσα.

- Την 1/01/10 η Όλγα Σέρρα, ετών 98, στην Κόνιτσα.

- Στις 4/01/10 η Ευδοκία Βρυζώνη, ετών 80, στην Πουρνιά.

- Στις 6/01/10 ο Θεοδόσιος Ντακοβάνος, ετών 76, στην Αγ. Παρασκευή.

- Στις 8/01 ο Δημήτριος Κυρολίβανος, ετών 84, στην Κόνιτσα.

- Στις 20/01 η Ελένη Καφέ, ετών 81, στην Πουρνιά.

- Στις 22/01 η Ελευθερία Τόζιου, ετών 67, στην Κόνιτσα.

- Στις 22/01 ο Ελευθέριος Γεράσης, ετών 67, στον Πύργο.

- Στις 26/01 ο Αθανάσιος Τάτσης, ετών 78, στο Αίγιο.

- Στις 30/01 ο Μιχαήλ Κύρκος, ετών 79, στην Κόνιτσα.

- Την 1/02 ο Δημήτριος Α. Οικονόμου, ετών 70, στο Δίσπρατο.

- Την 1/02 η Μαρίνα Κατσάρη, ετών 80, στην Κόνιτσα.

- Στις 3/02 η Πανάγιω Μήτση, ετών 90, στην Κόνιτσα.

- Στις 6/02 η Αγλαΐα Σιούτη, ετών 100, στην Κόνιτσα.

- Στις 6/02 ο Νικόλαος Καλούδης, ετών 67, στην Κόνιτσα.

- Στις 14/02 ο Ιωάννης Γαϊτανίδης, ετών 77, στην Κόνιτσα.

### ΜΝΗΜΕΣ:

Η οικογένεια Αποσ. Βαζούκη από το Νικάνορα, στη μνήμη του γιού τους Δη-



μπριού που έφυγε πριν από επτά χρόνια (15 Φλεβάρη) από τη ζωή, προσφέρει 100€ στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» και 100€ στο Γηροκομείο. Άλλα 50€ προσφέρει στο Γηροκομείο στη μνήμη του αδελφού του Χρήστου Βαζούκη.



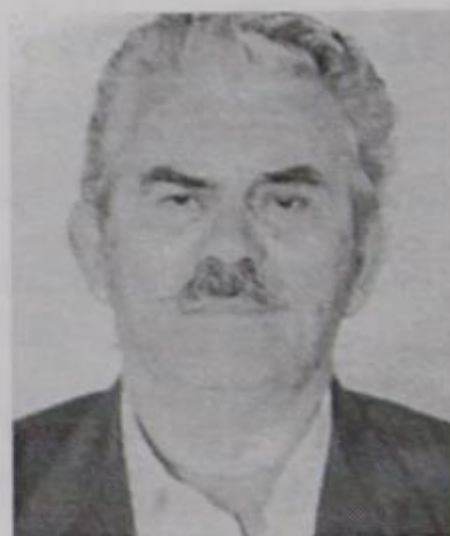
- Η Χρυσάνθη Σπύρου, σαράντα μέρες από τον αιφνίδιο θάνατο του συζύγου της Βασίλη, προσφέρει στο περιοδικό μας 100€.

- Ο Γιώργος Κρυστάλλης και τα παιδιά του στη μνήμη της συζύγου και μητέρας Σοφίας που απεβίωσε στις 8/11/01 σε ηλικία 74 ετών, του αδελφού του Κων/νου που απεβίωσε στις 28/02/03 σε ηλικία 76 ετών και του Δημητρίου Κυρολίβανου, συζύγου της αδελφής τους Σοφίας, που απεβίωσε στις 8/01/10 σε ηλικία 84 ετών, προσφέρουν στα εξωκκλήσια Αγ. Βαρβάρα, Αγ. Παρασκευή 120€ και 50€ στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ».

- Στη μνήμη της συζύγου μου Καλλιόπης, ένα χρόνο από τότε που έφυγε από τη ζωή και στη μνήμη της Βασιλικής Δ. Κρέτση, προσφέρω στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» 30€.

ΒΑΣ. ΠΡΟΚΟΣ

Στις 8 Γενάρη του 2010 έφυγε από κοντά μας για το μακρινό ταξίδι ο Δημήτριος Κυρολίβανος σε ηλικία 84 ετών,



σύζυγος, πατέρας, παππούς, αδερφός, συγγενής και φίλος.

Η σύζυγος Σοφία, στη μνήμη του προσφέρει 30€ στο περιοδικό μας.

Ας είναι ελαφρύ το κώμα που τον σκεπάζει.

Αιωνία η μνήμη του!

Η οικογένειά του.

## † Βελλά Δωροθέα του Ιωάννη



Στις 2 Φεβρουαρίου το 2010 έφυγε από κοντά μας η αγαπημένη μας αδελφή Βελλά Δωροθέα του Ιωάννου. Η Δωροθέα γεννήθηκε το 1939

στο χωριό Κάντζικο (Δροσοπηγή) Κόνιτσας. Η Δωροθέα είναι από τα παιδιά του πολέμου και της πείνας που περάσαμε τον καιρό του 1941-1942 κι όπως η ίδια ταχτικά έλεγε: μετά την πείνα 1941-1942 και 1946 εμείς τυχαία μείναμε στη ζωή...»

Τον καιρό του εμφυλίου πολέμου μαζί με τ' άλλα τρία αδέρφια της πήραμε το δρόμο της αναγκαστικής προσφυγιάς και με το «Παιδομάζωμα» του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας περάσαμε στη «Λαϊκή Δημοκρατία της Αλβανίας και δια μέσου της Γιουγκοσλαβίας βρεθή-



καμε στη Λ.Δ. της Ρουμανίας, όπου μας δεχθήκανε σαν τα παιδιά τους, με εξαιρετική περιποίηση και υπέροχη ιατρική περίθαλψη, διότι τα περισσότερα παιδιά από μας ήρθαμε άρρωστα μετά από τις ταλαιπωρίες του πολέμου και τα βάσανα του δρόμου.

Στη Λ.Δ. της Ρουμανίας φοίτησε στο Λύκειο που το διέκοψε. Ύστερα από πολλά χρόνια χωρισμού, μάθαμε πως οι γονείς μας είναι ζωντανοί, περάσαμε στη Σοβιετική Ένωση, στην πόλη Τασκένδη του Ουζμπεκιστάν, η συνάντησή μας αυτή δεν περιγράφεται.

Εδώ η Δωροθέα τελείωσε το Λύκειο και εισήχθηκε στο Πανεπιστήμιο της πόλης Καζάν του Ταζαρσάν στη Σχολή Χημείας απ' όπου το 1962 με άριστα αποφοίτησε από τη Σχολή παίρνοντας τον τίτλο του Μηχανικού Χημείας και την ίδια χρονιά διορίστηκε σ' ένα από τα μεγαλύτερα εργοστάσια της πόλης Καζάν της Αυτόνομης Δημοκρατίας του Ταζαρσάν, όπου εργάστηκε ως τη μέρα που πέρασε σε σύνταξη.

Η Δωροθέα παντρεύτηκε τον Ευγένιο Γκάλκιν με τον οποίο απόκτησε δύο χαριτωμένα παιδιά την Αελίζα και τον Στέργιο.

Η Ελλάδα ήταν η αγάπη της διότι δεν τη χόρτασε ούτε όταν ήταν παιδί, μα ούτε και στην υπολοιπή ζωή της, έτσι κι έμεινε στην ξενιτειά στα έρημα τα ξένα.

Στην κηδεία της που έγινε στη μακρινή Καζάν και κάτω από 30 βαθμούς κρύο, παρακάλεσε τα δυο παιδιά της και μετά την εκκλησιαστική λειτουργία

ως την ώρα του ενταφιασμού της να τη συνοδεύει και ν' ακούγεται ελληνική μουσική και ιδιαίτερα η μουσική του Μίκη Θεοδωράκη που είχε την τύχη να τον γνωρίσει σε μια συναυλία που έδωσε ο μεγάλος μας βάρδος στην Καζάν.

Στη μνήμη της τ' αδέλφια της Βελλά Αλεξάνδρα, Βελλά Βεργινία και Βελλάς Γεώργιος προσφέρουν στο περιοδικό «Κόνιτσα» 10 €.

## † Στον Κώστα ή Ντίνο Σπ. Ξεινό



Στις 25 του μηνός Ιανουαρίου συμπληρώνονται τρία χρόνια από το θάνατο του γιού μας Κώστα, τρία χρόνια χωρίς το γιό μας, χωρίς το

βλαστάρι μας, το αποκούμπι μας, την αγάπη μας.

Έφυγε ο γιός μας και έφυγε για ημάς ο κόσμος όλος. Έφυγε η χαρά μας, η ζωή μας όλη.

Δεν μπορούμε ακόμη Ντίνο μου να το πιστέψουμε ότι έφυγες. Νομίζουμε πως ακόμα βρίσκεσαι κοντά μας και μας προσπατεύεις. Σε περιμένουμε να έρθεις στο δωμάτιο που πηγαίναμε να κοιμηθούμε να μας βάλεις το φωτάκι της νύχτας στην πρίζα και το πρωί να μας φέρεις τον καφέ, που τόσο σ' άρεσε να μας φτιάχνεις.

Όλα αυτά είναι πλέον όνειρα για μας. Δεν πρόκειται να σε αντικρύσουμε



ποτέ. Δεν πρόκειται να ακούσουμε τη φωνή σου ξανά, να δούμε το χαμόγελό σου, την αγάπη σου για τους γονείς σου, για την κόρη και τη γυναίκα σου, που τόσο αγαπούσες, την αδελφή σου, τις ανεψιές σου, και όλους σου τους συγγενείς.

Όσα χρόνια και αν περάσουν δεν πρόκειται να σε ξεχάσουμε ποτέ, δεν πρόκειται να φύγεις από την σκέψη μας μέχρι τότε που θα έλθουμε κοντά σου.

Όποιο δωμάτιο κι αν ανοίξουμε εδώ στο σπίτι της Αθήνας, βλέπουμε το πρόσωπό σου και ζούμε την αγωνία των τελευταίων σου ημερών που έφυγες για την αιωνιότητα.

Η ψυχή σου αγόρι μου βρίσκεται ανάμεσα στους αγγέλους, γιατί ήσουν και εσύ εδώ στη γη ένας άγγελος.

Αγόρι μου, η μάνα σου κι εγώ θα σε θυμόμαστε ΑΙΩΝΙΑ

Ο πατέρας σου ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΞΕΙΝΟΣ

## † Στον Πέτρο Γκίκα



25η Νοεμβρίου ημέρα Τετάρτη του 2009, λέω στη σύζυγό μου, πάμε Κόνιτσα. Είχα μήνες να την επισκεφθώ. Εκεί έμαθα την απώλεια του αγα-

πητού και γείτονα Πέτρου Γκίκα. Τι ήταν εκείνο που χωρίς να ξέρω με τράβηξε ντε και καλά και για κανέναν λόγο να πάω και να παρεβρεθώ στην κηδεία;

Το ένστικτό μου; Η αγάπη που του έτρεφα; Όλα μαζί. Ήταν υπέροχος άνθρωπος. Συνηθίζεται στους επώνυμους να παραθέτουν στο τέλος της ζωής, πολλούς τίτλους και αραδιάζουν πολλά που ίσως και τους άξιζαν.

Ο άσημος Πέτρος είχε ΑΓΑΠΗ και ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ. Την αγάπη του την έδινε απλόχερα σ' όλους και η οικογένεια που άφησε με τα πολλά εγγόνια είναι αξιόλογη. Ανταμώναμε σχεδόν πάντα τα τελευταία χρόνια στο δρόμο κοντά στα Πλατάνια. Με κοιούσε με κείνα τα διαπεραστικά του μάτια και πολλές φορές χωρίς να μιλούσε μου έλεγε πολλά. Κι όταν αποφάσιζα να φύγω και απομακρυνόμουν λίγα μέτρα, μου πέταγε την κλίτσα, όχι σαν γάντι για καυγά, αλλά για αγάπη που έτσι ήθελε να την εκδηλώσει. Το σπίτι μου ήταν σπίτι του κι όταν έβλεπε φως στα παράθυρα ή το αυτοκίνητο έξω από την πόρτα, έμπαινε και εναπόθετε όλα του τα αισθήματα. Αν δε τύχαινε και τον είχε επηρεάσει το τσίπουρο λίγο παραπάνω, τα φιλιά και τα καλά του λόγια περίσσευαν. Δεν θα ξανακούσω το "ώ Μπούνανα" και το "μπουκοβίνε". Όλοι για τους γονείς τους είναι υπερήφανοι. Εσείς, Γιώργο με τη σύζυγό σου Σοφία που τον είχατε και τον φροντίζατε μαζί με την Αριστέα που ήταν δίπλα, καθώς και Ειρήνη, Κώστα και Γρηγόρη, να είστε περισσότερο. Κι αν πολλοί ξεκίνησαν με ελάχιστα αυτός άρχισε μόνος από το μηδέν. Κλείνοντας θα σου ταίριαζε Πέτρο μία παράφραση του Καζαντζάκη «Δεν είχα τίποτε, έφτιαξα οικογένεια, έδωσα αγάπη».



Νοερά σου καταθέτω ένα στεφάνι από έλατο, λίγο πεύκο και κέδρο, από γράβο και ασφάκα, δεν σου έβαλα δάφνη γιατί αυτή την κατέκτησες στον αγώνα της ζωής.

ΠΕΤΡΟΣ ΘΩΜΑ ΜΠΟΥΝΑΣ

### † π. Φώτιος Αντωνιάδης (1918-2010)



Πλήρης ημερών έφυγε για την αιωνιότητα την 1-1-2010 ο πολυσέβαστος συνταξιούχος Ιερέας της Μητροπόλεώς μας πατήρ Φώτιος Αν-

τωνιάδης, τέως εφημέριος της ενορίας Οξυάς Μαστοροχωρίων. Η είδηση του θανάτου του προκάλεσε βαθιά συγκίνηση σε όλους τους χωριανούς μας αλλά και στους κατοίκους του Δ. Δ. Λαγκάδας όπου είχε διατελέσει και εκεί για αρκετά χρόνια εφημέριος. Η εξόδιος ακολουθία εψάλει στις 2-1-2010 στον ΙΝ.Αγίου Δημητρίου Οξυάς με τη συμμετοχή αρκετών ιερέων της Μητροπόλεώς μας και πλήθος κόσμου. Ήμασταν όλοι εκεί για να τον αποχαιρετήσουμε και να πάρουμε την ευχή του για τελευταία φορά. Ο παπα-Φώτης χειροτονήθηκε κληρικός το καλοκαίρι του 1952 από τον αοίδιμο Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως κ. Δημήτριο και διακονούσε μέχρι την συνταξιοδότησή του αρχικά στη Λαγκάδα και μετά στην Οξυά Από τη φύση του ήταν άνθρωπος

δραστήριος με πλούσια πνευματική δράση και καθ' όλη την ιερατική του σταδιοδρομία εργάστηκε αθόρυβα σ' όλους τους τομείς της εκκλησίας μας. Όπου και αν βρέθηκε, όπου και αν στάθηκε πρόσφερε από καρδιάς ό,τι ήταν δυνατό. Στο πρόσωπό του συναντούσες τα στοιχειώδη γνωρίσματα της ανθρωπιάς και της καλοσύνης που ομορφαίνουν και γλυκαίνουν τις ανθρώπινες σχέσεις. Τον διέκρινε η σεμνότητα, η σύνεση, η πραότητα, η ειλικρίνεια και η αγάπη. Εκείνο το ζεστό χαμόγελο που φώτιζε το πρόσωπό του ενέπνεε εμπιστοσύνη σ' όποιον τον πλησίαζε. Πρόθυμος, επιμελής και ταπεινός λειτουργός του Υψίστου είχε κερδίσει την αγάπη και την εκτίμηση όλων. Εργατικός, ευγενής φιλότιμος και φιλομαθής παρακολουθούσε τα πάντα με προσοχή και ενδιαφέρον. Η χαρά του ήταν να εξυπηρετεί χωρίς ποτέ να υπολογίσει τον προσωπικό του κόπο. Εκτός όμως από τα παραπάνω, ο παπα Φώτης είχε βαθιά ευσέβεια, άδολη πίστη και αγάπη στο Θεό. Την αγάπη αυτή την διάβαζες στη σεμνή Θεία Λειτουργία που τελούσε, την υποπευόσουν στην γλυκύτητα και την πραότητα με την οποία αντιμετώπιζε τις κάθε λογής δυσκολίες, την ψηλαφούσες στην ανεξικακία και την ευγνωμοσύνη του, στην αρχοντική αλλά και σεμνή φιλανθρωπία που τον διέκριναν. Ο παπα-Φώτης βίωνε πραγματικά τα πιστεύω του. Ο Θεός όμως ως εδώ επέτρεψε την διακονία του στο επίγειο θυσιαστήριο και τον κάλεσε να



συνεχίσει την διακονία του στο επουράνιο θυσιαστήριο.

Το εκκλησιαστικό συμβούλιο Οξυάς, στο οποίο έχω την τιμή να είμαι μέλος τίμησε προ διετίας με μια σεμνή και απέριπτη εκδήλωση που πραγματοποιήσε, τον αοίδιμο ιερέα για την προσφορά και το έργο του στην εκκλησία του χωριού. Συνεχίζει όμως να τον τιμά μνημονεύοντάς τον για πάντα στις τελούμενες Θ. Λειτουργίες.

Πολυσέβαστε γέροντά μας, όσο ζούμε θα ζεις στις καρδιές μας. Σε παρακαλούμε όμως τώρα που αναπαύεσαι κοντά στο Νυμφίο Χριστό τον οποίο τόσο νγάπησες, να τον ικετεύεις να τύχουμε του ελέους του για να αξιωθούμε να συναντηθούμε όλοι μαζί στην επουράνια Βασιλεία του. Αιωνία σου η μνήμη σεμνέ λευίτη.

**Βασίλειος Γ. Αθανασόπουλος**

---

## Ευχαριστήριο

Ευχαριστούμε όλους, όσοι μας συμπαραστάθηκαν με οποιονδήποτε τρόπο στο βαρύ πένθος μας για το θάνατο της αγαπημένης μας συζύγου, μητέρα, κόρης και αδελφής μας.

**ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΚΟΥΡΟΥ-ΜΕΣΣΗ**

((1969-2009))

Λάρισα 26-10-2009

Ο Σύζυγος: Στέργιος Μεσσής

Η κόρη: Ελισάβετ Μεσσή

Οι γονείς: Κούρου Κική-Ιωάννης

Ελισάβετ Μεσσή

---

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Για τα Κοινωνικά οι ενδιαφερόμενοι ας μας ενημερώνουν εγκαίρως και λεπτομερώς για να μην υπάρχουν ελλείψεις και παραλείψεις.

Οι νεκρολογίες να είναι σύντομες (1-2 σελίδες).



## Συνδρομές

|                             |     |                              |    |
|-----------------------------|-----|------------------------------|----|
| Παρασκευάς Οδυσ. Αυστραλία  | 30  | Κίτσιος Χριστοφ. Αθήνα       | 20 |
| Μπακόλας Αποστ. U.S.A.      | 30  | Γαλάνη Ελένη Αθήνα           | 50 |
| Μπακόλα Ελένη U.S.A.        | 30  | Χατζηνικολάου Νίκος Θεσ/νίκη | 40 |
| Μπακόλας Σωτ. U.S.A.        | 30  | Κολιού Νεραντζιά Θεσ/νίκη    | 15 |
| Πηγαδάς Πέτρος Αυστραλία    | 85  | Παππά Μάγδα Θεσ/νίκη         | 20 |
| Παπαδογιαννάκη Σοφία U.S.A. | 85  | Λύρας Δημήτρης Θεσ/νίκη      | 25 |
| Μήτσιου Μαρία Γερμανία      | 30  | Ζδράβος Γιάννης Θεσ/νίκη     | 15 |
| Γκότζος Βασ. Ελβετία        | 30  | Γκούντας Πασχ. Θεσ/νίκη      | 15 |
| Κούσιος Δημ. Αθήνα          | 100 | Κούνδουρου Ελένη Θεσ/νίκη    | 15 |
| Γκιώκας Γεώργιος Αθήνα      | 20  | Λισγάρας Δημ. Γιάννινα       | 15 |
| Κελεριάν Αθαν. Αθήνα        | 20  | Βλάχου Αμαλία Γιάννινα       | 15 |
| Κιτσαντά Ελευθερία Αθήνα    | 15  | Τζιάλλας Ιωάννης Γιάννινα    | 20 |
| Λάππας Παναγ. Αθήνα         | 15  | Λάμπρου Αλεξία Γιάννινα      | 30 |
| Καραγιάννης Σπυρ. Αθήνα     | 15  | Στάγιος Γρηγ. Γιάννινα       | 20 |
| Τσούκας Χαραλ. Αθήνα        | 20  | Γαράφα Χαρά Γιάννινα         | 50 |
| Βλάχος Μιλτιάδης Αθήνα      | 15  | Φασούλης Νίκος Γιάννινα      | 15 |
| Ζούκη Βασιλεία Αθήνα        | 15  | Χατζηρούμπης Απ. Γιάννινα    | 15 |
| Μπακόλας Χρ. Αθήνα          | 15  | Φουνταράς Κώστας Γιάννινα    | 15 |
| Θεοδώρου Λάμπρος Αθήνα      | 20  | Γκούντα Χρυσάνθη Γιάννινα    | 30 |
| Κατσένης Νίκος Αθήνα        | 15  | Σκούφιας Δημοσθ. Γιάννινα    | 15 |
| Ντεντοπούλου Ερμιόνη Αθήνα  | 15  | Οικονόμου Χρήστος Γιάννινα   | 20 |
| Κορέτση Όλγα Αθήνα          | 15  | Βίλη Φρόσω Γιάννινα          | 25 |
| Δάφνης Ιωάννης Αθήνα        | 15  | Μάνου Ελένη Γιάννινα         | 15 |
| Κυπαρίσσης Αντ. Αθήνα       | 20  | Παπατρύφων Λάμπρος Γιάννινα  | 15 |
| Τσίμα Έλλη Αθήνα            | 20  | Κληματάς Παύλος Γιάννινα     | 20 |
| Μπίζος Δημ. Αθήνα           | 20  | Μήτσικα Ελένη Κέρκυρα        | 20 |
| Ζούκης Χρήστος Αθήνα        | 20  | Γκίκας Γρηγ. Βόλος           | 18 |
| Μπίζου Φρίντα Αθήνα         | 20  | Σταυρίδης Αθαν. Βέροια       | 15 |
| Σακκά Ανθή Αθήνα            | 40  | Μεσσής Ιωάννης Λάρισα        | 20 |
| Κορδικόρης Γεωργ. Αθήνα     | 15  | Ράπτη Ανδρομάχη Λάρισα       | 50 |
| Τσιτσιράκος Παύλος Αθήνα    | 15  | Τούσης Κων. Καμάρες          | 30 |
| Νούτσος Γεωργ. Αθήνα        | 20  | Λάμπρου Μιχ. Δράμα           | 25 |
| Ανδρεάδης Χρήστος Αθήνα     | 15  | Κατής Νικ. Αλεξάνδρεια       | 50 |
| Ταμπάκης Αλεξ. Αθήνα        | 15  | Χουλιάρης Σόλων Καλαμάτα     | 50 |
| Λέτσιος Γιώργος Αθήνα       | 45  | Σδούκου Παρασκευή Χαλκίδα    | 40 |
| Ξάνθος Μιχ. Αθήνα           | 20  | Κώτσικου Ευανθία Ελευσίνα    | 15 |
| Κιτσαντώνης Ιωαν. Αθήνα     | 15  | Πηγαδά Χαρίκλεια Λαμία       | 15 |
|                             |     | Τσιτσιμίδης Αναστ. Καστοριά  | 20 |
|                             |     | Ευαγγέλου Δημ. Κρήτη         | 20 |
|                             |     | Γαζώνα Ερασμία Άρτα          | 15 |
|                             |     | Λυμπερόπουλος Νικ. Χαλκίδα   | 15 |



# Κόνιτσα

|                               |    |                                  |    |
|-------------------------------|----|----------------------------------|----|
| Τάτσης Ευάγγελος Αίγιο        | 50 | Κέντρο Νεότητας Κόνιτσα          | 15 |
| Πίσπας Θεοδ. Βέροια           | 20 | Ευαγγέλου Λαμπρινή Κόνιτσα       | 20 |
| Σκούφιας Γιώργος Πρέβεζα      | 15 | Βάρνας Νίκος Κόνιτσα             | 20 |
| Μήτσικας Αθαν. Κόνιτσα        | 20 | Βλάχος Ι. Μάνθος Κόνιτσα         | 15 |
| Γκέλης Βασ. Κόνιτσα           | 15 | Στέφου Κώστας Κόνιτσα            | 15 |
| Ρόμπολος Κων. Κόνιτσα         | 15 | Σκαλωμένος Δημ. Αγ. Παρασκευή    | 15 |
| Μιχαλόπουλος Χαρ. Κόνιτσα     | 20 | Κουρτίνος Στεργ. Παλαιοσέλλι     | 15 |
| Κ.Ε.Φ.Ο. Κόνιτσας             | 15 | Σπανός Χ. Βασ. Πηγή              | 15 |
| Βαγενά Αποστολία Κόνιτσα      | 15 | Χριστοδούλου Ελευθ. Πάπιγκο      | 30 |
| Βλάχου Μερόπη Κόνιτσα         | 15 | Κίτσιου Ευδοκία Πηγή             | 15 |
| Σπέλλας Χρήστος Κόνιτσα       | 15 | Κεφάλας Χαρ. Πηγή                | 15 |
| Ιερ. Νάκος Αποστ. Κόνιτσα     | 20 | Κεφάλας Νίκος Πηγή               | 15 |
| Τσούκα Φρόσω Κόνιτσα          | 15 | Καρράς Νίκος Ηλιόραχη            | 30 |
| Γκότζος Πέτρος Κόνιτσα        | 15 | Μπακόλας Θεοφ. Νικάνορας         | 15 |
| Αδάμος Γεώργιος Κόνιτσα       | 15 | Πολιτιστ. Σύλλογος Παλαιοσελλίου | 15 |
| Παπαδήμας Νίκος Κόνιτσα       | 20 | Τσελίφης Βασ. Νικόναρας          | 30 |
| Μπάρμπας Παναγ. Κόνιτσα       | 15 | Ντίνου Φρόσω Καλλιθέα            | 15 |
| Μπάρμπα Νικολέτα Κόνιτσα      | 15 | Λάππας Χρ. Ηλιόραχη              | 15 |
| Μπόλου Ευφροσύνη Κόνιτσα      | 15 | Καλλιντέρης Αχ. Αετόπετρα        | 20 |
| Ζήδρου Δήμητρα Κόνιτσα        | 30 | Τσάγκας Χ. Δημ. Ζέρμα            | 15 |
| Τζιάλλας Ανδρέας Κόνιτσα      | 20 | Χρησιτίδη Ειρήνη Αηδονοχώρι      | 15 |
| Ζαχαράκη Ευγενία Κόνιτσα      | 15 | Πορφυριάδης Δημ. Εξοχή           | 20 |
| Θεοδώρου Άννα Κόνιτσα         | 20 | Βαζούκης Θωμάς Νικάνορας         | 20 |
| Πάντος Χαρίσης Κόνιτσα        | 15 | Κυριάκης Αναστ. Πάδες            | 60 |
| Ντεντοπούλου Χριστίνα Κόνιτσα | 15 | Φασούλης Αναστ. Κεφαλοχώρι       | 15 |
| Καράκογλου Χαρίσης Κόνιτσα    | 20 | Σκορίνα Δήμητρα Μάζι             | 20 |
| Ντεντόπουλος Παν. Κόνιτσα     | 15 | Οικονόμου Δ. Ευ. Δίστρατο        | 20 |
| Κυπαρίσση Αρετή Κόνιτσα       | 15 | Πίσπας Αθ. Δημ. Δίστρατο         | 20 |
| Βλάχος Γρηγόρης Κόνιτσα       | 15 | Λάππας Δημ. Ηλιόραχη             | 20 |
| Ζδράβου Δέσποινα Κόνιτσα      | 15 | Κοτσάφτης Ευαγγ. Μάζι            | 15 |
| Μπούνας Ευαγγ. Κόνιτσα        | 30 | Τσίμας Νίκος Οξυά                | 20 |
| Μπέτσης Νίκος Κόνιτσα         | 30 | Μπάρμπας Κων. Δίστρατο           | 15 |
| Λύρα Μαρία Κόνιτσα            | 25 | Λάκκας Βασ. Καλλιθέα             | 20 |
| Αλεξάνδρου Ιωαν. Κόνιτσα      | 15 | Πρόκος Βασ. Καλλιθέα             | 20 |
| Κοντογιάννης Χαρίλ. Κόνιτσα   | 30 | Λάκκας Θεοφ. Καλλιθέα            | 20 |
| Πηγαδάς Αναστ. Κόνιτσα        | 15 | Παπασπύρου Βασ. Αετόπετρα        | 20 |
| Ζούκης Δημ. Κόνιτσα           | 15 | Ευαγγέλου Δημ. Κλειδωνιά         | 30 |
| Λαζογιάννης Γιάννης Κόνιτσα   | 15 | Εξωρ. Σύλλογος Πηγής             | 15 |
| Νίκου Βασίλης Κόνιτσα         | 15 | Μουκοβίνας Κων. Μεσοβούνι        | 15 |
| Κολόκας Γεωργ. Κόνιτσα        | 15 | Καραφλιά Γιαννούλα Κλειδωνιά     | 15 |
| Ζαχαράκη Ευανθία Κόνιτσα      | 15 | Σουφλέρης Αποστ. Καλόβρυση       | 15 |



**METROPOLITAN**  
HOSPITAL  
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ  
ΠΕΡΣΕΥΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ Α.Ε.

**Ειρήνη Οικονόμου Σταματάκη**  
Ειδικός Παθολόγος  
Διδάκτωρ F.U. Berlin  
Διευθύντρια Παθολογικής Κλινικής

αρίου 9 & Ελ. Βενιζέλου 1  
7 Ν. Φάληρο  
4809 000, 210 4809 338  
4809 339, 210 4809 973  
1814 887

Ιατρείο: Θέμιδος 6, 151 24 Μαρούσι  
Τηλ. Ιατρείου: 210 6122 823  
Δέχεται: Τετ. - Πέμ. 6-8 μ.μ. με ραντεβού  
Τηλ. Οικίας-Fax: 210 4817 449  
Κιν.: 6944 392 273  
e-mail: istamataki@metropolitan-hospital.gr

## ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ

**ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ**

Πτυχ. Πανεπ. Αθηνών

ΤΗΛ. 210 2759721 - 2102691119

6974 491605

ΑΘΗΝΑ

## ΜΕΡΟΠΗ ΕΛ. ΣΟΥΡΛΑ

Συμβολαιογράφος

(αρχείο Ι. Γ. Παπαϊωάννου)

Κεντρική πλατεία 26, 44100 Κόνιτσα

Τηλ./fax: 26550 29377

e-mail: sourslams@otenet.gr



**ΔΑΜΙΑΝΗ Ζ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ**

ΙΑΤΡΟΣ - ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΟΣ  
Γ' ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ **ΙΑΣΩ** GENERAL

Τηλ. Νοσοκ.: 210 6502989

» Οικίας : 210 6929056

Κινητό: 6936876978

ΠΟΧΕΙΟ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ

*το χάνι*



ΕΙΔΩΝΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΤΗΛ.: 26550 24567

FAX: 26550 24568

**PARISSIANA**  
...αγνά υλικά, νέες γεύσεις!

Το άνω Ηπειρώτικο Ζαχαροπλαστείο  
σας περιμένει να απολαύσετε τις γλυκές του γεύσεις

Δ/ση: *Βαγγέλης Σ. Νούτσης*

Ζήνωνος 7-9, ΟΜΟΝΟΙΑ

ΤΗΛ. 210 5222269

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΘ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Αισθητική & Επανορθωτική Οδοντιατρική  
Εμφυτεύματα

Μιλτιάδου 1 & Αγ. Δημητρίου, πλατεία Κηφισιάς  
: 210 8080010 - 6944 812910  
e-mail: ktheodorou@mail.gr

**ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΧΡ. ΜΗΤΣΑΚΟΥΛΗ**

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος  
Αστικού Δικαίου Παν/μίου Αθηνών

ΓΡΑΦΕΙΟ:  
ΕΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ & ΝΙΚΗΤΑΡΑ 3  
ΑΘΗΝΑ 106 78

ΤΗΛ.: 210 3820888  
FAX: 210 3820888  
ΚΙΝ.: 6977 242412

e-mail: elmitsakouli@ath.forthnet.gr